

Betænkning om revision af reglerne om forkyndelse

Afgivet af en arbejdsgruppe nedsat af Justitsministeriet

Betænkning nr. 1528

1	INDLEDNING.....	5
1.1	Arbejdsgruppens nedsættelse og kommissorium.....	5
1.2	Arbejdsgruppens sammensætning.....	6
1.3	Arbejdsgruppens arbejde.....	6
2	SAMMENFATNING AF ARBEJDSGRUPPENS OVERVEJELSER.....	8
3	GÆLDENDE RET.....	11
3.1	Hvad er forkyndelse?.....	11
3.1.1	Pligt til forkyndelse.....	11
3.1.1.1	Civile sager.....	12
3.1.1.1.1	Indispositive sager.....	15
3.1.1.1.2	Fogedsager.....	16
3.1.1.1.3	Sager omfattet af skatteinddrivelsesloven.....	17
3.1.1.1.4	Skiftesager.....	18
3.1.1.2	Straffesager.....	19
3.1.1.2.1	Inden hovedforhandlingen.....	19
3.1.1.2.2	Forkyndelse af anklageskrift og indkaldelse.....	19
3.1.1.2.3	Forkyndelse af dom og ankemeddelelse.....	20
3.1.2	Forkyndelsesformer.....	22
3.1.2.1	Brevforkyndelse, postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse.....	23
3.1.2.2	Digital forkyndelse.....	24
3.1.2.3	Adressater.....	25
3.1.3	Forkyndelse for juridiske personer.....	25
3.1.3.1	Forkyndelsesstedet.....	26
3.1.3.2	Personkredsen.....	27
3.1.4	Beskikkelse af stævningsmænd mv.....	27
4	STATISTIK.....	29
4.1	Sager omfattet af retsplejeloven, konkursloven mv.....	29
4.2	Sager omfattet af skatteinddrivelsesloven.....	30
5	EU-RETEN OG FOLKERETLIGE FORPLIGTELSER.....	31
5.1	Civile sager.....	31
5.1.1	Forkyndelsesforordningen.....	31
5.1.1.1	Forkyndelsesforordningens indhold.....	31
5.1.2	Haagerkonventionen om forkyndelse og Den nordiske retshjælpsoverenskomst.....	35
5.2	Straffesager.....	37
5.2.1	EU-retshjælpskonventionen.....	37
5.2.2	Europarådets retshjælpskonvention og Den nordiske retshjælpsoverenskomst.....	39
6	FREMMEDE RET.....	42
6.1	Norsk ret.....	42

6.1.1	Forkyndelsesformer	42
6.1.2	Adressater.....	43
6.1.3	Forkyndelse for juridiske personer	44
6.1.4	Forsvarerens bistand til forkyndelse for tiltalte	45
6.2	Svensk ret.....	45
6.2.1	Forkyndelsesformer	46
6.2.2	Adressater.....	48
6.2.3	Forkyndelse for juridiske personer	49
7	ARBEJDSGRUPPENS OVERVEJELSER.....	51
7.1	Pligt til forkyndelse	51
7.1.1	Civile sager	52
7.1.1.1	Undladelse af forkyndelse i civile sager	53
7.1.1.2	Undladelse af forkyndelse i indispositive sager	55
7.1.1.3	Undladelse af forkyndelse i fogedsager.....	55
7.1.1.3.1	Betalingspåkravssager	55
7.1.1.3.2	Øvrige fogedsager	59
7.1.1.4	Undladelse af forkyndelse i sager omfattet af skatteinddrivelsesloven.....	60
7.1.1.5	Undladelse af forkyndelse i skiftesager.....	61
7.1.2	Straffesager	61
7.1.2.1	Forkyndelse af ankemeddelelser og anklageskrifter i ankesager	61
7.1.2.2	Forkyndelse af tilsigelser i bødesager og af domme i straffesager.....	64
7.1.2.3	Undladelse af forkyndelse i straffesager.....	67
7.1.2.4	Forkyndelse af anklageskrift og indkaldelse	68
7.1.2.5	Forkyndelse i bødesager med erstatningskrav	69
7.1.2.6	Forkyndelse af dom	72
7.2	Forkyndelsesformer	73
7.2.1	De gældende forkyndelsesformer	73
7.2.1.1	Adressater og forkyndelsessted ved postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse	73
7.2.1.1.1	Forkyndelse for udlejeren mv.....	74
7.2.1.1.2	Forkyndelse på arbejdspladsen.....	75
7.2.1.2	Privates adgang til at foretage postforkyndelse	76
7.2.1.3	Forkyndelse i Statstidende.....	77
7.2.2	Indførelse af nye forkyndelsesformer	78
7.2.2.1	Telefonforkyndelse	78
7.2.2.1.1	Tidsfrister	84
7.2.2.1.2	Adgangen til telefonnumre.....	85
7.2.2.2	Digital forkyndelse	87
7.2.2.2.1	Retsplejelovens regler om digital forkyndelse	87

7.2.2.2.1.1	Andre myndigheders mulighed for at foretage digital forkyndelse	88
7.2.2.2.1.2	Tekniske muligheder	89
7.2.2.2.2	Forenklet digital forkyndelse.....	89
7.2.2.2.2.1	Tekniske muligheder	91
7.2.2.2.3	Konklusion	93
7.2.2.3	Påmindelser på sms eller e-mail	94
7.2.2.3.1	Tekniske muligheder	95
7.2.2.3.2	Konklusion	95
7.2.3	Forsvarerens bistand til forkyndelse for tiltalte	96
7.2.4	Udpegning af en person til at modtage en forkyndelse.....	97
7.2.5	Hvilken forkyndelsesform bør anvendes?.....	97
7.3	Forkyndelse for juridiske personer	97
7.3.1	Forkyndelsesformer	99
7.3.2	Forkyndelse på bestyrelses- og direktionsmedlemmers bopæl.....	100
7.3.3	Forkyndelse for interessentskaber.....	100
7.4	Udenlandske forkyndelser.....	101
7.5	Beskikkelse til at foretage stævningsmandsforkyndelser mv.	101
7.6	Beskikkelse til at foretage telefonforkyndelser mv.....	104
7.7	Udkast til bekendtgørelse om forkyndelse.....	105
7.7.1	Privates adgang til at foretage postforkyndelse	106
7.7.2	Privates anmodninger om stævningsmandsforkyndelse	106
7.7.3	Mulighed for at nægte at modtage dokumentet	106
7.7.4	Forkyndelse på arbejdspladsen	107
7.7.5	Politiets bistand til forkyndelse.....	107
8	LOVUDKAST OG BEMÆRKNINGER.....	109
8.1	Lovudkast.....	109
8.2	Bemærkninger til lovudkastets enkelte bestemmelser	114
9	ADMINISTRATIVE FORSKRIFTER.....	131
9.1	Udkast til bekendtgørelse om forkyndelse.....	131

1 INDLEDNING

1.1 Arbejdsgruppens nedsættelse og kommissorium

I november 2009 besluttede Justitsministeriet at nedsætte en arbejdsgruppe, som skulle foretage en gennemgang af regler og praksis vedrørende forkyndelse og overveje behovet for ændringer af retsplejeloven eller administrative forskrifter udstedt i medfør heraf.

Af arbejdsgruppens kommissorium af 13. november 2009 fremgår bl.a. følgende:

”[Der] anvendes i dag betydelige ressourcer ved retterne og hos politiet på at få forkyndt indkaldelser mv. i både civile sager og straffesager. Det forekommer endvidere jævnligt, at manglende rettidig forkyndelse medfører omberammelser og udsættelser af retsmøder.

Justitsministeriet har på denne baggrund besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal gennemgå regler og praksis vedrørende forkyndelse. Arbejdsgruppen skal på grundlag heraf vurdere, hvordan forkyndelser kan gennemføres mere effektivt under hensyntagen til retssikkerheden og formålet. Arbejdsgruppen skal endvidere overveje, om forkyndelse bør kunne undlades i flere tilfælde, eventuelt i sammenhæng med mulige ændringer af reglerne om genoptagelse - f.eks. i visse straffesager, hvor der bliver spørgsmål om andre sanktioner end bødestraf.

Det bør overvejes, hvordan man bedst kan fremme anvendelsen af mindre ressourcekrævende forkyndelsesformer end stævningsmandsforkyndelse, herunder om der eventuelt bør indføres nye og mindre ressourcekrævende forkyndelsesmåder som f.eks. telefonisk forkyndelse. Det kan i forbindelse hermed f.eks. også overvejes, om der er behov for at opretholde reglen om, at postforkyndelse ikke kan iværksættes af private uden rettens medvirken.

Det bør bl.a. også overvejes, om stævningsmandsforkyndelse i videre omfang bør kunne ske på arbejdspladsen uden, at der først er forsøgt forkyndelse på bopælen, og om stævningsmanden selv bør kunne få adgang til de personoplysninger m.v., som er nødvendige for at kunne forkynde på arbejdspladsen.

Arbejdsgruppen bedes endelig overveje, om der bør indføres regler om forkyndelse for juridiske personer i retsplejeloven.

I det omfang arbejdsgruppens overvejelser giver anledning til at foreslå ændringer af retsplejeloven eller administrative forskrifter udstedt i medfør heraf, anmodes arbejdsgruppen om at udarbejde udkast hertil.

Arbejdsgruppen skal så vidt muligt afslutte sit arbejde inden udgangen af 2010.

Arbejdsgruppens forslag vil blive forelagt for Retsplejerådet til udtalelse, inden der i givet fald fremsættes lovforslag på området.”

1.2 Arbejdsgruppens sammensætning

Ved betænkningens afgivelse havde arbejdsgruppen følgende sammensætning:

Retspræsident Christian Lundblad (formand)

Politiadvokat Marianne Birck, Politidirektørforeningen

Dommer Søren Hafstrøm, Den Danske Dommerforening

Specialkonsulent Helle Jensen, Skatteministeriet

Statsadvokat Peter Brøndt Jørgensen, Foreningen af Statsadvokater

Kriminalassistent Johan Kofod, Politiforbundet

Advokat Mette Lauritzen, Landsforeningen af Forsvarsadvokater

Stævningsmand Per Nørgaard, Stævningsmændenes Landsforening

Sekretariatschef Ulla Otken, Dommerfuldmægtigforeningen

Kontorfuldmægtig John Spøhr, HK Landsklubben Danmarks Domstole

Kontorchef Mette Undall-Behrend, Justitsministeriet

Udviklingschef Joy Winter, Domstolsstyrelsen

Ved indledningen af arbejdet var kontorchef Christina Toftegaard Nielsen, Justitsministeriet, medlem af arbejdsgruppen. Hun blev afløst af kontorchef Mette Undall-Behrend, Justitsministeriet, den 17. januar 2011.

Fuldmægtig Louise Mundt Dinesen, Justitsministeriet, har fungeret som sekretær for arbejdsgruppen.

1.3 Arbejdsgruppens arbejde

Arbejdsgruppen har afholdt 17 møder i perioden februar 2010 til oktober 2011. Betænkningen er udarbejdet af arbejdsgruppen og vil blive forelagt Retsplejerådet til udtalelse.

Arbejdsgruppen har foretaget en gennemgang af regler og praksis vedrørende forkyndelse og overvejet behovet for ændringer af retsplejeloven eller administrative forskrifter udstedt i medfør heraf.

I arbejdsgruppens overvejelser har bl.a. indgået de anbefalinger, der fremgår af rapporten ”Kvantificering af effektiviseringstiltag samt opdatering af sagsmodel for de danske byretter”, der er udarbejdet af The Boston Consulting Group (BCG), som er en privat konsulentvirksomhed.

Siden nedsættelsen af arbejdsgruppen har Justitsministeriet desuden modtaget henvendelser fra myndigheder, private borgere mv. om forkyndelse. En række af disse henvendelser er ligeledes indgået i arbejdsgruppens overvejelser.

Arbejdsgruppen afgiver herved betænkningen til justitsministeren.

København, den 9. november 2011

Christian Lundblad (formand)

Mette Lauritzen

Marianne Birck

Per Nørgaard

Søren Hafstrøm

Ulla Otken

Helle Jensen

John Spøhr

Peter Brøndt Jørgensen

Mette Undall-Behrend

Johan Kofod

Joy Winter

Louise Mundt Dinesen (sekretær)

2 SAMMENFATNING AF ARBEJDSGRUPPENS OVERVEJELSER

Arbejdsgruppen om revision af reglerne om forkyndelse foreslår på baggrund af sine overvejelser en modernisering af retsplejelovens regler om forkyndelse.

Arbejdsgruppen har i overensstemmelse med sit kommissorium overvejet, om forkyndelse kan undlades i flere tilfælde end i dag, se afsnit 7.1, og om der bør foretages ændringer i de gældende regler om forkyndelsesformer, se afsnit 7.2.1.

Arbejdsgruppen har ikke fundet anledning til at ophæve kravet om forkyndelse i nævneværdigt omfang, men foreslår følgende ændringer vedrørende postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse:

- Retsplejelovens § 157 indeholder regler om postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse bl.a. for udlejeren og på arbejdspladsen. Arbejdsgruppen foreslår, at der indføres en ny regel i § 157 om, at forkyndelse – hvis den pågældende ikke selv træffes – kan ske for ledelsen eller personalet på en institution eller et hospital, hvor den pågældende er bosat eller midlertidigt opholder sig, medmindre ledelsen eller personalet oplyser, at den pågældende ikke længere opholder sig på stedet.
- I dag er forkyndelse på arbejdspladsen subsidiær i forhold til forkyndelse på bopælen. Arbejdsgruppen foreslår, at adgangen til at foretage forkyndelse på arbejdspladsen ligestilles med adgangen til at foretage forkyndelse på bopælen.
- For så vidt angår postforkyndelse finder arbejdsgruppen i øvrigt, at der ikke er noget til hinder for at give de godkendte, private klage- eller ankenævn mulighed for at iværksætte denne forkyndelsesform uden rettens medvirken. Arbejdsgruppen foreslår således, at der i bekendtgørelsen om forkyndelse indføres en regel herom.

Arbejdsgruppen har dernæst overvejet, om der bør indføres nye og mindre ressourcekrævende forkyndelsesformer, se afsnit 7.2.2.

Arbejdsgruppens flertal foreslår for det første, at der indføres regler om *telefonforkyndelse*.

Forslaget om telefonforkyndelse indebærer, at den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag telefonisk gives den pågældende, der forinden eller efterfølgende får tilsendt eller overdraget dokumentet. Det foreslås, at telefonforkyndelse kun skal kunne ske for den pågældende personlig. Meddelelsen anses således for forkyndt, hvis personen vedkender sig at være den person, der skal ske forkyndelse for, og personen i øvrigt må antages at have forstået telefonsamtalen. Forkyndelsen

anses for sket den dag, meddelelsen telefonisk gives den pågældende. Det er således ikke en betingelse, at den pågældende modtager dokumentet. Det foreslås i øvrigt, at der indføres en beskikkelsesordning for personer, der skal foretage telefonforkyndelse, svarende til den, der gælder for stævningsmænd.

Arbejdsgruppens flertal er af den opfattelse, at det er retssikkerhedsmæssigt forsvarligt at indføre telefonforkyndelse som ny forkyndelsesform. Flertallet vurderer, at effektivitetshensyn taler for at indføre telefonforkyndelse, da det vil være ressource- og tidsbesparende. Flertallet antager, at over halvdelen af sagerne vil være egnede til telefonforkyndelse, men bemærker samtidig, at antallet af sager, hvor det lykkes at foretage telefonforkyndelse, ikke kan forudsiges. Der vil i øvrigt være et vist ressourcespild forbundet med de sager, hvor man forgæves forsøger telefonforkyndelse.

Et mindretal (repræsentanten for Stævningsmændenes Landsforening) er af den opfattelse, at telefonforkyndelse ikke bør indføres som ny forkyndelsesform. Mindretallet mener, at det ikke vil være retssikkerhedsmæssigt forsvarligt, og vurderer, at telefonforkyndelse ikke vil være ressource- og tidsbesparende.

Arbejdsgruppen foreslår desuden, at der indføres regler om en ny digital forkyndelsesform – *forenklet digital forkyndelse*.

Forslaget om forenklet digital forkyndelse indebærer, at den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag gøres tilgængelig for den pågældende i en digital postkasse, der anvendes til sikker digital kommunikation med det offentlige (f.eks. www.borger.dk og www.virk.dk). Efter forslaget anses meddelelsen for forkyndt, hvis meddelelsen åbnes af den pågældende. Når meddelelsen åbnes, sendes en besked om, at meddelelsen er blevet åbnet, automatisk retur til myndigheden. Der vil altså være tale om en automatisk funktionalitet, og borgeren eller virksomheden vil ikke have mulighed for at vælge, om beskeden afsendes. Forkyndelsen anses for sket den dag, den pågældende åbner meddelelsen.

Med henblik på at undgå, at tiltalte og vidner udebliver fra retsmøder, foreslår arbejdsgruppen i tilknytning hertil, at der etableres adgang til, at retterne og politiet kan sende sms-påmindelser til personer, der skal møde i retten: "*Husk retsmøde [dato/kl.] i [retten]*".

Arbejdsgruppen anbefaler endvidere, at retsplejelovens regler om digital forkyndelse (§ 154, stk. 2, § 155, nr. 2, og § 156 a) sættes i kraft, når domstolenes nye sagsbehandlingssystemer "*De Juridiske Fag Systemer*" (JFS) er indført, og at § 154, stk. 2, og § 156 a ændres, således at også andre myndigheder end domstolene får mulighed for at foretage digital forkyndelse. Reglerne om digital forkyndelse vil få et selvstændigt anvendelsesområde i forhold til forkyndelse for myndigheder og advokater. Hertil kommer, at der vil kunne foretages digital forkyndelse i de digitale postkasser, der

anvendes til digital kommunikation med det offentlige, indtil det tidspunkt, hvor eventuelle regler om forenklet digital forkyndelse er gennemført.

Det bemærkes dog, at arbejdsgruppen ikke har foretaget en nærmere vurdering af de økonomiske konsekvenser forbundet med gennemførelse af digital forkyndelse, forenklet digital forkyndelse og en sms-påmindelsesordning, og at en afklaring heraf naturligvis vil være nødvendig, før der træffes endelig beslutning om gennemførelse af sådanne ordninger.

Arbejdsgruppen har herudover overvejet, om der bør indføres regler om forkyndelse for juridiske personer i retsplejeloven. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at retsplejeloven – for fuldstændighedens skyld – bør indeholde sådanne regler.

Arbejdsgruppen foreslår således, at der indføres en regel om, hvilke forkyndelsesformer der kan anvendes i forhold til juridiske personer, og en regel om, hvem der kan modtage forkyndelser på den juridiske persons vegne, og hvor forkyndelse kan finde sted.

Arbejdsgruppen foreslår, at samtlige forkyndelsesformer bortset fra telefonforkyndelse skal kunne anvendes i forhold til juridiske personer. I relation til den personkreds, der kan modtage en forkyndelse på den juridiske persons vegne, foreslår arbejdsgruppen en udvidelse, idet der fremover – hvis et direktionsmedlem, et bestyrelsesmedlem eller en anden, der har ansvar for den juridiske persons anliggender, ikke træffes på sin bopæl – skal kunne ske postforkyndelse og stævningmandsforkyndelse dér for personer over 18 år, der hører til husstanden.

Der henvises i det hele til afsnit 7, som indeholder en række yderligere forslag, der ikke er omtalt her.

Arbejdsgruppen har på baggrund af sine overvejelser udarbejdet et udkast til lovforslag med bemærkninger, se afsnit 8.

Arbejdsgruppen foreslår endelig, at de gældende bekendtgørelser (bekendtgørelse nr. 255 af 20. juni 1972 om instruks for stævningmænd og bekendtgørelse nr. 256 af 20. juni 1972 om forkyndelse) ophæves og erstattes af én bekendtgørelse, se udkastet til bekendtgørelse om forkyndelse i afsnit 9.

3 GÆLDENDE RET

Reglerne om forkyndelse af processuelle meddelelser i civile sager og straffesager findes i retsplejelovens kapitel 17 og i bekendtgørelse nr. 255 af 20. juni 1972 om instruks for stævningsmænd, bekendtgørelse nr. 256 af 20. juni 1972 om forkyndelse samt bekendtgørelse nr. 508 af 1. juli 1998 med senere ændringer om vederlag til stævningsmænd og til vidner i fogedforretninger.

Til retsplejelovens almindelige regler om forkyndelse knytter sig reglerne om stævningsmænd i retsplejelovens §§ 57, 58 og 67 og en lang række særlige bestemmelser om, i hvilke tilfælde visse processuelle meddelelser skal forkyndes.

Herudover er det i nogle regler uden for retsplejeloven bestemt, at visse meddelelser skal forkyndes.

Den seneste større ændring af reglerne om forkyndelse blev gennemført ved lov nr. 66 af 8. marts 1972 om ændring af retsplejeloven (Forkyndelser m.v.), der trådte i kraft den 1. juli 1972.

Hertil kommer, at en arbejdsgruppe nedsat under Justitsministeriet afgav betænkning nr. 1202 om forkyndelse i 1990.

3.1 Hvad er forkyndelse?

Der må sondres mellem meddelelser og forkyndelser. Forkyndelse har til formål at sikre, at en meddelelse kommer frem til adressaten, således at adressaten har mulighed for at gøre sig bekendt med indholdet, samt at sikre den, der har iværksat forkyndelsen, det fornødne bevis for, at meddelelsen er kommet frem, således at de til forkyndelsen knyttede retsvirkninger kan indtræde.¹ Fælles for de nuværende forkyndelsesformer er således, at de tjener til at sikre, at det kan *bevises*, at dokumentet er kommet frem.

3.1.1 Pligt til forkyndelse

I det følgende beskrives retsplejelovens regler om pligt til forkyndelse i civile sager (afsnit 3.1.1.1), herunder fogedsager og skiftesager, og straffesager (afsnit 3.1.1.2). I afsnit 3.1.1.1.4 om skiftesager beskrives ligeledes nogle regler om forkyndelse uden for retsplejeloven.

Foruden de regler, der omtales i afsnit 3.1.1.1 og 3.1.1.2, indeholder retsplejeloven nogle generelle regler om pligt til forkyndelse, som finder anvendelse såvel i civile sager som i straffesager.

¹ Se Arbejdsgruppens kommissorium og betænkning nr. 1202/1990, side 11.

Det følger således af retsplejelovens § 175, stk. 1, at indkaldelse til at møde som vidne skal forkyndes for vidnet. Forkyndelse skal dog ikke ske, hvis vidnet er til stede i retten eller umiddelbar nærhed heraf, jf. § 176. Udebliver et vidne uden lovligt forfald eller uden i tide at have meldt sit forfald, kan retten pålægge vidnet en bøde eller erstatning, jf. § 178, stk. 1, nr. 1, 3 og 4. Hvis vidnet er fraværende, og der træffes afgørelse om, at bøde eller erstatning pålægges vidnet, skal afgørelsen forkyndes for den pågældende, jf. § 178, stk. 2.

Endvidere skal dekret om udmeldelse af syns- og skønsmænd forkyndes for de udmeldte i overensstemmelse med de for vidner givne regler, jf. retsplejelovens § 203, stk. 1. Ifølge Bernhard Gomard og Michael Kistrup er forkyndelse af udmeldelsesdekretet i almindelighed overflødig og sker derfor vistnok aldrig i praksis.²

Endelig er der en særlig regel i skatteinddrivelseslovens § 9, hvorefter forkyndelse i de af loven omfattede sager kan erstattes af anden meddelelse til skyldneren, jf. nærmere herom i afsnit 3.1.1.1.3.

3.1.1.1 Civile sager

Efter retsplejelovens § 153, stk. 1, skal processuelle meddelelser i borgerlige sager forkyndes, medmindre andet er bestemt i loven.

I medfør af § 154, stk. 1, gives meddelelser fra retten på den måde, som rettens formand bestemmer, medmindre loven indeholder anden forskrift.

Det er anført i betænkning nr. 1202/1990 om forkyndelse, at § 154, stk. 1, i praksis indebærer en betydelig begrænsning af hovedreglen i retsplejelovens § 153, stk. 1.³

Som nævnt i afsnit 3.1 må der sondres mellem meddelelser og forkyndelser.

Kapitel 17 i den oprindelige retsplejelov havde titlen ”Forkyndelser og Meddelelser”. Kapitellet indledtes med bestemmelser om forkyndelse, herunder en bestemmelse svarende til den nugældende § 153. I forlængelse af bestemmelserne om forkyndelse fulgte bestemmelser om meddelelser, herunder en bestemmelse svarende til den nugældende § 154, stk. 1 og 3.

Forud for lov nr. 66 af 8. marts 1972, der trådte i kraft den 1. juli 1972, afgav Retsplejerådet den 14. december 1970 en særudtalelse vedrørende forkyndelse. Udtalelsen indeholdt et udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, hvori rådet foreslog, at der blev foretaget en række ændringer af

² Se Bernhard Gomard og Michael Kistrup, *Civilprocessen*, 6. udgave, 2007, side 635, note 18.

³ Se betænkning nr. 1202/1990, side 16.

bestemmelserne i kapitel 17. Rådet foreslog bl.a. at ændre kapitlets titel til ”Meddelelser og forkyndelser”. Forslaget indledtes således med en bestemmelse om meddelelser svarende til den nugældende § 154, stk. 1 og 3. Bestemmelsen blev foreslået affattes således:

”§ 153. Meddelelser fra retten sker på den måde, som rettens formand bestemmer, medmindre loven foreskriver, at meddelelsen skal forkyndes eller gives på anden særlig måde.

Stk. 2. Rettens beslutning om, hvorledes meddelelsen skal gives, er ikke genstand for kære.”

Retsplejerådet foreslog bestemmelserne om forkyndelse, herunder en bestemmelse, der delvist svarer til den nugældende § 153, indsat i forlængelse heraf. Bestemmelsen blev foreslået affattet således:

”§ 154. Skal en meddelelse efter denne lov forkyndes, skal forkyndelsen foregå efter reglerne i §§ 155-165.”

Retsplejerådet anførte følgende i bemærkningerne til den foreslåede § 154:

”Efter rådets opfattelse bør der i de enkelte bestemmelser, som foreskriver, at der skal gives meddelelse, tages stilling til, om meddelelsen skal forkyndes, således at kap. 17 alene indeholder regler om, hvorledes forkyndelse skal ske. Som følge heraf er i § 154 optaget en bestemmelse om, at såfremt en meddelelse skal forkyndes, skal det ske efter reglerne i de følgende paragraffer. Fremgangsmåden medfører, at der må foretages ændring af en del andre bestemmelser i retsplejeloven.”

Den foreslåede ændring af titlen på kapitel 17 og de foreslåede ændringer af §§ 153 og 154 blev ikke gennemført.

Af bemærkningerne til den nugældende § 153, stk. 1 og 2, som blev indsat ved lov nr. 66 af 8. marts 1972 om ændring af retsplejeloven (Forkyndelser m.v.), fremgår bl.a. følgende herom:

”Bestemmelserne i § 153, stk. 1 og 2, er ikke medtaget i retsplejerådets udkast, idet der efter rådets opfattelse i de enkelte bestemmelser, som foreskriver, at der skal gives meddelelse, bør tages stilling til, om meddelelsen skal forkyndes.

For så vidt angår borgerlige sager finder justitsministeriet imidlertid, at denne ændring bør afvente retsplejerådets kommende betænkning om behandling af borgerlige sager og betænkning fra udvalget angående revision af reglerne om udlæg og udpantning m.v. I de lovudkast, der er indeholdt i disse betænkninger, vil der være taget stilling til, hvilke meddelelser der skal forkyndes. Den gældende bestemmelse i § 153, stk. 1, foreslås derfor opretholdt indtil videre med enkelte sproglige ændringer [...].”

I betænkning nr. 634/1971 om udlæg og udpantning og betænkning nr. 698/1973 om behandling af borgerlige sager samt de efterfølgende lovforslag⁴ gøres der ingen bemærkninger om retsplejelovens § 153, stk. 1, og heller ikke om baggrunden for, at man undlod at ophæve bestemmelsen i forbindelse med disse lovændringer.

Det foreskrives i en række bestemmelser i retsplejeloven, at der skal ske forkyndelse af nærmere angivne meddelelser i civile sager, se herom i det følgende.

I Kommenteret Retsplejelov er anført følgende om § 153:

”Retsplejerådet havde oprindeligt foreslået, at der – i lighed med, hvad der gælder inden for strafferetsplejen, jf. stk. 2 – i de enkelte bestemmelser, som foreskriver, at der gives meddelelse, bør tages stilling til, om meddelelsen skal forkyndes. Justitsministeriet fandt imidlertid, at denne ændring burde afvente kommende lovreformer inden for den borgerlige retspleje, jf. FT 1971-72, tillæg A, sp. 65 og Zahle i J 1973.298. De af Justitsministeriet i FT 1971-72 bebudede lovreformer er nu gennemført, uden at § 153, stk. 1, er blevet ophævet. Det generelle krav om forkyndelse i § 153, stk. 1, synes i dag i modstrid med en række regler i den borgerlige retspleje [...] der udtrykkeligt foreskriver forkyndelse, og dermed forudsætter, at forkyndelse vel ikke i almindelighed er nødvendig.”⁵

Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen og Lasse Højlund Christensen anfører følgende om § 153, stk. 1, og § 154, stk. 1:

”Der lægges således efter ordlyden op til en sondring mellem processuelle meddelelser og (andre) meddelelser fra retten, men henset til bestemmelseernes forhistorie skal Rpl § 153, stk. 1, formentlig bortfortolkes.

Bestemmelserne blev i deres nuværende udformning indsat i retsplejeloven i 1972. Retsplejerådet havde i et forslag til bestemmelserne alene medtaget en bestemmelse svarende til Rpl § 154, idet der ”... i de enkelte bestemmelser, som foreskriver, at der skal gives meddelelse, [bør] tages stilling til, om meddelelsen skal forkyndes...”. Justitsministeriet foreslog derimod en til Rpl § 153 svarende bestemmelse opretholdt, indtil nogle konkrete lovændringer – der bl.a. skulle tage stilling til, om der i en række tilfælde skulle ske forkyndelse – blev gennemført. Disse lovændringer blev efterfølgende gennemført, men Rpl § 153 blev ikke ophævet.

Rettens formand bestemmer således formen, såfremt der ikke er krav om forkyndelse eller i øvrigt foreskrevet en særlig form for meddelelse i den relevante bestemmelse.”⁶

⁴ Se lov nr. 258 af 26. maj 1976 om ændring af retsplejeloven, udpantningsloven og lov om inddrivelse af underholdsbidrag (Udlæg og udpantning m.v.) og lov nr. 260 af 8. juni 1979 om ændring af retsplejeloven m.v. (Behandling af borgerlige sager m.v.).

⁵ Se Kommenteret Retsplejelov, bind I, 2008, side 323.

⁶ Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen og Lasse Højlund Christensen, Den civile retspleje, 2010, side 306.

I litteraturen antages det således, at retsplejelovens § 153, stk. 1, er en reminiscens fra en tidligere retsstilling. I praksis foretages forkyndelse i en række sager i tilfælde, hvor det ikke er bestemt i de enkelte bestemmelser i retsplejeloven, f.eks. forkyndelse af udeblivelsesdomme i sager om ægteskab eller forældremyndighed (kapitel 42) og af resultatet af retsgenetiske undersøgelser i faderskabssager (kapitel 42 a). Det må anses for uafklaret, om disse forkyndelser i dag sker som følge af den foreskrevne pligt til at foretage forkyndelse i § 153, stk. 1, eller i medfør af § 154, stk. 1, hvorefter meddelelser fra retten gives på den måde, som rettens formand bestemmer.

Det bemærkes i den forbindelse, at en part i en civil sag kan give afkald på at få underretning om processuelle meddelelser ved forkyndelse, jf. retsplejelovens § 160, 1. pkt. Har en part antaget en advokat til at udføre sagen, kan forkyndelse vedrørende sagen ske for advokaten, jf. § 161, og advokaten kan på partens vegne give afkald på kald og varsel.

Det følger af retsplejelovens § 350, stk. 1, at retten lader *stævningen* forkynde for sagsøgte. Retten forkynder samtidig et pålæg om indlevering af svarskrift for sagsøgte, jf. § 351, stk. 1. Efter retsplejelovens § 406, stk. 1, skal der også ske forkyndelse af stævningen og pålæg om indlevering af svarskrift i sager om småkrav, jf. henvisningen til kapitel 33, som dog modificeres i bestemmelsens stk. 2-6.

Påstande eller anbringender, som ikke er angivet i stævningen, kan kun tages i betragtning til skade for sagsøgte, hvis ændringerne er foretaget i et retsmøde, hvor sagsøgte var repræsenteret, eller hvis ændringerne er forkyndt for sagsøgte, jf. § 352, stk. 1, og § 360, stk. 3. Tilsvarende kan modkrav kun tages i betragtning, hvis de er fremsat i et retsmøde, hvor sagsøgeren var repræsenteret, eller i et processkrift, der er forkyndt for sagsøgeren, jf. § 359 og § 360, stk. 1.

Retten lader endvidere *ankestævningen* forkynde for indstævnte, jf. retsplejelovens § 375 og § 410, stk. 3, for så vidt angår ankestævninger i sager om småkrav.

Hvis indstævnte har udvidet sin påstand eller fremsat anbringender, der ikke var påberåbt i 1. instans, kan hensyn hertil kun tages, såfremt ændringen eller fremsættelsen er foretaget i et retsmøde, hvor appellant var mødt, eller i et processkrift, der er forkyndt for appellant, jf. § 379 og § 386, stk. 1. Tilsvarende gælder det, at hvis indstævnte udebliver, og appellant har udvidet sin påstand eller fremsat anbringender, der ikke var fremsat i 1. instans, kan hensyn hertil kun tages, såfremt ændringen eller fremsættelsen er foretaget i et retsmøde, hvor indstævnte var mødt, eller i et processkrift, der er forkyndt for indstævnte, jf. § 386, stk. 2.

3.1.1.1 Indispositive sager

Der gælder nogle særregler om forkyndelse i sager om ægteskab og forældremyndighed (retsplejelovens kapitel 42). Det følger således af § 450, stk. 2, at de sagsøgte i sager om omstødelse

af ægteskab, der anlægges af justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, skal give møde efter samme regler, som gælder for vidner (herunder § 175 og § 178, stk. 2). Det følger endvidere af § 450 b, 2. pkt., at retten i sager om forældremyndighed eller barnets bopæl mv. om nødvendigt kan pålægge en part at give møde og afgive forklaring efter samme regler, som gælder for vidner (herunder § 175 og § 178, stk. 2).

Der gælder endvidere nogle særregler om forkyndelse i faderskabssager (kapitel 42 a), jf. retsplejelovens § 456 m, stk. 3, om forkyndelse af meddelelse om sagens anlæg og tilsigelser, § 456 h, stk. 7, om vidnetvang og retsgenetiske undersøgelser, og § 456 i, stk. 1 og 2, om moderen og den eller de mænd, der er parter i sagen. Endelig skal der i medfør af § 456 n, stk. 2, ske forkyndelse af dommen i faderskabssager.

3.1.1.1.2 Fogedsager

Retsplejelovens særlige regler om pligt til forkyndelse af meddelelser i fogedsager omtales i det følgende.

Det følger af retsplejelovens § 477 d, stk. 1, at retten lader *betalingspåkrav* vedhæftet Domstolsstyrelsens vejledning forkynde for skyldneren, medmindre udlæg er udelukket efter § 490 eller konkurslovens §§ 12 c, 31 eller 207, og fordringshaveren har anmodet om, at forkyndelse i så fald undlades. Hvis skyldneren har indsigelser mod kravet, skal disse fremsættes inden 14 dage fra forkyndelsen (i udlandet, på Færøerne og i Grønland er fristen dog 4 uger). Hvis skyldneren ikke fremsætter indsigelser mod kravet, giver fogedretten betalingspåkravet påtegning. Har fordringshaveren anmodet om foretagelse af udlæg uden fornyet anmodning, iværksætter fogedretten tvangsfuldbyrdelse på grundlag af betalingspåkravet, jf. § 477 e, stk. 1 og 2. Skyldneren indkaldes således til at møde i fogedretten. Hvis der skal være mulighed for at politifremstille skyldneren, forkyndes *indkaldelsen* for den pågældende.

Som udgangspunkt skal der endvidere – hvis fuldbyrdelse forlanges på grundlag af *udpantningsret* – ske forkyndelse af meddelelse om fogedforretning for skyldneren, jf. § 493, stk. 3, jf. § 486. Forkyndelse skal dog ikke ske, hvis andet er bestemt i lovgivningen, se afsnit 3.1.1.1.3 om sager omfattet af skatteinddrivelsesloven. Fogedretten kan endvidere bestemme, at et krav skal kunne fuldbyrdes, selv om forkyndelse af meddelelse efter § 493, stk. 3, ikke er sket, hvis skyldneren samtykker, eller det må antages, at muligheden for at opnå dækning ellers vil blive væsentligt forringet, jf. § 486, stk. 2.

Det er desuden en forudsætning for *politifremstilling* af en skyldner, at lovlig tilsigelse er forkyndt for ham eller hende, jf. § 494, stk. 2, og bestemmelsens stk. 4 om fremstilling af en forenings eller et selskabs direktør eller i fornødent fald et medlem af bestyrelsen. I retsplejelovens kapitler om umiddelbare fogedforretninger, arrest og forbud henvises i øvrigt til § 494, stk. 2 og 4, jf. således §

598, stk. 2 (om umiddelbare fogedforretninger), § 631, stk. 2 (om arrest), og § 646, stk. 2 (om forbud).

Det følger af retsplejelovens § 561, stk. 1, 1. pkt., at fogedretten, når den har modtaget anmodning om tvangsauktion over fast ejendom, indkalder skyldneren til møde, såfremt ejendommen benyttes til beboelse for denne eller hans familie, eller hvis fogedretten i øvrigt finder, at der er behov for et møde. Indkaldelsen af skyldneren sendes ved anbefalet brev, eller hvis skyldnerens adresse ikke kendes, bekendtgør fogedretten indkaldelsen i Statstidende, jf. bestemmelsens stk. 1, 4. og 5. pkt. I stedet for at indkalde skyldneren til et møde kan fogedretten dog, hvis den skønner det forsvarligt, skriftligt meddele denne, at der er indgivet anmodning om tvangsauktion, jf. bestemmelsens stk. 5, 1. pkt.

Ved lov nr. 447 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven mv. (Digital kommunikation i retsplejen mv.) blev der endvidere indført adgang til at forkynde indkaldelsen til vejledningsmødet. Følgende er anført i bemærkningerne til loven:

”Efter § 561, stk. 1, 4. pkt., skal indkaldelse til et vejledningsmøde for skyldneren ved tvangsauktion ske ved anbefalet brev.

Med henblik på at give mulighed for at anvende digital kommunikation også i disse tilfælde foreslås det, at indkaldelsen også skal kunne forkyndes for den pågældende, således at den foreslåede nye digitale forkyndelse i givet fald kan anvendes [...]”

Reglerne om digital forkyndelse, herunder ændringen af § 561, stk. 1, er endnu ikke sat i kraft, se afsnit 3.1.2.2.

Endelig skal underretning eller tilsigelse til forretninger om pantnavers overtagelse af brugen af en ejendom som udgangspunkt forkyndes for pantsætter, jf. § 589, stk. 4.

3.1.1.1.3 Sager omfattet af skatteinndrivelsesloven

Skatteinndrivelsesloven gælder for inddrivelse af skatter, afgifter, bøder og andre ydelser, der opkræves eller inddrives af det offentlige, og som i lovgivningen er tillagt udpantningsret, jf. § 1.

Det følger af skatteinndrivelseslovens § 5, at udlæg, hvis ikke andet er bestemt i loven, foretages efter reglerne i retsplejelovens kapitler 45-47. Som også nævnt ovenfor skal der som udgangspunkt – hvis fuldbyrdelse forlanges på grundlag af *udpantningsret* – ske forkyndelse af meddelelse om fogedforretning for skyldneren, jf. retsplejelovens § 493, stk. 3.

Forkyndelseskravet er dog uden praktisk betydning i sager omfattet af skatteinndrivelsesloven, jf. denne lovs § 9, stk. 1.

Efter § 9, stk. 1, kan forkyndelse for de enkelte skyldnere erstattes af en bekendtgørelse i de mest udbredte dagblade. Bekendtgørelse kan først ske efter sidste rettidige betalingsdag, og udlæg kan tidligst foretages 7 dage efter bekendtgørelsen. Efter § 9, stk. 2, kan udlæg foretages uden forudgående forkyndelse eller bekendtgørelse, hvis dette tydeligt er angivet på indbetalingskort eller anden skriftlig meddelelse til skyldneren, hvori beløbets størrelse og sidste rettidige indbetalingsdag er anført. Udlæg kan tidligst foretages 7 dage efter sidste rettidige betalingsdag. Gives meddelelse efter sidste rettidige betalingsdag, kan udlæg tidligst foretages 7 dage efter afsendelsen af meddelelsen.

Det følger desuden af skatteinddrivelseslovens § 7, stk. 1, at pantefogeder kan træffe bestemmelse om fremstilling af skyldnere ved politiets foranstaltning efter reglerne i retsplejelovens § 494, stk. 2 og 3. Der kan uanset bestemmelsen i retsplejelovens § 494, stk. 3, træffes bestemmelse om fremstilling for at fremskaffe oplysning om skyldnerens arbejdsgiver til brug for lønindeholdelse, såfremt restanceinddrivelsesmyndigheden ikke i forvejen måtte være bekendt med, hvem der er arbejdsgiver.

Politifremstilling af en skyldner forudsætter, at lovlige tilsigelse er forkyndt for ham eller hende, jf. retsplejelovens § 494, stk. 2.

3.1.1.1.4 Skiftesager

En række lovbestemmelser foreskriver pligt til forkyndelse i skiftesager.

Særreglen i retsplejelovens § 664, stk. 2, fastsætter således, at i sager om skifte af fællesbo skal ankestævningen forkyndes for såvel den ankendes modpart som for skifteretten, der på boets bekostning skal sørge for, at der i fornødent omfang tages til genmæle. Denne bestemmelse er dog ophævet ved lov nr. 594 af 14. juni 2011 om ægtefælleskifte m.v., som træder i kraft den 1. marts 2012.

Hertil kommer særregler i konkursloven om forkyndelse. Det følger således af konkurslovens § 23, stk. 2 og 3, at en fordringshavers *konkursbegæring* skal forkyndes for skyldneren, medmindre han på anden måde er gjort bekendt med begæringen. I medfør af lovens § 253 skal der endvidere ske forkyndelse af en ankestævning såvel for den ankendes modpart som for kurator eller, hvor ingen kurator er beskikket, for skifteretten eller skifterettens medhjælper.

Det følger i øvrigt af konkurslovens § 139, stk. 2, at i en sag anlagt af skyldneren inden konkursen, kan modfordringer gøres gældende til selvstændig dom, hvis de inden konkursdekretets afsigelse er fremsat i et retsmøde, hvor skyldneren var repræsenteret, eller i et processkrift, der er forkyndt for skyldneren. Tilsvarende følger det af dødsboskiftelovens § 108, at modkrav kan påkendes i en sag

anlagt af afdøde ved de almindelige domstole inden dødsfaldet, hvis de er fremsat af sagsøgte i et retsmøde, hvor afdøde var til stede eller repræsenteret, eller i et processkrift, der var forkyndt for afdøde inden dødsfaldet.

3.1.1.2 Straffesager

Det følger af den generelle regel i retsplejelovens § 153, stk. 2, at der kun skal ske forkyndelse i straffesager, hvis dette er særligt bestemt.

Retsplejeloven indeholder en række regler om forkyndelse af meddelelser i straffesager, som beskrives i det følgende.

3.1.1.2.1 Inden hovedforhandlingen

Hvis der er truffet afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, er udgangspunktet, at strafforfølgning mod den, der har været sigtet, kun kan fortsættes efter den overordnede anklagemyndigheds bestemmelse, hvis meddelelse herom er forkyndt for den pågældende inden 2 måneder fra afgørelsens dato, jf. retsplejelovens § 724, stk. 2.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 748, stk. 4, at sigtedes udeblivelse fra et retsmøde kun kan medføre retsvirkninger, hvis tilsigelse til retsmødet er lovligt forkyndt og indeholder oplysninger om virkningerne af udeblivelse.

I medfør af retsplejelovens § 802, stk. 3, kan der foretages beslaglæggelse af en mistænks hele formue eller en del af denne, herunder formue, som den mistænkte senere måtte erhverve, såfremt tiltale er rejst for en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, og tiltalte har unddraget sig videre forfølgning i sagen. Har retten afsagt kendelse om beslaglæggelse af en formue eller en del af en formue, jf. § 802, stk. 3, skal kendelsen forkyndes for tiltalte efter reglerne i § 159 om forkyndelse i Statstidende, jf. § 807, stk. 4.

3.1.1.2.2 Forkyndelse af anklageskrift og indkaldelse

Retsplejeloven indeholder endvidere bestemmelser om forkyndelse af anklageskrift og indkaldelse af tiltalte mv.

Det følger af lovens § 835, stk. 2, at anklagemyndigheden forkynder en kopi af *anklageskriftet* for tiltalte, eventuelt i forbindelse med forkyndelse af indkaldelse, jf. § 844, stk. 2. Sker forkyndelse af anklageskriftet for tiltalte ikke straks efter indledning af sagen, skal anklagemyndigheden sende en kopi af anklageskriftet til tiltalte i et anbefalet brev.

Inden hovedforhandlingen kan anklagemyndigheden berigtige angivelser i anklageskriftet eller udvide tiltalen til andre strafbare forhold end de forhold, der er nævnt i anklageskriftet, hvilket sker ved indlevering og forkyndelse af yderligere eller nyt anklageskrift, jf. § 836, stk. 1.

Efter § 844, stk. 2, sørger anklagemyndigheden endvidere for, at en *indkaldelse* med oplysning om tid og sted for hovedforhandlingen forkyndes for tiltalte med mindst 4 dages varsel, idet retten dog kan fastsætte et kortere varsel.

I tilståelsessager er der ikke krav om forkyndelse af indkaldelsen, men forkyndelse sker i praksis, da udeblivelse kun kan medføre retsvirkninger (f.eks. anholdelse efter § 757), hvis retten har forkyndt indkaldelsen indeholdende oplysninger om virkningerne af udeblivelse for sigtede, jf. § 748, stk. 1 og 4.

I straffesager, i hvilke der ikke medvirker lægdommere, forkynder retten indkaldelsen for tiltalte. Ved forkyndelsen skal der udleveres en kopi af anklageskriftet til tiltalte, jf. § 896, stk. 2. Det følger af § 896, stk. 4, at forkyndelse af indkaldelsen kan *undlades*, når der under sagen ikke er spørgsmål om højere straf end bøde. I så fald sender retten indkaldelsen og en kopi af anklageskriftet til tiltalte senest 2 uger før hovedforhandlingen.

Sager om overtrædelse af færdselsloven behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 76-78 og 80, medmindre sagen kan afgøres med vedtagelse efter færdselslovens § 119 a, jf. § 119, stk. 1, 1. pkt. Dette indebærer, at forkyndelse af indkaldelsen sker efter de samme regler som andre straffesager. I færdselssager, hvor der – ud over påstand om bøde – er påstand om konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, skal indkaldelsen dog forkyndes, hvis sagen skal kunne fremmes i tiltaltes fravær, jf. retsplejelovens § 896, stk. 2, og § 855, stk. 3, nr. 4. Det følger således også af § 896, stk. 3, nr. 2, at indkaldelsen bl.a. skal angive, at tiltaltes udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, uden mulighed for anke, jf. §§ 855 og 902.

Retsplejeloven indeholder desuden en særlig regel om nævningers udeblivelse. Hvis en nævning udebliver, og der træffes afgørelse om, at bøde pålægges nævningen, skal afgørelsen forkyndes for den pågældende, jf. § 85, stk. 2.

3.1.1.2.3 Forkyndelse af dom og ankemeddelelse

Retsplejeloven indeholder desuden bestemmelser om forkyndelse af domme og ankemeddelelser mv.

Udgangspunktet er, at der ikke skal ske forkyndelse af straffedomme. Det følger således af retsplejelovens § 219 a, stk. 5, 1. pkt., at retten meddeler tiltalte udskrift af dommen. Hvis en sag

imidlertid er fremmet i tiltaltes fravær, jf. § 855, stk. 3, nr. 1-5, skal udskrift af *dommen* forkyndes. Hvis sagen er fremmet efter § 855, stk. 3, nr. 4, om sagens fremme, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 3 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, skal forkyndelse af udskriften ske for tiltalte personlig, medmindre tilsigelsen har været forkyndt for denne personlig, jf. § 219 a, stk. 5, 2. og 3. pkt.

I medfør af § 831, stk. 5, sker forkyndelse af domme i tilståelsessager efter de regler, som gælder for andre domme, der afsiges af byretten i straffesager.

Ved lov nr. 493 af 17. juni 2008 om ændring af retsplejeloven (Begrænsning af langvarige sigtelser og varetægtsfængslinger mv.) blev kravet om forkyndelse af *anklagemyndighedens ankemeddelelser* og *anklageskrifter i ankesager* i de ordinære ankesager, jf. retsplejelovens § 902, jf. § 904, ophævet. Formålet med ændringen var at lette fremgangsmåden for meddelelse til tiltalte om anklagemyndighedens anke, så meddelelse herom til tiltalte kan ske *ved almindeligt og anbefalet brev*, jf. § 907, stk. 1. Byretten og tiltaltes forsvarer underrettes samtidig om anken ved almindeligt brev.

Det følger dog af retsplejelovens § 907, stk. 2, at der fortsat skal ske forkyndelse af anklagemyndighedens ankemeddelelser i de ekstraordinære ankesager. Ved anke til landsret med Procesbevillingsnævnets tilladelse efter retsplejelovens § 903 eller anke til Højesteret, der altid kræver tilladelse, jf. retsplejelovens § 932, skal anke og kontraanke fra anklagemyndighedens side til skade for tiltalte således fortsat forkyndes. Det samme gælder eventuel anke fra anklagemyndighedens side efter udløb af ankefristen efter § 910, stk. 2, 1. pkt., 1. led, som dog har et yderst snævert anvendelsesområde.

I de ekstraordinære ankesager, hvor anken omfatter beviserne for tiltaltes skyld, og hvor anke ikke er sket efter § 902, jf. § 904, udarbejder anklagemyndigheden desuden et anklageskrift, der skal forkyndes for tiltalte, jf. § 919, stk. 2.

Der findes i øvrigt særlige regler i retsplejeloven, hvorefter statsadvokatens ankemeddelelse i visse private straffesager skal forkyndes for den private sagsøger, jf. § 990, stk. 1 og 2.

Endelig følger det af § 970, stk. 1, at hvis kæremål rejses af anklagemyndigheden, skal kæremålet uden ophold forkyndes for sigtede, og når nogen anden for det foreliggende spørgsmåls vedkommende er at betragte som modpart, tillige for sidstnævnte, medmindre anklagemyndigheden i retten i den pågældendes overværelse har erklæret at ville rejse sådant kæremål.

3.1.2 Forkyndelsesformer

Det følger af retsplejelovens § 155, at forkyndelse kan ske ved brevforkyndelse, digital forkyndelse, postforkyndelse eller stævningsmandsforkyndelse.

Efter § 155 er de forskellige forkyndelsesformer *sideordnede*. Den, der iværksætter forkyndelse, vælger således selv, på hvilken måde forkyndelse skal ske, jf. § 1, stk. 1, i bekendtgørelsen om forkyndelse.⁷

Ud over de ovennævnte almindelige forkyndelsesregler indeholder retsplejeloven bl.a. regler om forkyndelse i udlandet og i Statstidende. Forkyndelse i udlandet efter retsplejelovens § 158 kan kun ske, hvis det ikke er muligt at foretage forkyndelse her i landet. Forkyndelse i Statstidende kan kun ske, når ingen af retsplejelovens øvrige forkyndelsesformer giver mulighed for at gennemføre forkyndelsen, jf. § 159.

Det følger desuden af § 162, stk. 1, at en beslutning om tidspunktet for et nyt møde eller for en retshandlings foretagelse, der træffes i et retsmøde, anses for at være forkyndt for de personer, der er til stede i retsmødet. Beslutningen kan også anses for at være forkyndt for en part eller rettergangsfuldmægtig, der deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation, jf. retsplejelovens § 32 c og bemærkningerne til denne bestemmelse, som blev indsat i retsplejeloven ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreformen).

Efter § 162, stk. 2, anses beslutningen efter bestemmelsens stk. 1 endvidere for at være forkyndt for personer, der har været lovligt tilsagt til mødet, men som enten er udeblevet eller uberettiget har forladt mødet, forinden beslutningen blev truffet. Retten bør dog give de pågældende meddelelse om beslutningen, hvis denne må antages at være af særlig interesse for dem.

Efter retsplejelovens § 163, stk. 1, er en forkyndelse gyldig, selv om meddelelsen ikke kommer til vedkommendes kundskab.

Er det dokument, der skal forkyndes, kommet vedkommende i hænde, anses forkyndelse for sket, selv om forkyndelsen ikke er foretaget i overensstemmelse med reglerne i §§ 155-157, jf. § 163, stk. 2.

⁷ § 1, stk. 2, i bekendtgørelsen om forkyndelse indeholder dog en undtagelse til § 1, stk. 1, om valgfrihed, se afsnit 3.1.2.1.

3.1.2.1 Brevforkyndelse, postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse

Ved *brevforkyndelse* sendes eller afleveres meddelelsen til adressaten, der samtidig anmodes om at bekræfte modtagelsen på en genpart af dokumentet eller, hvis forkyndelsen foretages ved rettens eller anklagemyndighedens foranstaltning, et særligt modtagelsesbevis, jf. retsplejelovens § 155, nr. 1.

Meddelelsen anses for forkyndt, hvis genparten eller modtagelsesbeviset er underskrevet af den pågældende personlig. Forkyndelse anses for sket den dag, modtageren anfører at have modtaget meddelelsen. Er ingen modtagelsesdag anført, eller er den angivne modtagelsesdag senere end datoen i poststemplet på tilbagesendelsen, anses forkyndelse for sket på poststemplets dato, jf. § 156.

Brevforkyndelse adskiller sig fra postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse ved, at brevforkyndelse kun kan ske for den pågældende personlig og forudsætter modtagerens aktive medvirken.

Ved *postforkyndelse* sendes meddelelsen til adressaten i brev med afleveringsattest, og *stævningsmandsforkyndelse* sker ved, at en stævningsmand afleverer meddelelsen til den pågældende.

De nærmere regler om postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse findes i retsplejelovens § 157, jf. også afsnit 3.1.2.3. Det er efter denne bestemmelse udgangspunktet, at forkyndelse skal ske for den pågældende personlig på bopælen, det midlertidige opholdssted eller på arbejdsstedet, men træffes den pågældende ikke, kan forkyndelse ske for en nærmere bestemt personkreds på bopælen, opholdsstedet eller arbejdsstedet.

Bestemmelsen regulerer således, både for hvem og hvor forkyndelse kan ske. Forkyndelse for den pågældende personlig er imidlertid gyldig, uanset hvor den sker, jf. retsplejelovens § 157, stk. 1, nr. 1, hvorimod forkyndelse for personer, der hører til den i retsplejelovens § 157, stk. 1, nr. 2, nævnte personkreds, kun kan ske, når de træffes på henholdsvis bopælen, opholdsstedet eller arbejdsstedet.

Det bemærkes i den forbindelse, at der i § 3 i bekendtgørelsen om forkyndelse og § 6, stk. 1, 2. pkt., i bekendtgørelsen om instruks for stævningmænd er fastsat begrænsninger i adgangen til at foretage forkyndelse på den pågældendes arbejdssted. Det følger således af disse bestemmelser, at forkyndelse kun må ske på den pågældendes arbejdssted, såfremt det ikke kan antages, at der kan træffes nogen på hans bopæl eller opholdssted, over for hvem forkyndelse kan ske, eller særlige grunde i øvrigt taler for, at forkyndelsen sker på arbejdsstedet.

Det bemærkes, at private ikke kan iværksætte postforkyndelse uden rettens medvirken, jf. § 1, stk. 2, i bekendtgørelsen om forkyndelse.

3.1.2.2 Digital forkyndelse

Reglerne om digital kommunikation, herunder digital forkyndelse, blev indsat i retsplejeloven ved lov nr. 447 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven mv. (Digital kommunikation i retsplejen m.v.), men er endnu ikke sat i kraft.

Det følger af retsplejelovens § 154, stk. 2, at meddelelser fra retten kan gives ved anvendelse af digital kommunikation, hvis modtageren har samtykket i at modtage meddelelser på denne måde, jf. dog § 155, nr. 2. Bestemmelsens pendanter i konkurslovens § 237 b, dødsboskiftelovens § 115 b og fællesboskiftelovens § 92 b (§ 71 i lov nr. 594 af 14. juni 2011 om ægtefælleskifte m.v., der træder i kraft den 1. marts 2012, idet § 71 dog træder i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse) er heller ikke sat i kraft endnu.

I henhold til retsplejelovens § 155, nr. 2, kan forkyndelse ske ved, at den meddelelse, der skal forkyndes, ved digital kommunikation gøres tilgængelig for den pågældende, der samtidig anmodes om at bekræfte modtagelsen (digital forkyndelse). Henvisningen ”jf. dog § 155, nr. 2”, i § 154, stk. 2, indebærer, at der ikke kræves samtykke til digital forkyndelse.

Ved digital forkyndelse anses meddelelsen for forkyndt, hvis den pågældende bekræfter at have modtaget meddelelsen enten ved en meddelelse, der sendes ved digital kommunikation med anvendelse af digital signatur, eller ved at sende en personligt underskrevet kopi af meddelelsen, jf. § 156 a, 1. pkt. Af bemærkningerne til lov nr. 447 af 9. juni 2004 fremgår, at digital forkyndelse forudsætter, at modtageren aktivt bekræfter modtagelsen af dokumentet, og at en automatisk funktionalitet hos modtageren, hvorved modtagelsen f.eks. bekræftes ved åbning af en digital meddelelse, således ikke er tilstrækkelig.

Forkyndelse anses for sket den dag, modtageren anfører at have modtaget meddelelsen. Er ingen modtagelsesdag anført, eller er den angivne modtagelsesdag senere end den registrerede modtagelsesdag for den digitalt fremsendte bekræftelse eller datoen i poststemplet på tilbagesendelsen, anses forkyndelsen for sket på den registrerede modtagelsesdag eller på poststemplets dato, jf. § 156 a, 2. og 3. pkt.

Det fremgår af bemærkningerne til lov nr. 447 af 9. juni 2004, at den meddelelse, der skal forkyndes, i almindelighed skal være forsynet med en digital signatur, der kan sikre, at meddelelsen stammer fra den angivne afsender, og at meddelelsen ikke er blevet ændret undervejs. Det fremgår endvidere, at der ved digital forkyndelse af meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, skal

ske kryptering eller lignende, således at uvedkommende ikke kan læse meddelelsen, jf. også retsplejelovens § 154, stk. 2, 3. pkt.

Som anført ovenfor er reglerne om digital forkyndelse endnu ikke sat i kraft. Det følger af bemærkningerne til lov nr. 447 af 9. juni 2004, at reglerne om digital kommunikation, herunder reglerne om digital forkyndelse, vil kunne sættes i kraft sagsområde for sagsområde, efterhånden som der indføres nye it-sagsbehandlingssystemer ved domstolene.

3.1.2.3 Adressater

Ved *brevforkyndelse* kan forkyndelse kun ske for den pågældende *personlig*. Dette indebærer, at brevet stiles til den pågældende, der personligt bekræfter modtagelsen på en genpart af dokumentet eller et særligt modtagelsesbevis.

Ved *postforkyndelse* og *stævningsmandsforkyndelse* skal forkyndelse *som udgangspunkt* ske for den pågældende *personlig*, jf. retsplejelovens § 157, stk. 1, nr. 1. Hvis den pågældende ikke selv træffes, kan forkyndelse ske på bopælen eller opholdsstedet for personer, der hører til husstanden, eller, hvis den pågældende bor til leje i en andens bolig, for udlejeren eller dennes ægtefælle, for så vidt de pågældende træffes på bopælen eller opholdsstedet, ligesom forkyndelse kan ske på den pågældendes arbejdssted over for arbejdsgiveren eller dennes repræsentant eller, for så vidt angår selvstændige næringsdrivende, på den pågældendes kontor, værksted eller forretningslokale over for personer, der er ansat i virksomheden, jf. stk. 1, nr. 2, litra a og b. I disse tilfælde kan forkyndelse dog ikke ske for personer under 18 år, jf. stk. 2. Som nævnt i afsnit 3.1.2.1 er adgangen til at foretage forkyndelse på arbejdsstedet subsidiær, jf. § 3 i bekendtgørelsen om forkyndelse og § 6, stk. 1, 2. pkt., i bekendtgørelsen om instruks for stævningsmænd.

Er vedkommende part i en borgerlig sag, kan såvel brevforkyndelse som postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse endvidere ske for en særligt bemyndiget person eller den, der er antaget som advokat, jf. retsplejelovens §§ 160 og 161.

3.1.3 Forkyndelse for juridiske personer

Retsplejeloven indeholder ikke regler om forkyndelse for juridiske personer, herunder om, hvilke forkyndelsesformer der kan anvendes i forhold til juridiske personer.

Tidligere indeholdt den nu ophævede aktieselskabslov en særregel om forkyndelse, jf. § 159, stk. 1, som udtrykkeligt fastslog, at kontoret betragtes som bopæl med hensyn til forkyndelse. Reglen blev dog ophævet ved lov nr. 324 af 4. juni 1986 om ændring af retsplejeloven, lov om handelsregistre, firma og prokura, lov om aktieselskaber, lov om anpartsselskaber og lov om forsikringsvirksomhed (Retternes stedlige kompetence i borgerlige sager, EF-domskonventionen), da den blev anset for at

være overflødig. Det blev imidlertid forudsat i forbindelse med ophævelsen, at den hidtidige retstilstand med hensyn til forkyndelse blev opretholdt.

Retsplejelovens § 157, stk. 1, nr. 2, litra b, sidste led, indeholder en særregel om postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse for selvstændige næringsdrivende (fysiske personer). Efter bestemmelsen kan forkyndelsen – hvis den ikke kan ske for den selvstændige næringsdrivende personlig, jf. stk. 1, nr. 1 – ske på den pågældendes kontor, værksted eller forretningslokale over for personer, der er ansat i virksomheden. Det antages i litteraturen, at retsplejelovens § 157, stk. 1, nr. 2, litra b, sidste led, anvendes analogt, når der skal ske forkyndelse for juridiske personer.⁸ Det er uvist, om der i denne antagelse også ligger, at kun de forkyndelsesformer, der er omfattet af bestemmelsen (postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse), kan anvendes over for juridiske personer.

I afsnit 3.1.3.1 og 3.1.3.2 søges det nærmere fastlagt, hvor forkyndelse for en juridisk person kan finde sted, og hvem der kan modtage en forkyndelse på vegne af en juridisk person.

3.1.3.1 Forkyndelsesstedet

Gorm Toftegaard Nielsen anfører, at det er nærliggende at læse praksis således, at forkyndelsen kan ske på virksomhedens kontor, værksted eller forretningslokale, se også Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen og Lasse Højlund Christensen, der anfører, at forkyndelsen kan ske ”på selskabets kontor m.v.”.⁹ Lars Lindencrone Petersen og Erik Werlauff anfører til sammenligning, at forkyndelse kun kan ske på selskabets hjemsted (hovedkontoret).¹⁰

Det følger af retspraksis, at hvis forkyndelsen søges foretaget på bestyrelsesformandens eller direktørens *bopæl*, kan forkyndelsen ikke ske for andre personer tilhørende husstanden eller for personer, som i øvrigt opholder sig på bopælen, jf. ØLT 1932.178 (forkyndelse for hustruen til bestyrelsesformanden for et aktieselskab ikke anset for lovlig) og UfR 1929.826 Ø (forkyndelse for husassistenten hos direktøren for et aktieselskab ikke anset for lovlig).

I den forbindelse skal dog også nævnes Østre Landsrets kendelse optrykt i UfR 1987.59/2 Ø, hvor et anpartsselskab blev tilsagt til fogedretten i anledning af en begæring om udlæg for skyldig parkeringsafgift. Tilsigelsen blev forkyndt på selskabets og dettes direktørs fælles adresse for direktørens hustru, der modtog tilsigelsen under protest. Da fogedretten i medfør af retsplejelovens § 494, stk. 4, i de tilfælde, hvor skyldneren er et selskab, kan tilsige direktøren eller forretningsføreren for selskabet, fandtes forkyndelsen for selskabets direktør lovlig sket for dennes

⁸ Gorm Toftegaard Nielsen, Selskabsansvar – Forældelse, forkyndelse og anden straffeprocess, UfR 2005B179, side 180, og Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen og Lasse Højlund Christensen, Den civile retspleje, 2010, side 307 f.

⁹ Gorm Toftegaard Nielsen, side 180, og Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen og Lasse Højlund Christensen, side 308.

¹⁰ Lars Lindencrone Petersen og Erik Werlauff, Dansk retspleje, 2011, side 106.

hustru på bopælen, jf. retsplejelovens § 157, stk. 1, nr. 2, litra a. Kendelsen vedrører således en særlig situation.

3.1.3.2 Personkredsen

Det følger af Østre Landsrets kendelse af 15. november 2005, optrykt i UfR 2006.710 Ø, at postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse skal ske for en fysisk person – også når sagsøgte er en juridisk person.

Lars Lindenchrone Petersen og Erik Werlauff anfører følgende om, hvem der kan modtage en forkyndelse på en juridisk persons vegne:

”Når adressaten, fx sagsøgte i en retssag, er et aktie- eller anpartsselskab eller en anden juridisk person, kan forkyndelse foretages for ethvert bestyrelses- eller direktionsmedlem. Dette følger af den selskabs- og foreningsretlige repræsentationsmagt, der tilkommer hver enkelt af disse personer, og som ikke kan indskrænkes gennem vedtægtsbestemmelse.”¹¹

Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen og Lasse Højlund Christensen anfører, at ”forkyndelse kan ske for bestyrelsesmedlemmer, direktører og øvrige ansatte”.¹² Gorm Toftegaard Nielsen anfører – ligesom Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen og Lasse Højlund Christensen – at forkyndelse også kan ske for *ansatte*, og henviser til UfR 1920.10 Ø, hvor en forkyndelse blev anset for lovlig, da den var foretaget for en ansat på selskabets kontor. Gorm Toftegaard Nielsen anfører dog, at forkyndelse for ansatte forudsætter, at direktøren ikke selv er til stede. Gorm Toftegaard Nielsen anfører desuden, at hvis der er tale om, at forkyndelsen modtages af en ansat, er forkyndelsen kun lovlig, hvis den foretages på virksomhedens kontor.¹³

3.1.4 Beskikkelse af stævningsmænd mv.

I hver retskreds samt ved landsretterne og Sø- og Handelsretten beskikkes det fornødne antal stævningsmænd af vedkommende præsident. Fortegnelse over de beskikkede stævningsmænd opslås på tingstederne samt henholdsvis i landsretternes, Sø- og Handelsrettens og Københavns Byrets lokaler. En forkyndelse er gyldig, selv om stævningsmanden har handlet uden for den retskreds, i hvilken han er ansat, jf. retsplejelovens § 57, stk. 1 og 2.

Justitsministeren udfærdiger en instruks for stævningsmænd. Stævningsmanden afgiver til vedkommende retspræsident en højtidelig erklæring om, at han med troskab og samvittighedsfuldhed vil opfylde de pligter, der påhviler ham efter retsplejeloven og den ham meddelte instruks. Formen for denne erklæring fastsættes af Domstolsstyrelsen. Dommeren i retskredsen har at vejlede stævningsmændene med hensyn til deres pligter, jf. § 58.

¹¹ Lars Lindenchrone Petersen og Erik Werlauff, side 106.

¹² Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen og Lasse Højlund Christensen, side 308.

¹³ Gorm Toftegaard Nielsen, side 180.

I retsplejelovens § 67 fastsættes det, i hvilke tilfælde stævningsmanden er inhabil. Det følger således af bestemmelsen, at en stævningsmand ikke må foretage eller deltage i en forretning, når nogen af parterne er hans ægtefælle eller beslægtet eller besvogret med ham i lige op- eller nedstigende linje eller i første sidelinje, eller han selv er part i sagen eller er interesseret i dens udfald.

Stævningsmanden er underlagt tavshedspligt efter straffelovens §§ 152 ff.

Stævningsmanden har krav på vederlag og befordringsgodtgørelse for forkyndelse, jf. bekendtgørelse nr. 508 af 1. juli 1998 med senere ændringer om vederlag til stævningsmænd og til vidner i fagedforretninger, som har hjemmel i bl.a. retsplejelovens § 165, stk. 1, hvorefter Domstolsstyrelsen fastsætter regler om vederlag for forkyndelse, jf. stk. 1, 2. pkt.

Det følger af retsplejelovens § 57, stk. 3, at polititjenestemænd og sognefogeder uden særlig beskikkelse kan foretage forkyndelser i straffesager. Om sognefogeders opgaver henvises til § 117 samt bemærkningerne til lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreformen), hvoraf fremgår, at sognefogeder bistår politiet med opgaver hovedsagelig af administrativ karakter, f.eks. forkyndelse af stævninger mv. – typisk på mindre befolkede øer.

Efter § 57, stk. 4, kan justitsministeren fastsætte regler om, i hvilket omfang politiet skal foretage eller medvirke ved forkyndelser, jf. § 8 i bekendtgørelsen om forkyndelse og § 7 i bekendtgørelsen om instruks for stævningsmænd. Polititjenestemænd har dog ifølge § 165, stk. 3, ikke krav på vederlag for forkyndelse i straffesager.

4 STATISTIK

4.1 Sager omfattet af retsplejeloven, konkursloven mv.

Det fremgår af afsnit 3.1.1 ff., at der skal ske forkyndelse i en række sager omfattet af retsplejeloven, konkursloven mv.

Det følger af § 1, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 508 af 1. juli 1998 med senere ændringer om vederlag til stævningmænd og til vidner i fogedforretninger, at vederlag til stævningmænd for foretagelse af de i retsplejeloven nævnte forkyndelser er 24 kr. (33,01 kr. i 2010-niveau og 33,11 kr. i 2011-niveau) for hver person, for hvem den pågældende meddelelse ønskes forkyndt. Vederlaget udbetales også, hvis stævningmanden 3 gange forgæves har forsøgt at gennemføre forkyndelsesforretningen. Er den pågældende flyttet, og forsøger stævningmanden forkyndelse på den nye adresse, betales nyt vederlag efter reglerne i 1. og 2. pkt. Bekendtgørelsens § 1, stk. 2 og 3, indeholder regler om befordringsgodtgørelse.

Domstolsstyrelsen har oplyst, at der i finansåret 2010 blev foretaget ca. 594.000 forkyndelser på domstolenes område.

Domstolsstyrelsen har endvidere oplyst, at udgifterne til stævningmænd på domstolenes område udgjorde ca. 30.700.000 kr. i finansåret 2010. Heraf udgjorde ca. 19.600.000 kr. udbetaling af honorar til stævningmændene, mens ca. 8.575.000 kr. udgjorde udbetaling af kørselsgodtgørelse. Det resterende beløb blev bl.a. anvendt til udbetaling af feriegodtgørelse og sygedagpenge mv.

På foranledning af arbejdsgruppen iværksatte Domstolsstyrelsen en spørgeskemaundersøgelse om udsættelse af straffesager i uge 34 og 35 i 2010. Resultaterne af undersøgelsen viste, at navnlig Københavns Byret måtte udsætte en del straffesager på grund af manglende forkyndelse. For de øvrige retters vedkommende var der ikke i samme omfang problemer med at få gennemført forkyndelser, og flere retter havde således kun problemer med at få gennemført forkyndelser i et fåtal af sagerne, f.eks. retterne i Herning, Holbæk, Holstebro, Nykøbing Falster og Viborg.

Hvis stævningmændene ikke har kunnet foretage forkyndelse i civile sager, herunder fogedsager og skiftesager, og i straffesager, videresender retten sagerne til politiet med henblik på forkyndelse. Domstolsstyrelsen har ikke statistik over, hvor mange sager der videresendes til politiet med henblik på forkyndelse.

Politiet foretager forkyndelser i domsmandssager og nævningesager (de såkaldte "*interne sager*") og i sager fra retterne og SKAT (de såkaldte "*eksterne sager*"). Det er ikke muligt at opgøre, hvor mange forkyndelser der foretages i domsmandssager og nævningesager årligt. Politiet har dog årligt

ca. 106.000 eksterne forkyndelsessager. Det er i øvrigt ikke muligt at opgøre ressource- og tidsforbruget, eftersom forkyndelserne typisk foretages i forbindelse med andre politiopgaver.

4.2 Sager omfattet af skatteinndrivelsesloven

Som nævnt under punkt 3.1.1.1.3 fremgår det af skatteinndrivelseslovens § 9, stk. 1, at forkyndelse for den enkelte skyldner kan erstattes af en bekendtgørelse i de mest udbredte dagblade. Skatteministeriet har oplyst, at restanceinndrivelsesmyndigheden hver måned indrykker en annonce i alle kendte dagblade, hvilket medfører en udgift på 65.000-70.000 kr. pr. måned eller gennemsnitligt 66.000 kr. pr. måned. Den samlede udgift til annoncering efter skatteinndrivelseslovens § 9, stk. 1, udgør således ca. 800.000 kr. pr. år.

Skatteministeriet har endvidere oplyst, at restanceinndrivelsesmyndigheden sender en meddelelse til den enkelte skyldner med indkaldelse til selve udlægsforretningen, og at restanceinndrivelsesmyndigheden gennemfører ca. 30.000 udlægsforretninger pr. år. Dette antal er dog ikke et udtryk for antal sendte indkaldelser, idet indkaldelser til udlægsforretninger, der aflyses som følge af, at restancen betales, eller at der findes en anden løsning, ikke kan opgøres og derfor ikke er medregnet i de 30.000 sager. Hvis skyldner ikke møder til udlægsforretningen på baggrund af indkaldelsen, fortsættes sagen som udgangspunkt som en udkørende forretning.

Skatteministeriet har endelig oplyst, at der – enten efter indkaldelsen eller efter den udkørende forretning – kan ske politifremstilling af skyldneren med henblik på at afgive oplysninger om hans økonomiske forhold. En politifremstilling forudsætter en lovligt forkyndt tilsigelse. Restanceinndrivelsesmyndigheden anvender som udgangspunkt stævningsmandsforkyndelser. Honoraret til stævningsmanden udgør 75 kr., som svarer til det honorar, private aktører bliver opkrævet af stævningsemændene. Hertil kommer udgifter til befordringsgodtgørelse. Antallet af stævningsmandsforkyndelser pr. år kan ikke opgøres præcist, men i 2010 blev udbetalt 193.200 kr. i honorarer til stævningsemænd via lønsystemet. Hertil kommer befordringsgodtgørelsen, der udbetales på en særskilt konto. I 2010 blev der udbetalt 261.900 kr. i befordringsgodtgørelse. De angivne beløb omfatter dog ikke honorarer og befordringsgodtgørelse til stævningsemænd, der er momsregistrerede.

Skatteministeriet skønner på baggrund af ovenstående, at restanceinndrivelsesmyndigheden anvender stævningsmandsforkyndelse i ca. 2.500 sager pr. år.

5 EU-RETTE OG FOLKERETLIGE FORPLIGTELSER

5.1 Civile sager

5.1.1 Forkyndelsesforordningen

Forkyndelsesforordningen (Rådets forordning (EF) nr. 1348/2000 af 29. maj 2000 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager), der trådte i kraft den 31. maj 2001, blev vedtaget med hjemmel i EF-traktatens artikel 61, litra c, der henviste til artikel 65 om det grænseoverskridende civilretlige samarbejde, og artikel 67. Forordningen var derfor omfattet af det danske forbehold vedrørende retlige og indre anliggender, jf. protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet som bilag til Lissabontraktaten.

Den 19. oktober 2005 indgik Det Europæiske Fællesskab og Danmark en såkaldt parallelaftale om forkyndelse af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager i dansk ret.

Parallelaftalen indebærer, at Danmark på mellemstatsligt grundlag er tilknyttet reglerne i Rådets forordning (EF) nr. 1348/2000 af 29. maj 2000 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager (forkyndelsesforordningen), således at reglerne i forordningen, der som følge af det retlige forbehold hidtil ikke havde omfattet Danmark, også gælder mellem Danmark og de øvrige medlemsstater. Parallelaftalen sigter mod en anvendelse og fortolkning af forkyndelsesforordningen i Danmark, som svarer til den, der gælder i de andre medlemsstater.

Folketingets samtykke i medfør af grundlovens § 19 blev givet ved lov nr. 1564 af 20. december 2006 om ændring af retsplejeloven (Gennemførelse af parallelaftale mellem Det Europæiske Fællesskab og Danmark om forkyndelse af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager), og parallelaftalen trådte herefter i kraft den 1. juli 2007.

Forkyndelsesforordningen er efterfølgende blevet ophævet og erstattet af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1393/2007 af 13. november 2007 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager (forkyndelse af dokumenter) og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1348/2000. Den nye forkyndelsesforordning blev gennemført i dansk ret ved Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1476 af 12. december 2007 om gennemførelse af ændringer af forkyndelsesforordningen.

5.1.1.1 Forkyndelsesforordningens indhold

Forkyndelsesforordningen indeholder bl.a. regler om forkyndelse på tværs af grænserne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager. Forordningen omfatter ikke forkyndelse mv. i straffesager. Forordningen er baseret på Haagerkonventionen af 15. november 1965 om

forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile eller kommercielle spørgsmål, se afsnit 5.1.2 nedenfor, men reglerne er revideret med henblik på at forenkle og forbedre fremsendelsen af dokumenter på tværs af grænserne. Ændringerne omfatter bl.a. en mere direkte forbindelse mellem de involverede myndigheder, mulighed for anvendelse af mere moderne kommunikationsmidler og ensartede regler om oversættelse af dokumenter.

Forordningen finder således anvendelse i civile og kommercielle sager, hvor et retsligt eller udenretsligt dokument skal sendes fra en medlemsstat til en anden for at blive forkyndt. Forordningen omfatter i særdeleshed ikke spørgsmål vedrørende skat, told eller administrative anliggender eller statens ansvar for handlinger og undladelser under udøvelse af statsmagt. Forordningen finder ikke anvendelse, når adressen på den person, som dokumentet skal forkyndes for, er ukendt (artikel 1).

Det er efter forordningen udgangspunktet, at fremsendelse af dokumenter til forkyndelse kan ske direkte mellem de involverede myndigheder. Formålet hermed er at sikre en effektiv og hurtig gennemførelse af forkyndelsen.

Hver medlemsstat udpeger en eller flere ”fremsendende instanser” og ”modtagende instanser”, der er kompetente til henholdsvis at fremsende og modtage retslige og udenretslige dokumenter til forkyndelse (artikel 2). Medlemsstaterne kan dog vælge at udpege én fremsendende og modtagende instans, som varetager begge funktioner, hvilket sker for 5 år ad gangen med mulighed for forlængelse. I Danmark er retterne udpeget som fremsendende instanser og Justitsministeriet som modtagende instans, jf. § 2, stk. 1 og 2, i bekendtgørelsen om gennemførelse af ændringer af forkyndelsesforordningen.

Herudover udpeger hver medlemsstat en ”central enhed”, der har til opgave at give oplysninger til de fremsendende instanser og at søge at løse vanskeligheder, som måtte opstå i forbindelse med fremsendelse af dokumenter til forkyndelse (artikel 3). I Danmark er Justitsministeriet udpeget som den centrale myndighed, jf. § 2, stk. 2, i bekendtgørelsen.

Dokumenter, der skal forkyndes, fremsendes direkte og hurtigst muligt fra den fremsendende instans til den modtagende instans (artikel 4) sammen med en formular med en anmodning om forkyndelse. Formularen er medtaget som bilag til forordningen. Fremsendelse kan ske på enhver egnet måde – f.eks. elektronisk eller pr. telefax – forudsat at der er tale om en fuldstændig gengivelse, og at alle angivelser er let læselige, jf. § 2, stk. 3, i bekendtgørelsen. Den modtagende instans kvitterer for modtagelsen (artikel 6), sørger for forkyndelse for modtageren (artikel 7) og attesterer på formularen, at forkyndelse er sket (afleveringsattest) (artikel 10).

Med henblik på en mere effektiv procedure er der fastsat regler om, at en modtagelsesattest skal fremsendes hurtigst muligt til den fremsendende instans og inden 7 dage (artikel 6). Kan en forkyndelsesansøgning ikke umiddelbart imødekommes, skal den modtagende instans rekvirere eventuelle manglende oplysninger og dokumenter. Er ansøgningen ikke sendt til den rette stedligt kompetente instans, skal ansøgningen videresendes til den kompetente instans i samme medlemsstat. Den modtagende instans har pligt til at træffe alle nødvendige foranstaltninger for, at dokumentet kan forkyndes hurtigst muligt og under alle omstændigheder senest en måned efter modtagelsen. Har det ikke været muligt at forkynde dokumentet senest en måned efter modtagelsen, skal den modtagende instans omgående underrette den fremsendende instans herom, og den modtagende instans fortsætter som udgangspunkt med at træffe alle nødvendige foranstaltninger med henblik på at foretage forkyndelse (artikel 7). Medlemsstaterne skal angive, hvilket sprog forkyndelsesansøgningen og afleveringsattesten kan udfyldes på (artikel 4, stk. 3, og artikel 10, stk. 2). Danmark accepterer, at forkyndelsesansøgningen og afleveringsattesten udfyldes på dansk, engelsk og fransk, jf. § 3 i bekendtgørelsen om gennemførelse af ændringer af forkyndelsesforordningen.

Modtageren kan nægte at modtage det dokument, der skal forkyndes, hvis det ikke er affattet på eller oversat til modtagerstatens officielle sprog eller et sprog, som modtageren forstår. Den, der anmoder om forkyndelse, afholder eventuelle udgifter til oversættelse, men med mulighed for senere at få dem godtgjort som sagsomkostninger (artikel 5). Den modtagende instans skal i forbindelse med forkyndelsen skriftligt underrette modtageren om, at pågældende inden for en frist på en uge kan nægte at modtage dokumentet, hvis sprogkravene ikke er opfyldt. Underretning sker ved anvendelse af en standardformular. Nægtelse kan ske i forbindelse med forkyndelsen eller ved at sende dokumentet tilbage til den modtagende instans. Nægter modtageren at modtage dokumentet, skal den modtagende instans straks underrette den fremsendende instans herom. Hvis modtageren har nægtet at modtage dokumentet under henvisning til, at dokumentet ikke er udfærdiget på rette sprog, kan dokumentet forkyndes efter forordningen ledsaget af en oversættelse til rette sprog (artikel 8).

Forordningen fastlægger tidspunktet for, hvornår forkyndelse anses for sket (artikel 9). Forkyndelsesdatoen er den dag, dokumentet forkyndes i overensstemmelse med modtagerlandets lovgivning. Hvis et dokument i henhold til en medlemsstats lovgivning skal forkyndes inden for en bestemt frist, er den dato, der gælder i forhold til rekvirenten, dog den, der følger af denne medlemsstats lovgivning.

Forordningen tillader desuden andre former for forkyndelse af retslige dokumenter.

En medlemsstat kan således i særlige tilfælde fremsende retslige dokumenter til den modtagende instans ad konsulær eller diplomatisk vej (artikel 12).

En medlemsstat har også adgang til uden anvendelse af tvang at forkynde retslige dokumenter ved afsenderstatens diplomatiske eller konsulære repræsentanter. En medlemsstat kan dog erklære, at den modsætter sig denne form for forkyndelse på sit territorium, medmindre dokumentet skal forkyndes for en statsborger i afsenderstaten (artikel 13). Danmark accepterer forkyndelse ved diplomatiske og konsulære repræsentanter også over for andre end afsenderstatens statsborgere.

Endvidere har en medlemsstat adgang til at lade forkyndelse ske for personer, der er bosat i en anden medlemsstat, direkte med posten ved anbefalet brev med modtagelsesbevis eller tilsvarende (artikel 14). I forordningen betegnes denne forkyndelsesform ”postforkyndelse”.

Endelig kan enhver, der har interesse i en retssag, direkte anmode den kompetente person – stævningsmand eller lignende – i modtagerstaten om at gennemføre forkyndelse af retslige dokumenter, hvis en sådan direkte forkyndelse er hjemlet i den pågældende medlemsstat (artikel 15). Direkte forkyndelse ved stævningsmand er hjemlet i dansk ret, jf. § 6, stk. 1, i bekendtgørelse om forkyndelse, hvorefter anmodninger om forkyndelse ved stævningsmand kan sendes til en stævningsmand i den retskreds, hvor forkyndelse skal ske.

Efter forordningens artikel 16 kan udenretslige dokumenter fremsendes med henblik på forkyndelse i overensstemmelse med bestemmelserne i forordningen.

Kommissionen bistået af et rådgivende udvalg fastsætter de nødvendige gennemførelsesforanstaltninger til forordningen (artikel 17-18). Kommissionen udarbejder en håndbog med oplysninger om de enkelte landes meddelelser om kompetente myndigheder, sprog mv. (artikel 23).

Forordningens artikel 19 indeholder særlige regler for så vidt angår tilfælde, hvor sagsøgte udebliver. Når en stævning eller lignende har skullet forkyndes i en anden medlemsstat, og sagsøgte ikke er mødt, må der ikke afsiges udeblivelsesdom, før det er fastslået, at stævningen er forkyndt eller afleveret i så god tid, at sagsøgte kunne varetage sine interesser. En medlemsstat kan meddele, at sagen alligevel kan afgøres, hvis en forkyndelsesattest efter et konkret fastsat tidsrum på mindst 6 måneder ikke kunne opnås, til trods for at ethvert rimeligt forsøg herpå er gjort. Danmark har meddelt, at danske domstole – hvis betingelserne er opfyldt – kan afgøre en sådan sag, selvom der ikke er modtaget en forkyndelsesattest, jf. også § 4, stk. 1, i bekendtgørelsen. Dommeren kan i påtrængende tilfælde træffe bestemmelse om foreløbige eller sikrende foranstaltninger.

Der er mulighed for genoptagelse af udeblivelsesdomme inden for en vis frist i tilfælde, hvor stævning mv. har skullet forkyndes i en anden medlemsstat, men sagsøgte uden egen skyld ikke i tide har fået kendskab til stævningen eller dommen, og pågældendes indsigelser ikke forekommer

helt grundløse. Anmodning skal fremsættes inden for rimelig tid efter, at sagsøgte har fået kendskab til dommen. En medlemsstat kan dog meddele, at genoptagelsesansøgninger indgivet efter en vis frist på minimum et år ikke vil blive imødekommet (artikel 19, stk. 4). Det følger af § 4, stk. 2, i bekendtgørelsen, at en genoptagelsesansøgning i Danmark skal fremsættes inden et år efter dommens afsigelse, jf. herved retsplejelovens § 367, hvorefter den, der er dømt som udebleven mv., kan kræve sagen genoptaget ved skriftlig anmodning til retten inden 4 uger fra dommens afsigelse. Retten kan undtagelsesvis genoptage sagen, hvis anmodning indgives senere, men inden et år efter afsigelsen. Genoptagelse kan betinges af, at sagsøgte betaler de sagsomkostninger, der er pålagt, eller stiller sikkerhed for betalingen.

Forordningens artikel 20 regulerer forholdet til andre internationale aftaler, som medlemsstaterne har indgået. Det fremgår, at forordningen bl.a. erstatter Haagerkonventionen om forkyndelse mellem medlemsstaterne. Forordningen er dog ikke til hinder for gældende eller nye aftaler mellem medlemsstaterne om yderligere fremskyndelser eller forenklinger af forkyndelse, forudsat at de er forenelige med forordningen. I medfør af § 5 i bekendtgørelsen finder Den nordiske overenskomst af 26. april 1974 om gensidig retshjælp ligeledes anvendelse ved anmodning om forkyndelse af dokumenter mellem Danmark og de øvrige nordiske lande, se herom afsnit 5.1.2 nedenfor.

Oplysninger, herunder navnlig personoplysninger, som fremsendes efter forordningen, må af de modtagende instanser kun anvendes til det formål, der lå til grund for fremsendelsen. Sådanne oplysninger skal behandles fortroligt. Dette berører ikke nationale bestemmelser om de berørte personers ret til at blive holdt orienteret om anvendelsen af de fremsendte oplysninger og heller ikke direktiverne om behandling af personoplysninger (95/46/EF) og om behandling af personoplysninger i den elektroniske kommunikationssektor (2002/58/EF) (artikel 22).

Kommissionen skal senest den 1. juni 2011 og herefter hvert femte år forelægge Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg en rapport om forordningens anvendelse, bl.a. med en vurdering af de i henhold til artikel 2 udpegede instansers effektivitet og den praktiske anvendelse af artikel 3, litra c), og artikel 9. Rapporten ledsages om nødvendigt af forslag til, hvordan denne forordning kan tilpasses til udviklingen inden for forkyndelsesordningerne (artikel 24). Kommissionens rapport er endnu ikke færdigudarbejdet.

5.1.2 Haagerkonventionen om forkyndelse og Den nordiske retshjælpsoverenskomst

Den mest centrale internationale overenskomst om forkyndelse på tværs af grænserne er Haagerkonventionen af 15. november 1965 om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile eller kommercielle spørgsmål. Danmark tiltrådte Haagerkonventionen om forkyndelse med virkning fra den 1. oktober 1969, jf. bekendtgørelse nr. 15 af 13. februar 1970 (Lovtidende C).

Haagerkonventionen om forkyndelse er i dag gældende i forhold til en lang række lande i og uden for Europa. Inden for Den Europæiske Union er Haagerkonventionen om forkyndelse imidlertid afløst af reglerne i forkyndelsesforordningen, se afsnit 5.1.1 ovenfor.

Efter Haagerkonventionen om forkyndelse kan forkyndelse ske ved fremsendelse af dokumenter til en central myndighed i hver kontraherende stat, som modtager og gennemfører anmodninger om forkyndelse fra andre stater. For Danmarks vedkommende er Justitsministeriet udpeget som central myndighed.

Herudover indeholder Haagerkonventionen om forkyndelse mulighed for, at forkyndelse kan ske uden anvendelse af tvang ved en konsulær eller diplomatisk repræsentant i modtagerstaten, jf. artikel 8.

Efter Haagerkonventionen er der endvidere adgang til at sende retslige dokumenter direkte med posten til personer i udlandet, jf. artikel 10 (a). Danmark har ikke taget forbehold herfor. Danmark har imidlertid meddelt Haagerkonferencen for International Privatret følgende:

“As for Article 10 (a) Denmark has not declared that it objects to this method of transmission. However, this does not imply that such method is valid service in Denmark. The Danish courts have not yet had the opportunity to rule on the matter.”

Efter konventionens artikel 10 (b) er der herudover adgang til, at stævningsmænd, embedsmænd eller andre kompetente personer i den stat, hvorfra dokumentet hidrører, lader forkyndelse foretage direkte ved stævningsmænd, embedsmænd eller andre kompetente personer i udlandet.

Endelig er der efter konventionens artikel 10 (c) adgang til for enhver person, der har interesse i en retssag, at lade forkyndelse af retslige dokumenter foretage direkte ved den stævningsmand, embedsmand eller anden kompetent person i udlandet, som skal foretage forkyndelsen. Danmark har dog taget forbehold over for denne forkyndelsesmåde, der således ikke kan anvendes ved forkyndelse af udenlandske dokumenter i Danmark.

Haagerkonventionen indeholder herudover særlige regler, der har til formål at beskytte sagsøgte mod visse udeblivelsesdomme. Under forudsætning af, at der efter domslandets lovgivning er pligt til at forkynde en stævning (eller et tilsvarende dokument) for sagsøgte, må dommeren efter konventionens artikel 15 ikke afgøre sagen, før det er konstateret, at stævningen i tilstrækkelig tid før retsmødet er forkyndt i de former, der i forkyndelseslandet er fastsat, eller er afleveret til sagsøgte personligt eller på bopælen under anvendelse af en anden af de fremgangsmåder, der er hjemlet i konventionen.

En kontraherende stat kan dog efter artikel 15, stk. 2, erklære, at dommeren kan afsige udeblivelsesdom, selv om bevis for forkyndelse eller faktisk aflevering ikke er modtaget, hvis stævningen er oversendt til forkyndelse efter en af de i konventionen hjemlede fremgangsmåder, der er gået mindst 6 måneder siden oversendelsen, og der på trods af enhver rimelig anstrengelse ikke er modtaget nogen bekræftelse på forkyndelse eller aflevering fra forkyndelseslandet. Danmark har afgivet en sådan erklæring efter artikel 15, stk. 2. Dommeren kan i påtrængende tilfælde træffe bestemmelse om foreløbige eller sikrende foranstaltninger.

Efter konventionens artikel 16 skal sagsøgte, der er dømt som udebleven, have adgang til at anmode om genoptagelse, hvis sagsøgte uden egen skyld ikke i tide har fået kendskab til stævningen eller dommen, og sagsøgtes indsigelser ikke forekommer helt grundløse. Et land kan ved erklæring fastsætte en absolut frist på ikke under et år for anmodninger om genoptagelse. Danmark har ved erklæring fastsat en sådan et-årsfrist, jf. herved retsplejelovens § 367 om genoptagelse.

Danmark har endvidere tiltrådt Den nordiske overenskomst af 26. april 1974 om gensidig retshjælp, jf. bekendtgørelse nr. 100 af 15. september 1975 (Lovtidende C), som indeholder regler om bl.a. forkyndelse mellem de nordiske lande. Efter overenskomsten kan anmodninger om forkyndelse fremsættes direkte over for den relevante myndighed, f.eks. direkte over for den domstol, der skal foranstalte forkyndelsen.

5.2 Straffesager

5.2.1 EU-retshjælpskonventionen

Ved lov nr. 258 af 8. maj 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet og lov om international fuldbyrdelse af straf m.v. blev bl.a. konventionen af 29. maj 2000 om gensidig retshjælp i straffesager mellem Den Europæiske Unions medlemsstater (EU-retshjælpskonventionen) gennemført i dansk ret. Formålet med EU-retshjælpskonventionen, som trådte i kraft den 23. august 2005, var at få retshjælpen til at fungere hurtigere og mere effektivt.

EU-retshjælpskonventionens artikel 5 vedrører ”fremsendelse og forkyndelse af retsdokumenter”. Det følger af stk. 1, at en medlemsstat fremsender retsdokumenter, som er bestemt for personer, der opholder sig på en anden medlemsstats område, direkte til disse med posten. Ifølge bemærkningerne til lov nr. 258 af 8. maj 2002 må begrebet ”retsdokumenter” og udtrykket ”der opholder sig på en anden medlemsstats område” fortolkes bredt.

I medfør af konventionens artikel 5, stk. 2, må retsdokumenter kun fremsendes gennem de kompetente myndigheder i den anmodede medlemsstat, a) hvis adressen på den person, som dokumentet er bestemt for, er ukendt eller usikker, b) hvis den anmodende medlemsstats relevante

processuelle regler kræver bevis for dokumentets forkyndelse for modtageren ud over det bevis, der kan opnås i forbindelse med fremsendelse med posten, c) hvis det ikke har været muligt at postforkynde dokumentet, eller d) hvis den anmodende medlemsstat har gode grunde til at mene, at fremsendelse med posten vil være virkningsløs eller er uhensigtsmæssig.

Artikel 5, stk. 3 og 4, indeholder regler om henholdsvis oversættelse og skriftlig vejledning af modtageren af dokumenterne.

Når der er grund til at antage, at modtageren ikke forstår det sprog, retsdokumentet er affattet på, skal dette, eller i det mindste de væsentlige afsnit heraf, oversættes til det eller et af de nationale sprog i den medlemsstat, på hvis område modtageren opholder sig. Hvis den myndighed, som retsdokumentet kommer fra, er bekendt med, at modtageren kun forstår et andet sprog, skal dokumentet, eller i det mindste de væsentlige afsnit heraf, oversættes til dette andet sprog, jf. artikel 5, stk. 3.

I medfør af bestemmelsens stk. 4 skal alle retsdokumenter ledsages af en følgeskrivelse, hvori det meddeles, at modtageren kan indhente oplysninger hos den myndighed, som dokumentet kommer fra, eller hos andre myndigheder i den pågældende medlemsstat om vedkommendes rettigheder og pligter i forbindelse med dokumentet. Stk. 3 om oversættelse gælder også for denne følgeskrivelse.

Hvis ikke der sker direkte fremsendelse til modtageren af dokumenterne, formuleres anmodningen om forkyndelse skriftligt eller ved hjælp af ethvert middel, der kan frembringe skriftlig dokumentation på en måde, der tillader den modtagende medlemsstat at fastslå ægtheden. Anmodningen om forkyndelse fremsendes som udgangspunkt direkte mellem de judicielle myndigheder, jf. artikel 6, stk. 1. Anmodningen kan dog i særlige tilfælde fremsendes og tilbagesendes a) mellem en medlemsstats centrale myndighed og en anden medlemsstats centrale myndighed, eller b) mellem en medlemsstats judicielle myndigheder og en anden medlemsstats centrale myndighed, jf. stk. 2.

Danmark har ved ratifikationen af konventionen afgivet følgende erklæring:

”De »judicielle myndigheder« i Danmark omfatter domstolene samt anklagemyndigheden, der efter den danske retsplejelov omfatter Justitsministeriet, Rigsadvokaten, statsadvokaterne, Politidirektøren i København og politimestrene.

Den »centrale myndighed« i Danmark er Justitsministeriet.

[...]

Der kan endvidere i hastende sager ske fremsendelse gennem Interpol eller et organ, der er kompetent ifølge bestemmelser vedtaget i medfør af Traktaten om Den Europæiske Union (nu ”Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde” (TEUF)), jf. artikel 6, stk. 4.

Når der ydes gensidig retshjælp, respekterer den anmodede medlemsstat de formkrav og den fremgangsmåde, som den anmodende medlemsstat udtrykkeligt angiver, medmindre andet er bestemt i denne konvention, og medmindre de pågældende formkrav og den pågældende fremgangsmåde strider mod de grundlæggende retsprincipper i den anmodede medlemsstat, jf. artikel 4, stk. 1. Den anmodede medlemsstat udfører efter stk. 2 anmodningen om retshjælp så hurtigt som muligt, idet den i videst muligt omfang tager hensyn til de procesfrister og andre frister, som den anmodende medlemsstat måtte have angivet. Den anmodende medlemsstat begrundes fristerne (se også bestemmelsens stk. 4, som indeholder nærmere regler om frister).

Kan anmodningen ikke eller kun delvis imødekommes i overensstemmelse med den anmodende medlemsstats krav, underretter den anmodede medlemsstats myndigheder straks den anmodende medlemsstats myndigheder herom og anfører, på hvilke betingelser anmodningen vil kunne imødekommes. Myndighederne i den anmodende medlemsstat og den anmodede medlemsstat kan efterfølgende aftale, hvorledes anmodningen videre skal behandles, om nødvendigt gøre den videre behandling betinget af, at ovennævnte betingelser opfyldes, jf. artikel 4, stk. 3.

Artikel 23 indeholder regler om beskyttelse af personoplysninger i sager omfattet af konventionen.

5.2.2 Europarådets retshjælpskonvention og Den nordiske retshjælpsoverenskomst

Danmark har ratificeret den europæiske konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp i straffesager, jf. bekendtgørelse nr. 18 af 17. juli 1963 (Lovtidende C), samt første tillægsprotokol af 17. marts 1978, jf. bekendtgørelse nr. 82 af 4. september 1986 (Lovtidende C), og anden tillægsprotokol af 8. november 2001, jf. lov nr. 258 af 8. maj 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet og lov om international fuldbyrdelse af straf m.v., der bl.a. gennemfører den anden tillægsprotokol.¹⁴

I medfør af konventionens artikel 7, stk. 1, skal den anmodede stat lade stævninger og retsafgørelser forkynde, når disse af den begærende stat fremsendes i dette øjemed. Forkyndelsen kan ske ved, at stævningen eller dokumentet formløst overleveres til vedkommende person. På den begærende stats udtrykkelige anmodning skal den anmodede stat lade forkyndelsen ske efter den for forkyndelsen af

¹⁴ Der henvises til Justitsministeriets vejledning nr. 12416 af 5. december 2001 om behandlingen af anmodninger om gensidig retshjælp i straffesager og overførsel af retsforfølgning, idet det dog bemærkes, at vejledningen ikke er opdateret med de ændringer, der følger af anden tillægsprotokol af 8. november 2001, som for Danmarks vedkommende trådte i kraft 1. februar 2004.

tilsvarende dokumenter i vedkommende stats egen lovgivning foreskrevne fremgangsmåde eller på anden særlig måde, som er forenelig med dens lovgivning.

Det følger af artikel 7, stk. 2, at bevis for forkyndelsen skal afgives ved en af adressaten underskrevet og dateret kvittering for modtagelsen eller ved en af den anmodede stat afgivet erklæring, der angiver, at forkyndelsen er sket, samt forkyndelsens form og tidspunktet for dens foretagelse. Kvitteringen eller erklæringen skal straks fremsendes til den begærende stat. På den begærende stats anmodning skal den anmodede stat angive, om forkyndelsen er sket i overensstemmelse med den sidstnævnte stats lovgivning. Såfremt forkyndelsen ikke kan foretages, skal den anmodede stat straks underrette den begærende stat om grundene hertil.

En række lande har i forbindelse med ratifikationen af konventionen angivet en tidsfrist på minimum en måned for forkyndelse af stævninger og vidneindkaldelser, jf. artikel 7, stk. 3. Tidsfristen indebærer, at dokumenter, der skal forkyndes for personer, som opholder sig i de pågældende lande, skal være myndighederne i hænde, senest en måned før den tiltalte eller vidnet skal give møde. Danmark har afgivet følgende erklæring:

”En stævning, der skal forkyndes for en tiltalt, som opholder sig i Danmark, skal overleveres til dansk myndighed mindst 30 dage forinden det tidspunkt, på hvilket den indstævnte skal give møde.”

Anmodninger om forkyndelse fremsendes som udgangspunkt gennem de centrale myndigheder, men anmodningerne kan tillige fremsendes direkte – eventuelt via Interpol – til den judicielle myndighed i udlandet, jf. konventionens artikel 15 som ændret ved anden tillægsprotokols artikel 4. Af den ændrede bestemmelse fremgår desuden, at fremsendelsen kan ske elektronisk eller ved andre kommunikationsmidler.

Anmodninger om forkyndelse skal indeholde angivelse af den myndighed, der fremsætter begæringen, anmodningens genstand og dens begrundelse og navn og adresse på den person, over for hvem forkyndelse skal ske, jf. konventionens artikel 14. Efter anden tillægsprotokols artikel 15, stk. 4, skal anmodningerne til gavn for den anmodede stats myndigheder desuden ledsages af et kort resumé af dokumenternes indhold.

Udgangspunktet er efter konventionens artikel 16, at der ikke kan kræves oversættelse af anmodninger og tilhørende dokumenter. Danmark har dog afgivet en erklæring til den bestemmelse, idet anmodninger til Danmark som udgangspunkt kun kan fremsendes på dansk, engelsk og fransk. Det følger af anden tillægsprotokols artikel 15, at såfremt den myndighed, der udstedte dokumenterne, ved eller har grund til at formode, at modtageren kun forstår et andet sprog, end det

eller de sprog, som dokumenterne er udstedt på, skal dokumenterne eller i det mindste de vigtigste afsnit deraf ledsages af en oversættelse til dette andet sprog.

Efter første tillægsprotokols artikel 3 finder konventionens bestemmelser om forkyndelse ligeledes anvendelse på forkyndelse af dokumenter vedrørende fuldbyrdelse af en straffedom, inddrivelse af en bøde eller betaling af sagsomkostninger.

Anden tillægsprotokols artikel 16 vedrører ”postforkyndelse”. Det følger således af bestemmelsen, at en parts kompetente judicielle myndigheder nu har mulighed for at *sende* procesdokumenter og judicielle afgørelser med posten direkte til personer, som befinder sig på en anden parts territorium. Dokumenterne skal ledsages af en rapport, hvori det anføres, at modtageren kan skaffe oplysninger fra den i rapporten anførte myndighed vedrørende vedkommendes rettigheder og forpligtelser i forbindelse med forkyndelsen af dokumenterne.

Det bemærkes, at Den nordiske overenskomst af 26. april 1974 om gensidig retshjælp, som er omtalt i afsnit 5.1.2 ovenfor, finder anvendelse i såvel civile sager som straffesager indbyrdes mellem disse lande.

6 FREMMED RET

Der er til brug for arbejdsgruppens overvejelser om behovet for en revision af reglerne om forkyndelse indhentet oplysninger om de generelle regler på dette område i Norge og Sverige.

6.1 Norsk ret

Kapitel 9 i lov om domstolene (domstolloven), forskrift nr. 9812 af 24. juni 1927 om stævnevitners, politiansattes og fængselstjenestemenns udførelse af forkynnelser med senere ændringer og forskrift nr. 1810 af 11. oktober 1985 om postforkynning med senere ændringer indeholder generelle regler om forkyndelse i retssager.

6.1.1 Forkyndelsesformer

Hovedreglen er, at forkyndelse foretages ved postforkyndelse ("*postforkynning*"), hvorved forstås, at dokumenterne sendes med almindeligt brev vedlagt modtagelseskvittering, eller at dokumenterne sendes anbefalet. Forliksrådets dokumenter kan dog forkyndes ved fremsendelse af almindeligt brev uden modtagelseskvittering. Postforkyndelse kan som udgangspunkt kun foretages af visse offentlige myndigheder, herunder de almindelige domstole og anklagemyndigheden, samt af advokater, som skal indkalde vidner, jf. domstollovens § 163 a.

Hvis ikke forkyndelse kan gennemføres ved postforkyndelse, kan forkyndelse ske ved stævningsmand ("*stævnevitne*"), hvorved forstås, at dokumentet afleveres til den pågældende af en stævningsmand, jf. domstollovens § 165, 1. led, og § 5, litra c, i forskrift om postforkynning. Hertil kommer, at offentlige myndigheder kan lade forkyndelse i straffesager foretage ved en ansat i politiet eller i kriminalforsorgen, og at offentlige myndigheder – hvis det af tidsmæssige grunde er nødvendigt – i andre sager kan lade forkyndelse foretage ved en person, som retten har bemyndiget dertil, jf. domstollovens § 165, 2. led. Ligesom efter de danske regler kan stævningsmanden efter omstændighederne foretage forkyndelse for andre end den pågældende selv, jf. §§ 169-171, se afsnit 6.1.2 nedenfor.

Hvis de personer, som er nævnt i domstollovens §§ 169-171, nægter at modtage dokumentet, eller de er forhindret i at give underretning til den pågældende, eller hvis der ikke er personer på stedet, som forkyndelsen kan ske for, kan forkyndelse desuden ske ved, at stævningsmanden efterlader en skriftlig meddelelse i en lukket kuvert med oplysning om, at dokumentet kan afhentes f.eks. på rettens kontor eller posthuset. Tilsvarende vil der – hvis det sted, hvor forkyndelse skal foretages, er lukket, eller hvis det af andre grunde er hensigtsmæssigt – kunne ske forkyndelse ved, at stævningsmanden sætter meddelelsen op eller anbringer det på iøjnefaldende måde. Bor der folk i nærheden, bør stævningsmanden desuden underrette nogle af dem om forkyndelsen og opfordre dem til at gøre den pågældende opmærksom på den, jf. domstollovens § 176.

For så vidt angår domme i straffesager, sker forkyndelse efter § 159 a ved, at dommen læses op i retten ("*domsforkyndelse*"), ved at den sigtede møder frem på rettens kontor eller andet offentligt kontor ("*fremmøteforkyndelse*") eller ved postforkyndelse. Subsidiært kan der ske forkyndelse af domme i straffesager ved stævningsmand.

I medfør af domstoloven § 179 kan forkyndelse endvidere ske "*underhaanden*" ved, at den person, der skal forkyndes for, ved sin underskrift bekræfter at have modtaget dokumentet. For så vidt angår andre end offentlige tjenestemænd og advokater, skal underskriften dog bekræftes af en dommer, notar, advokat eller stævningsmand. Der henvises i øvrigt til afsnit 6.1.4 om forsvarerens bistand til forkyndelse for tiltalte.

Er det ikke muligt at foretage forkyndelse efter de ovennævnte regler, kan retten i andre sager end straffesager bestemme, at der skal ske opslag i retten ("*på retsstedet*") sammen med en meddelelse om, at dokumentet kan hentes på rettens kontor. Er der tale om forkyndelse af en stævning, stilles der yderligere krav til forkyndelse, bl.a. at dokumentet eller uddrag heraf skal offentliggøres i Norsk lysingsblad og i en eller flere aviser, jf. domstolovens § 181.

Herudover er der efter lovens § 187 adgang til at foretage forkyndelse i et retsmøde.

Endelig skal det nævnes, at domstolovens § 197 a giver adgang til ved forskrift at bestemme, at skriftlig kommunikation med domstolene også kan ske elektronisk. Det følger af forarbejderne til § 197 a, at bestemmelsen åbner op for, at forkyndelse kan ske elektronisk efter reglerne om postforkyndelse.¹⁵ I juni 2010 blev det ved forskrift bestemt, at der i visse af Forliksrådets sager kan ske elektronisk forkyndelse for sagsøger. Det norske justitsministerium har desuden iværksat en høring over et forslag til ny forskrift om prøveordning med elektronisk kommunikation med domstolene og om forslag til ændring af forskrift om postforkyndning. Forslaget har bl.a. til formål at give adgang til, at forkyndelse kan ske elektronisk. Ifølge forslaget til ændring af § 4 i forskriften om postforkyndning gennemføres forkyndelsen elektronisk uden modtagelseskvittering, idet der i stedet genereres en automatisk besked til retten, når modtageren åbner dokumentet.

6.1.2 Adressater

Stævningsmandsforkyndelse kan efter omstændighederne ske for andre end den pågældende selv.

Stævningsmandsforkyndelse skal så vidt muligt ske for den pågældende *personlig*, helst på bopælen eller arbejdsstedet, men forkyndelsen er gyldig uanset, hvor den finder sted, jf. domstoloven § 168. Hvis den pågældende imidlertid ikke træffes på bopælen eller arbejdsstedet, kan forkyndelse ske for

¹⁵ Se Det Kongelige Justis- og Politidepartement, Ot.prp. nr. 8 (2002-2003), Om lov om endringer i rettergangslovgivningen mv. (elektronisk kommunikasjon med domstolene mv.), side 24.

en voksen person af samme husstand, som er til stede der, eller for den, som den pågældende bor hos, eller for en voksen person af dennes husstand, for husejeren eller en, som på hans vegne fører tilsyn med huset, hvis de bor der, eller på arbejdsstedet for *"arbejdsherren"*, *"en arbejdsformand"*, eller hvis det er et kontor, for en betjent, som er ansat der, jf. § 169.

Hertil kommer, at der for en forretningsdrivende, som har fast forretningssted, altid kan ske forkyndelse på forretningsstedet, hvis sagen udspringer af forretningen. Hvis den pågældende ikke selv træffes, kan forkyndelsen ske for en betjent, som er ansat på forretningsstedet, jf. § 170, 1. led. Hvis der ikke er et fast forretningssted, kan forkyndelsen ske på det seneste faste forretningssted for en voksen person, som er til stede der, såfremt der ikke er gået mere end seks måneder, siden forretningsstedet sidst blev benyttet, jf. bestemmelsens 2. led.

Herudover følger det af § 171, at hvis en person, som opholder sig i Norge, hverken har bopæl eller arbejdssted der, og er vedkommende forgæves søgt personlig, kan forkyndelsen ske på hans midlertidige opholdssted for en voksen person af samme husstand eller for den, han opholder sig hos, eller for en voksen person af dennes husstand.

Endelig indeholder domstoloven en regel om forkyndelse for rettergangsfuldmægtige. Når en part har antaget en rettergangsfuldmægtig i en sag, kan forkyndelser vedrørende sagen rettes til rettergangsfuldmægtigen, hvis ikke andet er bestemt ved lov, jf. § 193, 1. led. Forkyndelse af meddelelse om anke og genoptagelse mv. samt om fuldbyrdelse af dom mv. skal dog ske for den pågældende selv, medmindre rettergangsfuldmagten udtrykkeligt angiver, at sådanne meddelelser kan forkyndes for rettergangsfuldmægtigen, jf. bestemmelsens 2. led.

6.1.3 Forkyndelse for juridiske personer

Domstoloven indeholder særlige regler om forkyndelse for juridiske personer.

Domstolovens § 191, 1. led, regulerer forkyndelse for offentlige myndigheder. Det følger bl.a. af bestemmelsen, at forkyndelse for staten modtages af statsministeren eller vedkommende departementschef.

Forkyndelse for foreninger, selskaber og boer mv. modtages af den, som styrer foreningens, selskabets eller boets anliggender, eller, hvis der er en bestyrelse, af bestyrelsesformanden, og er der ingen bestyrelsesformand, af ethvert medlem af bestyrelsen, jf. § 191, 2. led. Hertil kommer, at den, som har en prokurafuldmagt eller anden almindelig fuldmagt, på fuldmagtsgiverens vegne kan modtage forkyndelser i retssager, som falder inden for fuldmagtens område, jf. § 192.

6.1.4 Forsvarerens bistand til forkyndelse for tiltalte

Den 10. december 2010 blev der vedtaget en lov, der har til formål at give adgang til, at forsvareren kan anmodes om at bistå med forkyndelse af anklageskrift og indkaldelse til hovedforhandling for tiltalte. Forkyndelsen er en underhåndsforkyndelse, se herom afsnit 6.1.1. Forkyndelsen sker ved, at forsvareren overleverer dokumenterne til tiltalte, som ved sin underskrift bekræfter modtagelsen, og ved at forsvareren bekræfter tiltaltes underskrift.

Det følger af bemærkningerne til lovforslaget, at forsvareren ikke skal bruge tid og ressourcer på at opspore tiltalte med henblik på at bistå med forkyndelsen.¹⁶ Forkyndelse skal således ske i forbindelse med møder, som forsvareren alligevel afholder med tiltalte. I bemærkningerne til lovforslaget henvises til straffeprocessloven § 265, 1. led, 1. pkt., hvorefter forsvareren uden unødigt ophold skal tage kontakt til tiltalte med henblik på at drøfte, hvordan forsvaret bør føres, og det anføres, at forkyndelse vil kunne finde sted i et møde, som forsvareren afholder med klienten i den forbindelse.

Forsvareren skal inden en af anklagemyndigheden fastsat frist underrette anklagemyndigheden om, hvorvidt der er sket forkyndelse af anklageskriftet, og forsvareren skal senest en uge før hovedforhandlingen underrette anklagemyndigheden om, hvorvidt der er sket forkyndelse af indkaldelsen til hovedforhandlingen.

6.2 Svensk ret

Den nye delgivningslag (Svensk författningssamling 2010:1932) trådte i kraft den 1. april 2011, og indeholder de generelle regler om forkyndelse af dokumenter bl.a. i domstolenes og andre myndigheders sager, jf. delgivningslagens § 1. Med den nye delgivningslag vil moderne teknik blive anvendt i videre omfang end hidtil, og der vil blive lagt et større ansvar på parter og andre, der skal forkyndes for. Delgivningslagen komplementeres af delgivningsförelagningen (SFS 2011:154), som ligeledes trådte i kraft den 1. april 2011.

Det følger af delgivningslagens § 2, stk. 1, at forkyndelse ("*delgivning*") indebærer, at et dokument sendes eller overleveres til den eller de personer, over for hvem forkyndelse kan foretages, eller at nogen af de øvrige fremgangsmåder i loven anvendes.

Ud over delgivningslagen trådte den nye lag om auktorisation av delgivningsföretag i kraft den 1. april 2011. Formålet med denne lov er at muliggøre autorisation af *private forkyndelsesvirksomheder*. De ansatte i de autoriserede forkyndelsesvirksomheder skal godkendes og er underlagt tavshedspligt. Loven omtales dog ikke nærmere i det følgende.

¹⁶ Se Det Kongelige Justis- og Politidepartement, Prop. 141 L (2009-2010), Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak), Endringer i straffeprocessloven mv, side 131.

6.2.1 Forkyndelsesformer

Delgivningslagen indeholder følgende forkyndelsesformer: Sædvanlig forkyndelse (*"vanlig delgivning"*), mundtlig forkyndelse (*"mundtlig delgivning"*), forenklet forkyndelse (*"förenklad delgivning"*), særlig forkyndelse for juridiske personer (*"särskild delgivning med juridisk person"*), stævningsmandsforkyndelse (*"stämningmannadelgivning"*) og kundgørelsesforkyndelse (*"kungörelsedelgivning"*), jf. § 2, stk. 3. Forkyndelsesformerne beskrives nærmere i det følgende, idet dog særlig forkyndelse for juridiske personer omtales i afsnit 6.2.3.

I medfør af delgivningslagens § 4, stk. 1, skal den forkyndelsesmåde anvendes, som er passende i forhold til dokumentets indhold og omfang, og som medfører så få udgifter og ulejlighed som muligt. Forkyndelse må ikke ske på en måde, der er uhensigtsmæssig i forhold til omstændighederne ved forkyndelsen, jf. stk. 2.

Det følger af delgivningslagens § 16, at sædvanlig forkyndelse (*"vanlig delgivning"*) sker ved, at dokumentet, som skal forkyndes, sendes eller overleveres til den pågældende. Myndighederne kan efter § 17, stk. 2, sende dokumentet elektronisk (f.eks. pr. e-mail). Sædvanlig forkyndelse anses for sket, når den pågældende har modtaget dokumentet, jf. § 18, stk. 1. Ifølge delgivningsförordningens § 6 skal den pågældende bekræfte modtagelsen.

Mundtlig forkyndelse (*"mundtlig delgivning"*) indebærer, at det dokument, der skal forkyndes, læses op for den pågældende, jf. delgivningslagens § 19, stk. 1, 1. pkt. I svensk ret har man af retssikkerhedsmæssige grunde ikke fundet det forsvarligt at nøjes med at læse dele af dokumentet op for den pågældende. Den pågældende skal således kunne gøre sig bekendt med hele dokumentets indhold i forbindelse med telefonsamtalen.¹⁷ Dokumentet sendes tillige til den pågældende, medmindre det anses for unødvendigt, jf. lovens § 19. I medfør af lovens § 20, stk. 2, kan mundtlig forkyndelse dog ikke anvendes i forhold til forkyndelse af dokumenter, som indleder en sag, hvilket har sammenhæng med, at den pågældende som nævnt umiddelbart skal kunne gøre sig bekendt med hele dokumentets indhold.¹⁸ Mundtlig forkyndelse anses for sket, når dokumentet er blevet læst op for den pågældende, jf. § 21. Efter delgivningsförordningens § 8, stk. 1, skal myndigheden sikre sig, at personen, som myndigheden har kontakt til, er identisk med den pågældende, og den pågældende skal – når dokumentet er læst op – informeres om, at forkyndelse har fundet sted. Efter bestemmelsens stk. 2 skal myndigheden spørge den pågældende om, til hvilken adresse dokumentet ønskes fremsendt. Reglerne om mundtlig forkyndelse erstatter de hidtil gældende regler om telefonforkyndelse og om adgangen til at forkynde i retsmøder.

¹⁷ Se Regeringens proposition 2009/10:237, Ny delgivningslag, side 127, og Ds 2009:28, Ny delgivningslag m.m., side 167 f.

¹⁸ Se Regeringens proposition 2009/10:237, Ny delgivningslag, side 128.

Forenklet forkyndelse (*"förenklad delgivning"*) indebærer, at dokumentet, som skal forkyndes, sendes til den pågældende, og så vidt muligt den følgende arbejdsdag sendes en kontrolmeddelelse, hvoraf fremgår, at dokumentet er sendt, jf. delgivningslagens § 22. Efter § 23 sker fremsendelse til den pågældendes senest kendte adresse eller registrerede adresse. Myndigheden skal som hovedregel have varslet den pågældende om, at denne forkyndelsesform kan blive anvendt. Forkyndelsesformen kan ikke anvendes til forkyndelse af dokumenter, som indleder en sag, jf. lovens § 25. I medfør af § 26 anses forenklet forkyndelse for sket, når der er gået to uger fra, at dokumentet er sendt, såfremt kontrolmeddelelsen er blevet sendt som foreskrevet, og det ikke forekommer usandsynligt, at dokumentet er kommet frem.

Forkyndelse kan desuden ske ved, at stævningsmanden eller en af de personer, der er nævnt i § 40 (f.eks. personer ansat ved politiet, anklagemyndigheden, de almindelige domstole, kriminalforsorgen og visse andre offentlige myndigheder), overleverer dokumentet til den pågældende, jf. delgivningslagens § 31 (*"stämningmannadelgivning"*). I tilfælde af, at den pågældende vægrer sig mod at modtage dokumentet (f.eks. ved ikke at åbne døren), kan stævningsmandsforkyndelse ske ved at efterlade dokumentet på stedet, medmindre det anses for uhensigtsmæssigt, jf. § 32, stk. 2.¹⁹ Stævningsmandsforkyndelse kan også ske ved at efterlade dokumentet på den pågældendes bopæl eller på passende sted i nærheden deraf, hvis 1) den pågældende ikke træffes der, 2) der ikke i øvrigt er personer, som kan modtage dokumentet, jf. §§ 34-36 (se afsnit 6.2.2), 3) det ikke kan fastlægges, hvor den pågældende opholder sig, og 4) der med hensyn til, hvad der er kommet frem i forbindelse med forsøg på forkyndelse over for den pågældende, er anledning til at antage, at han eller hun er undvejet eller på anden måde unddrager sig forkyndelsen (såkaldt *"spikning"*), jf. § 38. Det bemærkes, at der er tale om kumulative betingelser i § 38. Stævningsmandsforkyndelse er sket, når dokumentet er overleveret på den foreskrevne måde, eller når den pågældende har vægret sig mod at modtage dokumentet, jf. § 39, stk. 1.

Kundgørelsesforkyndelse (*"kungörelsedelgivning"*) sker som hovedregel ved, at myndigheden beslutter, at dokumentet i en vis tid er tilgængelig hos myndigheden eller på et andet sted, og at meddelelse herom og om dokumentets hovedindhold inden for ti dage fra beslutningen kundgøres i en avis eller i nogle tilfælde i myndighedens lokale. Kundgørelsesforkyndelse anses for sket, når der er gået to uger fra beslutningen om kundgørelsesforkyndelse, hvis kundgørelse er sket, og andre foreskrevne foranstaltninger er truffet, jf. § 51. Kundgørelsesforkyndelse kan ske, 1) hvis den pågældende ikke har kendt bopæl, og det ikke kan fastlægges, hvor den pågældende opholder sig, 2) hvis forudsætningerne for at foretage stævningsmandsforkyndelse efter § 38 er opfyldte, eller 3) hvis forudsætningerne for forenklet forkyndelse er opfyldte, men der mangler en adresse, jf. § 23.

¹⁹ Se Regeringens proposition 2009/10:237, Ny delgivningslag, side 172.

Udgangspunktet er, at stævningsmandsforkyndelse og kundgørelsesforkyndelse kan anvendes i både civile sager og straffesager. Forkyndelse skal ske i overensstemmelse med delgivningslagens § 4, som er omtalt ovenfor. Hertil kommer, at det i rättegångsbalkens kapitel 33, § 6, er fastsat, at spikning og kundgørelsesforkyndelse ikke kan anvendes ved forkyndelse af anklageskrifter i straffesager.

Det bemærkes, at efter § 3, stk. 2, i den nu ophævede delgivningslag kunne forkyndelse desuden ske ved postforkyndelse, hvilket indebar, at en myndighed (f.eks. en domstol) overleverede dokumentet til den pågældende gennem en postvirksomhed ("*särskild postdelgivning*"). Denne forkyndelsesform blev dog sjældent anvendt, hvorfor den blev afskaffet med den nye delgivningslag.²⁰

6.2.2 Adressater

Udgangspunktet er, at forkyndelse skal ske for den pågældende selv, jf. delgivningslagens § 11, stk. 1. Er der en stedfortræder for den pågældende (f.eks. en forælder, der repræsenterer et barn), skal dokumentet forkyndes for stedfortræderen, og hvis der er anledning til det, skal forkyndelse ske for dem begge, jf. bestemmelsens stk. 2.

Ved stævningsmandsforkyndelse er der nogle særlige regler om forkyndelse for andre end den pågældende selv, såkaldt "*surrogatdelgivning*". Hvis den pågældende har kendt bopæl i Sverige, men han ikke træffes, kan dokumentet således udleveres til en voksen person, der er medlem af husstanden, og som træffes der eller i umiddelbar nærhed deraf, jf. lovens § 35. Hvis den pågældende ikke er til stede på sin arbejdsplads inden for sin sædvanlige arbejdstid, kan dokumentet udleveres til arbejdsgivere, hvorved forstås virksomhedslederen eller en person i en tilsvarende stilling eller personalechefen, jf. delgivningslagens § 36. En arbejdsgiver har pligt til på begæring af stævningsmanden eller en anden af de personer, der er nævnt i § 40, at oplyse, om den person, der skal forkyndes for, er ansat hos ham, og om den ansattes arbejdstider og arbejdsplads mv., jf. § 44. Er dokumentet blevet udleveret til en person som angivet i § 35 og 36, skal meddelelse herom tillige sendes til den pågældende selv, jf. § 34, stk. 2.

Det bemærkes, at der – for så vidt angår stævninger i civile sager – kun kan ske surrogatforkyndelse, hvis den pågældende er undvejet eller på anden måde unddrager sig forkyndelsen, jf. rättegångsbalkens kapitel 33, § 5. Det følger endvidere af lovens kapitel 33, § 6, at surrogatforkyndelse ikke kan anvendes ved forkyndelse af anklageskrifter i straffesager.

Endelig følger det af delgivningslagens § 15, stk. 1, at hvis den pågældende har en rettergangsfuldmægtig, kan forkyndelse ske for rettergangsfuldmægtigen. Hvis forkyndelsen sker

²⁰ Se Regeringens proposition 2009/10:237, Ny delgivningslag, side 204 f.

for den pågældende selv, skal rettergangsfuldmægtigen underrettes herom. Efter bestemmelsens stk. 2 kan der dog ikke ske forkyndelse for rettergangsfuldmægtigen, hvis dokumentet pålægger den pågældende personligt at udføre noget.

6.2.3 Forkyndelse for juridiske personer

Delgivningslagen indeholder særlige regler om forkyndelse for juridiske personer. Det følger af lovens § 12, 1. led, at forkyndelse for staten som udgangspunkt skal ske for en person, som er berettiget til at modtage forkyndelsen ved den myndighed, som skal varetage statens interesser i sagen. Hvis det ikke fremgår af lov eller anden forskrift, hvilken myndighed der skal varetage statens interesser i sagen, skal forkyndelse ske for Justitiekanslern eller en person, der er berettiget til at modtage forkyndelser på Justitiekanslerns vegne, jf. bestemmelsens 2. led.

Det følger endvidere af delgivningslagens § 13, 1. led, at forkyndelse over for andre juridiske personer end staten skal ske for en person, som er berettiget til at repræsentere den juridiske person, eller – hvis flere er berettiget sammen – for en af dem. Den administrerende direktør i et aktieselskab kan altid modtage forkyndelsen. Af bestemmelsens 2. led følger, at hvis forkyndelse ikke kan ske for en person nævnt i 1. led, kan forkyndelse ske for en suppleant eller en administrerende vicedirektør i et aktieselskab, som skal sørge for at overlevere dokumentet til personen nævnt i 1. led.

Lovens § 14 indeholder en særregel om forkyndelse i forhold til medlemmer af foreninger mv. Hvis ikke lovens § 13 er anvendelig, kan forkyndelse i forhold til medlemmer i foreninger mv. tillige ske for et bestyrelsesmedlem eller en person, som er udpeget til at forvalte foreningens anliggender, jf. § 14, 1. led, 1. pkt. Findes der ikke en bestyrelse eller en forvalter som nævnt i bestemmelsens 1. led, 1. pkt., kan forkyndelsen ske for en person, som er berettiget til at sammenkalde dem, der træffer beslutninger i foreningens anliggender, jf. bestemmelsens 1. led, 2. pkt. Hvis det ikke er lykkedes at foretage forkyndelse efter § 14, 1. led, eller det vurderes udsigtsløst at forsøge at foretage forkyndelse på denne måde, kan forkyndelse ske for en suppleant for et bestyrelsesmedlem, jf. § 14, 2. led, 1. pkt. Suppleanten skal sørge for at overlevere dokumentet til en person, som er berettiget til at repræsentere medlemmerne af foreningen mv., eller underrette dem, som forkyndelsen angår, jf. bestemmelsens 2. led, 2. pkt.

Delgivningslagen indeholder desuden regler om særlige forkyndelsesformer for juridiske personer. Forkyndelse for en juridisk person kan således i visse tilfælde ske ved *”särskild delgivning med juridisk person”* og *”kungörelsedelgivning när en juridisk person inte har fullgjort sin registreringspligt”*.

”Särskild delgivning med juridisk person” indebærer, at dokumentet sendes til den juridiske person, og at der senest den følgende arbejdsdag sendes en kontrolmeddelelse til den juridiske person om,

at dokumentet er blevet sendt, jf. § 27. Dokumentet og kontrolmeddelelsen sendes til den registrerede postadresse for den juridiske person, jf. § 28. Forkyndelsen anses som udgangspunkt for gennemført, når der er gået to uger fra afsendelsen af dokumentet. ”*Särskild delgivning med juridisk person*” må anvendes, når der ikke har kunnet ske forkyndelse ved ”*vanlig delgivning*” eller ”*förenklad delgivning*”.

”*Kungörelsedelgivning*” for en juridisk person kan ske, 1) når den juridiske person ikke har en registreret adresse, som kan anvendes til ”*särskild delgivning med juridisk person*”, eller 2) når en juridisk person i strid med gældende regler ikke har registreret en person, som er berettiget til at repræsentere den juridiske person, når der ikke er andre personer bosat i Sverige, som er udpeget til på den juridiske persons vegne at tage imod forkyndelse, og når der ikke har kunnet ske forkyndelse med andre forkyndelsesformer, jf. § 50, stk. 1. I § 50, stk. 1, nr. 2, er der tale om kumulative betingelser.

7 ARBEJDSGRUPPENS OVERVEJELSER

Arbejdsgruppen om revision af reglerne om forkyndelse har i overensstemmelse med sit kommissorium foretaget en gennemgang af regler og praksis vedrørende forkyndelse. Arbejdsgruppen har på grundlag heraf vurderet, hvordan forkyndelser kan gennemføres mere effektivt under hensyntagen til retssikkerheden og formålet.

Arbejdsgruppens overvejelser om retsplejelovens regler om pligt til forkyndelse i civile sager og straffesager fremgår af afsnit 7.1. Arbejdsgruppen overvejelser om de gældende forkyndelsesformer og om mulig indførelse af nye forkyndelsesformer mv. fremgår af afsnit 7.2. I afsnit 7.3 redegøres for arbejdsgruppens overvejelser om mulig indførelse af regler om forkyndelse for juridiske personer. Arbejdsgruppens overvejelser om udenlandske forkyndelser fremgår af afsnit 7.4. I afsnit 7.5 og 7.6 redegøres for arbejdsgruppens overvejelser om beskikkelse til at foretage stævningsmandsforkyndelse og telefonforkyndelse mv. Endelig fremgår arbejdsgruppens overvejelser om udkastet til en ny samlet bekendtgørelse om forkyndelse af afsnit 7.7.

7.1 Pligt til forkyndelse

I afsnit 3.1.1 ovenfor er retsplejelovens regler om pligt til forkyndelse i civile sager og straffesager beskrevet.

I overensstemmelse med kommissoriet har arbejdsgruppen overvejet, om forkyndelse kan undlades i flere tilfælde, eventuelt i sammenhæng med mulige ændringer af reglerne om genoptagelse – f.eks. i visse straffesager, hvor der bliver spørgsmål om andre sanktioner end bødestraf.

Arbejdsgruppen har herunder overvejet, om kravet om forkyndelse i de fælles regler for civile sager og straffesager kan ophæves. Disse regler er beskrevet i afsnit 3.1.1.

Som nævnt i afsnit 3.1.1 skal indkaldelse til at møde som vidne som udgangspunkt forkyndes for vidnet, jf. retsplejelovens § 175, stk. 1. Der er i arbejdsgruppen blevet peget på, at det i civile sager ofte er advokaterne, der indkalder vidnerne til at møde i retten. Det forekommer dog, at retten – hvis der er tale om et modvilligt vidne – foretager forkyndelse af vidneindkaldelsen.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at kravet om forkyndelse i retsplejelovens § 175, stk. 1, bør opretholdes. Muligheden for anvendelsen af tvangsmidlerne i § 178, stk. 1 (f.eks. pålæggelse af bøde, afhentning ved politiet eller tilpligtelse til at erstatte de udgifter, som vidnet har forårsaget), bygger på en forudsætning om, at der via forkyndelsen er sikkerhed for, at indkaldelsen er kommet frem til den pågældende, og det bør fortsat være tilfældet.

Rettens kendelse om at pålægge et fraværende vidne bøde eller erstatning skal forkyndes for vidnet, jf. § 178, stk. 2, 3. pkt. Det er i arbejdsgruppen blevet overvejet, om kravet om forkyndelse af kendelsen burde ophæves. Der er imidlertid blevet peget på, at i de få tilfælde, hvor retten har afsagt en sådan kendelse, vil vidnet – hvis den pågældende er til stede i et senere retsmøde i sagen – få afgørelsen forkyndt i retten. Arbejdsgruppen finder derfor ikke anledning til at ophæve kravet om forkyndelse af kendelsen.

Som anført i afsnit 3.1.1 skal dekret om udmeldelse af syns- og skøns mænd forkyndes for de udmeldte i overensstemmelse med de for vidner givne regler, jf. retsplejelovens § 203, stk. 1. I litteraturen antages det som nævnt, at forkyndelse af udmeldelsesdekretet i almindelighed er overflødig. Arbejdsgruppen har påpeget, at der i praksis ikke sker forkyndelse af udmeldelsesdekretet, og i arbejdsgruppen er der derfor enighed om, at kravet om forkyndelse af udmeldelsesdekretet bør erstattes af et krav om meddelelse. Arbejdsgruppen foreslår således, at § 203, stk. 1, ændres i overensstemmelse hermed.

Nedenfor følger arbejdsgruppens overvejelser om, hvorvidt forkyndelse kan undlades i typer af henholdsvis civile sager og straffesager, samt arbejdsgruppens overvejelser om nogle af de regler, der er beskrevet i afsnit 3.1.1.

7.1.1 Civile sager

Efter retsplejelovens § 153, stk. 1, skal processuelle meddelelser i borgerlige sager forkyndes, medmindre andet er bestemt. I medfør af § 154, stk. 1, gives meddelelser fra retten på den måde, som rettens formand bestemmer, medmindre loven indeholder anden forskrift.

Det er anført i betænkning nr. 1202/1990 om forkyndelse, at § 154, stk. 1, i praksis indebærer en betydelig begrænsning af hovedreglen i retsplejelovens § 153, stk. 1,²¹ og det antages i litteraturen, at retsplejelovens § 153, stk. 1, er en reminiscens fra en tidligere retsstilling.

Retsplejelovens systematik kunne således tale for en ændring af §§ 153-154, om end anvendelsen af bestemmelserne synes at fungere i praksis. Som nævnt i afsnit 3.1 må der sondres mellem meddelelser og forkyndelser. Arbejdsgruppen finder, at dette bør afspejles i retsplejeloven, og foreslår derfor, at titlen på lovens kapitel 17 ("Forkyndelser m.v.") ændres til "Meddelelser og forkyndelser". Arbejdsgruppen finder således også, at den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 154 om meddelelser bør flyttes til § 153, som indleder kapitel 17. Som nævnt er udgangspunktet efter den gældende § 153, stk. 1, at der skal ske forkyndelse af processuelle meddelelser i borgerlige sager, cf. § 153, stk. 2, hvorefter der i straffesager kun skal ske forkyndelse, når det er bestemt ved lov. Arbejdsgruppen finder, at det udtrykkeligt bør fremgå af de enkelte bestemmelser i

²¹ Se betænkning nr. 1202/1990, side 16.

retsplejeloven, som foreskriver, at der skal gives meddelelse, om meddelelsen skal forkyndes, således at kapitel 17 alene indeholder regler om, hvorledes forkyndelse skal ske. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at der i retsplejeloven indføres en bestemmelse om, at såfremt en meddelelse skal forkyndes, skal det ske efter reglerne i §§ 155-165. Disse forslag svarer til de forslag, som Retsplejerådet fremsatte i en særudtalelse af 14. december 1970 om forkyndelse, se herom afsnit 3.1.1.1. Arbejdsgruppen finder, at hensynet til systematikken i retsplejelovens kapitel 17 taler for at gennemføre de nævnte forslag, men bemærker samtidig, at forslagene ikke som sådan tilsigter nogen ændring af gældende ret og derfor ikke vurderes at ville have nævneværdig betydning i praksis. Gennemførelse af forslagene forudsætter, at der forinden fremsættelse af lovforslag kan findes ressourcer til at foretage en gennemgang af retsplejelovens regler om meddelelser samt af en række andre love, der indeholder bestemmelser om meddelelser, med henblik på at tage stilling til, om de enkelte bestemmelser bør indeholde et krav om, at meddelelsen skal forkyndes.

Arbejdsgruppen har i øvrigt overvejet, om der bør ske ophævelse af kravet om forkyndelse i særlige typer af civile sager. Disse overvejelser er nærmere beskrevet i det følgende.

7.1.1.1 Undladelse af forkyndelse i civile sager

Det følger af retsplejelovens § 350, stk. 1, at retten lader stævningen forkynde for sagsøgte. Retten forkynder samtidig et pålæg om indlevering af svarskrift for sagsøgte, jf. § 351, stk. 1.

Ved lov nr. 414 af 10. juni 1997 om ændring af retsplejeloven (Hurtigere behandling af civile sager mv.) ophævedes den dagældende § 350, stk. 2, hvorefter retten kunne bestemme, at stævningen i civile sager i 1. instans ikke skulle forkyndes. I bemærkningerne til ændringsloven er anført følgende:

”4.9. Forkyndelse af stævninger

4.9.1. Gældende ret

Ved lov nr. 369 af 18. maj 1994 blev der i retsplejelovens § 350, stk. 2, indsat en bestemmelse, hvorefter retten kan bestemme, at stævningen i civile sager i 1. instans ikke skal forkyndes. I stedet fremsendes stævningen til sagsøgte med almindeligt brev. Samtidig blev der indsat en bestemmelse i § 219, stk. 4, hvorefter de processuelle frister, som løber fra dommens afsigelse, regnes fra dommens forkyndelse for sagsøgte, når denne er dømt som udebleven, uden at stævningen er blevet forkyndt, og § 165, stk. 2, blev ændret, således at udgiften ved forkyndelsen af disse domme afholdes af den, som har begæret forkyndelsen. Reglerne indebærer, at sagsøger, for at kunne få dommen fuldbyrdet i fogedretten, skal lade den forkynde for sagsøgte, idet dommen først kan fuldbyrdes 14 dage efter forkyndelsen, jf. retsplejelovens § 480.

En undersøgelse foretaget af Justitsministeriet i august/september 1995 viste, at 17 byretsembeder ud af 82, herunder de 5 præsidentlede byretter i København, Århus, Odense, Aalborg og Roskilde, på daværende tidspunkt anvendte de nye regler, hvorefter der ikke sker forkyndelse af stævningen, men fremsendelse af denne ved almindeligt brev til sagsøgte.

Af undersøgelsen fremgik bl.a., at ordningen generelt har været en fordel for embedernes sags ekspedition, men 11 ud af de 17 embeder fremhævede, at stævningmænd og advokater var utilfredse med ordningen.

Advokatrådet har tilkendegivet, at reglerne bør ophæves, idet de medfører et meget betydeligt administrativt arbejde for advokaterne, som skal sørge for dommenes forkyndelse.

Der har også været en række andre problemer med ordningen, bl.a. i de sager, hvor der ved dommen tillægges statskassen omkostninger. Problemet har her været, om retten ved inddrivelse af omkostningerne selv skulle lade dommen forkynde, eller om retten kunne anvende den af sagsøger forkyndte dom, og om retten i så fald skulle betale en del af forkyndelsesomkostningerne.

4.9.2. Forslaget

I reformforslaget fra Advokatrådet og Den Danske Dommerforening foreslås det, at alle borgerlige sager indledes med en egentlig forkyndelse af stævningen ved rettens foranstaltning.

Justitsministeriet er enig i, at de praktiske vanskeligheder for advokater m.v. ved forkyndelse af de udeblivelsesdomme, der bliver afsagt på grundlag af stævninger, som ikke er forkyndt for sagsøgte, har vist sig at overstige de fordele, der for nogle retter har været forbundet med ordningen. Det må endvidere anses for hensigtsmæssigt, at retternes fremgangsmåde ved behandling af civile sager på dette punkt bliver ensartet, således at advokaterne kan anvende samme praktiske fremgangsmåde ved udtagelsen af stævninger ved alle byretter.

Det foreslås derfor i overensstemmelse med reformforslaget, at bestemmelsen i § 350, stk. 2, hvorefter retten kan bestemme, at stævningen ikke skal forkyndes, ophæves. Dette indebærer, at retten i alle civile sager, skal lade stævningen forkynde for sagsøgte. En eventuel udeblivelsesdom vil herefter ikke skulle forkyndes.”

Det er helt centralt, at sagsøgte – for at kunne varetage sine interesser – bliver bekendt med, at sagsøger har anlagt en sag, og hvad sagen drejer sig om. Arbejdsgruppen finder derfor, at kravet om forkyndelse af stævninger, herunder stævninger i småsager, af retssikkerhedsmæssige og rent praktiske grunde bør opretholdes.

En række bestemmelser fastsætter, at der skal ske forkyndelse af senere fremsatte påstande, anbringender og modkrav i 1. instans, og at der skal ske forkyndelse af ankestævningen og udvidede påstande og senere fremsatte anbringender i ankesagen.

Arbejdsgruppen har overvejet at lade kravet om forkyndelse erstattes af et krav om meddelelse fra det tidspunkt, hvor sagsøger i stævningen og sagsøgte i et eventuelt svarskrift har oplyst en postadresse. Det påhviler således sagsøger og sagsøgte – hvis denne indleverer et svarskrift – at oplyse en relevant postadresse, hvortil meddelelser vedrørende sagen kan sendes, og hvor forkyndelse kan ske, jf. retsplejelovens § 348, stk. 2, nr. 1, og § 351, stk. 2, nr. 5.

Da udvekslingen af synspunkter mellem parterne i allerede anlagte sager typisk finder sted uden større problemer, herunder gerne mellem advokater, findes der ikke at være grundlag for reelle effektiviseringer eller besparelser på dette område. Arbejdsgruppen finder derfor ikke anledning til at foreslå ophævelse af kravet om forkyndelse i § 352, stk. 1, § 359 og § 360, stk. 1 og 3, vedrørende sager i 1. instans, og § 375, § 410, stk. 3, og § 386, stk. 1 og 2, vedrørende ankesager.

7.1.1.2 Undladelse af forkyndelse i indispositive sager

Som nævnt i afsnit 3.1.1.1.1 gælder der særregler om forkyndelse i sager om ægteskab og forældremyndighed (retsplejelovens kapitel 42) og i faderskabssager (kapitel 42 a). Ved rettens afgørelse i disse sager, hvorved der skabes en ny retsstilling mellem parterne, og hvor retten har selvstændige pligter til oplysning af sagerne, er der et særligt behov for, at parterne er bekendt med disse sagers eksistens og afgørelse, f.eks. må der ikke herske uvished om et fastlagt faderskab, forældremyndighed eller separation. Arbejdsgruppen har derfor ikke fundet anledning til at ophæve kravet om forkyndelse i disse særregler.

7.1.1.3 Undladelse af forkyndelse i fogedsager

Arbejdsgruppen har overvejet, om reglerne om forkyndelse i fogedsager bør ændres. Det følgende afsnit indeholder arbejdsgruppens overvejelser om forkyndelse i betalingspåkravssager. Af afsnit 7.1.1.3.2 følger arbejdsgruppen overvejelser om forkyndelse i andre fogedsager.

7.1.1.3.1 Betalingspåkravssager

Reglerne om betalingspåkrav blev indsat i retsplejeloven ved lov nr. 450 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven og lov om retsafgifter (Forenklet inkassoproses). Reglerne vedrører inddrivelse af forfaldne pengekrav på højst 100.000 kr., jf. lov nr. 614 af 14. juni 2011 om ændring af retsplejeloven og lov om retsafgifter (Forhøjelse af beløbsgrænse for den forenkledede inkassoproses m.v.).

Af §§ 477 d og 477 e fremgår bl.a. følgende om fremgangsmåden i sager om betalingspåkrav:

Retten forkynder *betalingspåkravet* vedhæftet Domstolsstyrelsens vejledning for skyldneren, medmindre udlæg er udelukket efter § 490 eller konkurslovens §§ 12 c, 31 eller 207 (efter ikrafttrædelsen af lov nr. 718 af 25. juni 2010 om ændring af konkursloven og forskellige andre love (Rekonstruktion m.v.), og fordringshaveren har anmodet om, at forkyndelse i så fald undlades.

Hvis skyldneren har indsigelser mod kravet, skal disse fremsættes inden 14 dage fra forkyndelsen (i udlandet, på Færøerne og i Grønland er fristen dog 4 uger). Hvis skyldneren ikke fremsætter indsigelser mod kravet, giver fogedretten betalingspåkravet påtegning.

Hvis fordringshaveren har anmodet om foretagelse af udlæg uden fornyet anmodning, iværksætter fogedretten tvangsfuldbyrdelse på grundlag af betalingspåkravet. Skyldneren indkaldes således til at møde i fogedretten. Hvis der skal være mulighed for at politifremstille skyldneren, forkyndes *indkaldelsen* for den pågældende.

Skyldneren har mulighed for inden 4 uger efter, at fogedretten har givet betalingspåkravet en påtegning om, at der ikke rettidigt er fremkommet indsigelser, at kræve sagen genoptaget. Fogedretten kan undtagelsesvis genoptage sagen, hvis anmodning indgives senere, men inden 1 år efter, at fogedretten har givet betalingspåkravet påtegning om, at der ikke rettidigt er fremkommet indsigelser. Fogedretten kan betinge genoptagelse af, at skyldneren betaler de sagsomkostninger, der er pålagt skyldneren, eller stiller sikkerhed for betalingen. Om denne regel er anført følgende i bemærkningerne til lov nr. 450 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven og lov om retsafgifter (Forenklet inkassoprocess):

”Stk. 4 giver skyldneren mulighed for at få sagen genoptaget efter samme regler, som gælder for genoptagelse af en sag, når der er afsagt udeblivelsesdom, jf. retsplejelovens § 367. Skyldneren har således krav på, at sagen genoptages, hvis anmodning herom fremsættes inden 4 uger efter, at fogedretten har givet betalingspåkravet påtegning om, at der ikke rettidigt er fremkommet indsigelser.

Fogedretten kan betinge genoptagelse af, at skyldneren betaler de sagsomkostninger, der er pålagt skyldneren, eller stiller sikkerhed for betalingen, men bortset herfra har skyldneren et absolut krav på genoptagelse, når anmodningen fremsættes inden for 4-ugers fristen. Sagsomkostningerne omfatter retsafgiften og eventuelle advokatudgifter i forbindelse med indleveringen af betalingspåkravet, hvorimod udenretslige inkassoomkostninger ikke er omfattet.

Indgives anmodningen om genoptagelse senere end 4 uger efter, at fogedretten har givet betalingspåkravet påtegning om, at der ikke rettidigt er modtaget indsigelser, vil genoptagelse derimod kun kunne ske undtagelsesvis. Adgangen til genoptagelse forudsættes administreret på samme måde som reglen i retsplejelovens § 367. Der vil således navnlig kunne tages hensyn til, om det er undskyldeligt, at anmodningen om genoptagelse ikke er indgivet tidligere.”

I betalingspåkravssagerne sker der således som regel forkyndelse to gange. Først forkyndes selve betalingspåkravet og efterfølgende indkaldelsen, som muliggør eventuel senere politifremstilling.

Det blev i forbindelse med indførelsen af reglerne om betalingspåkrav overvejet at lade betalingspåkravet med første påtegning og tilsigelsen til at møde i fogedretten forkynde samtidig for skyldneren. Følgende fremgår af bemærkningerne til lov nr. 450 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven og lov om retsafgifter (Forenklet inkassoprocess):

”3.6. Forkyndelse af betalingspåkravet

[...]

Der har i forbindelse med høringen over betænkningen været peget på, at der burde være mulighed for, at fogedretten – i de tilfælde, hvor fordringshaveren har anmodet om at få foretaget udlæg uden fornyet anmodning herom – samtidig med forkyndelsen af betalingspåkravet forkynder en tilsigelse til møde i fogedretten, således at dette møde bortfalder, såfremt skyldneren rettidigt fremsætter indsigelser.

Retsplejerådets forslag indebærer, at tilsigelse til møde i fogedretten først kan ske, *når* det er konstateret, at skyldneren ikke har fremsat indsigelser, og Justitsministeriet har ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for på dette punkt at fravige Retsplejerådets forslag. Lovforslaget er derfor udformet således, at der først er hjemmel til at tilsige skyldneren til møde i fogedretten, når fogedretten har givet betalingspåkravet påtegning om, at skyldneren ikke har fremsat indsigelser.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der bl.a. en risiko for, at forkyndelse af en tilsigelse til at møde i fogedretten samtidig med forkyndelsen af betalingspåkravet ledsaget af en vejledning om, at en indsigelse indebærer, at mødet i fogedretten bortfalder, vil kunne betyde, at der fremsættes flere ubegrundede indsigelser mod betalingspåkrav. Samlet set er det således efter Justitsministeriets opfattelse tvivlsomt, om forslaget om samtidig indkaldelse til møde i fogedretten generelt vil føre til en mere effektiv inddrivelse.”

Arbejdsgruppen er enig i, at samtidig forkyndelse af betalingspåkravet med første påtegning vedlagt vejledningen og af indkaldelsen til mødet i fogedretten indebærer risiko for, at der vil blive fremsat flere ubegrundede indsigelser mod betalingspåkravet.

Arbejdsgruppen har dog fundet anledning til på ny at overveje spørgsmålet om forkyndelse i betalingspåkravssager. Arbejdsgruppen har således overvejet følgende model:

Retten sender betalingspåkravet med første påtegning ledsaget af vejledning til skyldneren, medmindre udlæg er udelukket efter § 490 eller konkurslovens §§ 12 c, 31 eller 207 (efter ikrafttrædelsen af lov nr. 718 af 25. juni 2010 om ændring af konkursloven og forskellige andre love (Rekonstruktion m.v.), og fordringshaveren har anmodet om, at fremsendelse i så fald undlades.

Hvis skyldneren har indsigelser mod kravet, skal skyldneren skriftligt give fogedretten meddelelse herom inden en vis frist fra afsendelsesdatoen.

Fremkommer der ikke rettidigt indsigelser mod kravet fra skyldneren, giver fogedretten betalingspåkravet anden påtegning. Fordringshaveren underrettes herom, og betalingspåkravet

forkyndes for skyldneren. Har fordringshaveren anmodet om foretagelse af udlæg uden fornyet anmodning, forkyndes samtidig indkaldelsen, der muliggør eventuel senere politifremstilling.

Skyldneren har mulighed for inden 4 uger efter, at betalingspåkravet med anden påtegning er forkyndt, at kræve sagen genoptaget. Fogedretten kan undtagelsesvis genoptage sagen, hvis anmodning indgives senere, men inden 1 år efter, at betalingspåkravet med anden påtegning er forkyndt (eventuelt mod betaling af sagsomkostninger eller mod sikkerhedsstillelse for betalingen).

Modellen vil således indebære, at der som udgangspunkt alene skal ske forkyndelse én gang i betalingspåkravssagerne.

Som nævnt i afsnit 3.1 har forkyndelse bl.a. til formål at sikre, at en meddelelse kommer frem til adressaten, således at adressaten har mulighed for at gøre sig bekendt med indholdet. Den gældende ordning sikrer, at skyldneren modtager betalingspåkravet og kan gøre indsigelser imod kravet inden en vis frist fra forkyndelsen. Der er i arbejdsgruppen blevet peget på, at der med den ovenfor beskrevne ordning vil være risiko for, at skyldneren ikke modtager betalingspåkravet med førstepåtegningen og dermed ikke får mulighed for at gøre indsigelser gældende. Som det klare udgangspunkt vil der dog være tale om et ubestridt pengekrav, jf. også bemærkningerne til lov nr. 450 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven og lov om retsafgifter (Forenklet inkassoproces), hvorfor retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ikke gør sig gældende i samme grad som i andre civile sager, jf. afsnit 7.1.1.1 ovenfor. Skyldneren vil endvidere have mulighed for at begære sagen genoptaget, da fristen for genoptagelse regnes fra forkyndelse af betalingspåkravet med anden påtegning.

Andre forhold taler dog imod indførelse af modellen.

Modellen forudsætter således, at der bl.a. foretages ændringer i de materielle regler om betalingspåkrav, jf. retsplejelovens kapitel 44 a og § 481 a, hvorefter betalingspåkrav med påtegning efter § 477 e, stk. 2, kan fuldbyrdes straks. Efter den gældende ordning sker der som nævnt forkyndelse af betalingspåkravet med første påtegning, og derfor kan betalingspåkravet med anden påtegning fuldbyrdes straks. Den model, som arbejdsgruppen har overvejet, indebærer imidlertid, at der ikke sker forkyndelse af betalingspåkravet med første påtegning, men derimod af betalingspåkravet med anden påtegning, og betalingspåkravet ville derfor først skulle have samme bindende virkning som en dom og dermed være klar til fuldbyrdelse, når forkyndelsen er sket. Medmindre det umiddelbart lykkes at forkynde telefonisk, jf. afsnit 7.2.2.1, vil det derfor være nødvendigt for retten – når sagen kommer retur fra forkyndelse – at finde sagen frem igen og anføre på denne, at forkyndelse er sket. Modellen vil således efter arbejdsgruppens opfattelse ikke generelt forenkle retternes sagsgange. Hertil kommer, at det ville skulle fremgå af betalingspåkravsdokumentet, om det er forkyndt, således at det umiddelbart kan ses af dokumentet,

om det kan fuldbyrdes. Efter arbejdsgruppens opfattelse vil der være risiko for, at dokumenter, der har fået anden påtegning, men som endnu ikke er forkyndt, ved en fejl udsendes fra retten eller på anden måde kommer i omløb, hvilket vil kunne give anledning til tvivl om dokumentets status.

Hertil kommer, at retterne i dag modtager et relativt begrænset antal anmodninger om genoptagelse, men en konsekvens af ordningen kunne være, at flere skyldnere vil begære sager genoptaget, fordi retsmødet i fogedretten derved vil bortfalde. Genoptagelse af sagen vil som udgangspunkt indebære, at sagen – afhængig af kravet størrelse – skal behandles som en småsag eller en almindelig civil sag.

Der er i arbejdsgruppen endelig blevet peget på, at advokatkontorerne ofte undlader at anmode om foretagelse af udlæg uden fornyet anmodning. I så fald vil der alligevel skulle ske forkyndelse to gange i sagen. Der vil således skulle ske forkyndelse, når betalingspåkravet har fået anden påtegning samt i forbindelse med fogedforretningen.

Arbejdsgruppen finder således samlet set, at det vil være administrativt og retssikkerhedsmæssigt betænkeligt at indføre ovennævnte model, og arbejdsgruppen finder således ikke anledning til at foreslå indførelse af modellen. Arbejdsgruppen har i den forbindelse navnlig lagt vægt på den ovennævnte risiko for, at dokumenter, der har fået anden påtegning, men som endnu ikke er forkyndt, ved en fejl udsendes fra retten eller på anden måde kommer i omløb.

7.1.1.3.2 Øvrige fogedsager

Hvis fuldbyrdelse forlanges på grundlag af *udpantningsret*, skal der som udgangspunkt ske forkyndelse af meddelelsen om fogedforretning for skyldneren, jf. § 493, stk. 3, jf. § 486, se nærmere herom i afsnit 3.1.1.1.2. På grund af kravenes karakter er det arbejdsgruppens opfattelse, at kravet om forkyndelse i § 493, stk. 3, skal opretholdes. Der henvises i øvrigt til afsnit 7.1.1.4 om sager omfattet af skatteinddrivelsesloven.

Som nævnt i afsnit 3.1.1.1.2 er det en forudsætning for *politifremstilling* af en skyldner, at lovlig tilsigelse er forkyndt for ham eller hende, jf. § 494, stk. 2, og bestemmelsens stk. 4 om fremstilling af en forenings eller et selskabs direktør eller i fornødent fald et medlem af bestyrelsen. Da det er meget indgribende for skyldneren at blive afhentet af politiet, bør kravet om forkyndelse efter arbejdsgruppens opfattelse bibeholdes.

Det følger af retsplejelovens § 561, stk. 1, 1. pkt., at fogedretten, når den har modtaget anmodning om tvangsauktion over fast ejendom, indkalder skyldneren til møde, såfremt ejendommen benyttes til beboelse for denne eller hans familie, eller hvis fogedretten i øvrigt finder, at der er behov for et møde. Indkaldelsen af skyldneren sendes ved anbefalet brev, eller hvis skyldnerens adresse ikke kendes, bekendtgør fogedretten indkaldelsen i Statstidende, jf. bestemmelsens stk. 1, 4. og 5. pkt. I

stedet for at indkalde skyldneren til et møde kan fogedretten dog, hvis den skønner det forsvarligt, skriftligt meddele denne, at der er indgivet anmodning om tvangsauktion, jf. bestemmelsens stk. 5, 1. pkt.

Som nævnt i afsnit 3.1.1.1.2 blev der ved lov nr. 447 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven mv. (Digital kommunikation i retsplejen mv.) adgang til at forkynde indkaldelsen til vejledningsmødet. Følgende er anført i bemærkningerne til loven:

”Efter § 561, stk. 1, 4. pkt., skal indkaldelse til et vejledningsmøde for skyldneren ved tvangsauktion ske ved anbefalet brev.

Med henblik på at give mulighed for at anvende digital kommunikation også i disse tilfælde foreslås det, at indkaldelsen også skal kunne forkyndes for den pågældende, således at den foreslåede nye digitale forkyndelse i givet fald kan anvendes [...]”

Reglerne om digital forkyndelse, herunder ændringen af § 561, stk. 1, 4. pkt., er endnu ikke sat i kraft, se afsnit 3.1.2.2.

Der er i arbejdsgruppen blev peget på, at skyldneren som regel er bevidst om sin situation. Heroverfor står imidlertid, at tvangsauktionen er meget indgribende for skyldneren, og at det ofte efterlader ham særdeles gældstynget. Arbejdsgruppen har overvejet, om fogedrettens mulighed for at fremsende indkaldelsen til vejledningsmødet ved anbefalet brev bør afskaffes, således at der er krav om forkyndelse i alle sager omfattet af § 561, stk. 1. Der er således blevet peget på, at retsplejelovens meddelelsesformer bør ensrettes. Hertil kommer, at retterne – set i forhold til forkyndelse – som udgangspunkt ikke vil spare ressourcer ved at fremsende anbefalet brev til skyldneren. Domstolsstyrelsen har imidlertid oplyst, at retterne ønsker at bevare muligheden for at fremsende indkaldelsen til vejledningsmødet ved anbefalet brev, da det vil være med til at sikre en hurtig og effektiv behandling af tvangsauktionssagerne. Retterne ønsker endvidere, at der indføres mulighed for indkaldelse af skyldneren ved forkyndelse. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at § 561, stk. 1, 4. pkt., sættes i kraft (sammen med de øvrige bestemmelser om digital forkyndelse).

Endelig skal underretning eller tilsigelse til forretninger om pantavers overtagelse af brugen af en ejendom som nævnt i afsnit 3.1.1.1.2 som udgangspunkt forkyndes for pantsætter, jf. § 589, stk. 4. Da pantavers overtagelse af brugen af en ejendom er meget indgribende for pantsætter, anbefaler arbejdsgruppen, at kravet om forkyndelse opretholdes.

7.1.1.4 Undladelse af forkyndelse i sager omfattet af skatteinndrivelsesloven

Som anført i afsnit 3.1.1.1.3 kan forkyndelse for de enkelte skyldnere efter retsplejelovens § 493, stk. 3, i sager omfattet af skatteinndrivelsesloven under visse betingelser erstattes af en bekendtgørelse i de mest udbredte dagblade, jf. skatteinndrivelseslovens § 9, stk. 1.

Skatteministeriet har oplyst, at sidstnævnte bestemmelse anvendes i praksis. Skatteministeriet vil imidlertid overveje, om det vil være mere rentabelt at anvende f.eks. forenklet digital forkyndelse over for skyldnere, se i den forbindelse afsnit 4.2, der indeholder oplysninger om udgifterne til anvendelse af skatteinddrivelseslovens § 9, stk. 1.

7.1.1.5 Undladelse af forkyndelse i skiftesager

I afsnit 3.1.1.1.4 er særreglerne om forkyndelse i skiftesager omtalt. Af stor praktisk betydning er konkurslovens § 23, stk. 2 og 3, hvorefter en fordringshavers *konkursbegæring* skal forkyndes for skyldneren, medmindre han på anden måde er gjort bekendt med begæringen. Det er afgørende, at skyldneren underrettes om konkursbegæringen, der bl.a. kan føre til ophør af skyldnerens rådighed over sin formue. Arbejdsgruppen har derfor ikke fundet anledning til at foretage ændringer i forkyndelseskravet.

7.1.2 Straffesager

Som nævnt i afsnit 3.1.1.2 følger det af den generelle regel i retsplejelovens § 153, stk. 2, at der kun skal ske forkyndelse i straffesager, hvis dette er særligt bestemt. Arbejdsgruppen har overvejet, om der bør ske ophævelse af kravet om forkyndelse i visse typer af straffesager.

I afsnit 7.1.2.1 og 7.1.2.2 er en beskrivelse af de seneste væsentlige ændringer af reglerne om forkyndelse i straffesager, hvorved kravet om forkyndelse af anklagemyndighedens ankemeddelelser og anklageskrifter i de ordinære ankesager og kravet om forkyndelse af tilsigelser i bødesager og af domme i de fleste straffesager blev ophævet. Beskrivelsen har dannet baggrund for arbejdsgruppens overvejelser om, hvorvidt der på andre områder vil kunne ske ophævelse af kravet om forkyndelse i andre typer af straffesager, se herom afsnit 7.1.2.3.

Af afsnit 7.1.2.4, 7.1.2.5 og 7.1.2.6 følger arbejdsgruppens overvejelser om visse af de regler mv., der er beskrevet i afsnit 3.1.1.2.

7.1.2.1 Forkyndelse af ankemeddelelser og anklageskrifter i ankesager

Ved lov nr. 493 af 17. juni 2008 om ændring af retsplejeloven (Begrænsning af langvarige sigtelser og varetægtsfængslinger mv.) ændredes retsplejelovens regler om forkyndelse af *ankemeddelelser og anklageskrifter i ankesager*. Formålet med lovændringen var en generel forenkling af behandlingen af ankesager, så meddelelse til tiltalte om anklagemyndighedens ordinære anke eller kontraanke til skade for tiltalte og underretning om anklageskriftet i disse sager kan ske *ved almindeligt og anbefalet brev*, jf. § 907, stk. 1, og § 919, stk. 2.

Der er således efter retsplejelovens § 907, stk. 1, ikke – i de omfattede sager – krav om forkyndelse af ankemeddelelsen. Lovens § 907, stk. 1, har følgende ordlyd:

”Stk. 1. Vil anklagemyndigheden anke til skade for tiltalte efter § 902, jf. § 904, eller kontraanke til skade for tiltalte over for tiltaltes anke efter samme bestemmelser, skal en meddelelse om anke være landsretten i hænde inden udløb af fristen for anklagemyndighedens anke eller kontraanke. Genpart af ankemeddelelsen sendes så vidt muligt samtidig til tiltalte med almindeligt og anbefalet brev og med almindeligt brev til byretten og tiltaltes forsvarer. Er tiltalte varetægtsfængslet eller undergivet anden foranstaltning, jf. § 769, kan genpart af ankemeddelelsen dog sendes som almindeligt brev til det varetægtsfængsel (arresthus) eller den institution, hvor tiltalte er anbragt.”

Det følger endvidere af retsplejelovens § 919, stk. 1, 1. pkt., at i sager, hvor anken omfatter beviserne for tiltaltes skyld, udarbejder anklagemyndigheden snarest muligt et anklageskrift, som tiltalte efter stk. 2 – hvis anklagemyndigheden anker til skade for tiltalte efter § 902, jf. § 904, eller kontraanker – skal underrettes om efter fremgangsmåden i § 907, stk. 1. Efter lovens § 919, stk. 2, er der således ikke krav om forkyndelse af anklageskrifter i disse sager.

Af de almindelige bemærkninger til ændringen af retsplejeloven, som byggede på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1492/2007 om begrænsning af langvarige sigtelser og varetægtsfængslinger, fremgår bl.a. følgende om baggrunden for ophævelsen af kravet om forkyndelse af ankemeddelelser og anklageskrifter:

”5.6. Forkyndelse af ankemeddelelser

5.6.1. [...]

5.6.2. Udvalget bemærker, at det i praksis jævnligt forekommer, at der er vanskeligheder med at få en ankemeddelelse forkyndt over for tiltalte, hvilket medfører, at anklagemyndighedens anke til skade for tiltalte eventuelt afvises eller må opgives.

Den manglende forkyndelse skyldes således i nogle tilfælde en u hensigtsmæssig tilrettelæggelse af arbejdet med forkyndelse, men ofte sker det også, at den manglende forkyndelse beror på tiltaltes forhold, f.eks. i tilfælde, hvor det trods mange henvendelser på tiltaltes bopæl ikke inden for fristen er lykkedes at træffe tiltalte eller andre, over for hvem forkyndelse kan ske.

[...]

Udvalget finder, at der med henblik på dels at begrænse de ressourcer, der fra anklagemyndighedens og navnlig politiets side anvendes på forkyndelse af ankemeddelelser, dels at begrænse ankeinstansens ressourceforbrug i forbindelse med stillingtagen til, om ankemeddelelsen er lovligt forkyndt, og om anke er sket rettidigt, bør foretages en ændring af de gældende ankeregler, således at tiltalte fremover som hovedregel underrettes om anken ved almindeligt og anbefalet brev uden krav om forkyndelse. Landsretten, byretten og tiltaltes eventuelle forsvarer bør samtidig underrettes om anken. Udvalget anser denne fremgangsmåde for at være forsvarlig, idet det forudsættes, at tiltalte i forbindelse med vejledningen om reglerne for anke i forbindelse med domsafsigelsen mv. er blevet vejledt om,

at anke kan ske på denne måde. Endvidere vil den tiltalte ved at kontakte landsretten, byretten, anklagemyndigheden eller sin eventuelle forsvarer kunne få oplyst, om anklagemyndigheden har anket dommen inden for fristen.

[...]

Efter de gældende regler skal også anklageskriftet forkyndes for tiltalte i ankesager. I tilknytning til den ovenfor beskrevne ordning vedrørende anklagemyndighedens ankemeddelelse foreslår udvalget, at også anklageskriftet i ankesager bør kunne sendes til tiltalte ved almindeligt og anbefalet brev. Der er ikke i praksis tale om en vidtrækkende ændring, idet forkyndelse af anklageskriftet vil være sket i forbindelse med sagens behandling i første instans. I anken er det endvidere ikke muligt at udvide tiltalen. Anklageskriftet i ankesager består da også typisk f.eks. i en henvisning til anklageskriftet i første instans.

Udvalget foreslår, at ordningen med anke uden forkyndelse alene skal gælde ordinær anke og kontraanke i forbindelse hermed, mens der i alle andre tilfælde fortsat skal ske forkyndelse af anklagemyndighedens anke til skærpe. Det gælder således ved anke til landsret eller Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse og ved en eventuel anke efter ankefristens udløb. Det samme gælder kontraanke i de nævnte tilfælde.

[...]

5.6.3. Justitsministeriet kan tilslutte sig udvalgets overvejelser og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.”

Af de specielle bemærkninger til retsplejelovens § 907, stk. 1, fremgår endvidere bl.a. følgende:

”[...]

Det foreslås i *stk. 1, 1. pkt.*, at anklagemyndighedens ankemeddelelse i tilfælde, hvor anklagemyndigheden anker til skade for tiltalte, skal være landsretten i hænde inden udløb af ankefristen. Desuden skal genpart af ankemeddelelsen så vidt muligt samtidig, dog senest på ankefristens sidste dag, sendes til tiltalte ved almindeligt og anbefalet brev og ved almindeligt brev til den pågældende byret og tiltaltes forsvarer, jf. *stk. 1, 2. pkt.* Det er en betingelse for ankens rettidighed, at disse breve så vidt muligt afsendes, men ikke, at tiltalte modtager meddelelsen, herunder eventuelt afhenter det anbefalede brev. At brevene så vidt muligt skal sendes til tiltalte sigter til, at brevene skal sendes til tiltaltes folkeregisteradresse eller den adresse, som tiltalte har oplyst i retten, jf. nedenfor. Har tiltalte ingen folkeregisteradresse, og har tiltalte ikke i retten oplyst en adresse, som brevene kan sendes til, er det som udgangspunkt ikke muligt for anklagemyndigheden at sende brevene til tiltalte. Anklagemyndigheden skal kunne dokumentere afsendelsen, f.eks. ved postkvittering vedrørende afsendelsen af et anbefalet brev og ved brevkopi vedrørende det almindelige brev.

Det forudsættes, at underretning kan sendes til tiltaltes folkeregisteradresse, medmindre tiltalte i retten har oplyst en anden adresse, hvortil han eller hun ønsker underretningen sendt. Retsformanden forudsættes i sin vejledning af tiltalte om reglerne for anke at vejlede herom. Er anklagemyndigheden ikke bekendt med tiltaltes adresse – f.eks. fordi den tiltalte i

retsmødet ikke har oplyst en adresse, og tiltalte i folkeregisteret er registreret som værende uden fast bopæl, forsvundet eller udrejst af landet – kan fremsendelse af genpart undlades.

Hvis tiltalte efter sagens afgørelse er varetægtsfængslet eller undergivet anden foranstaltning, jf. § 769, kan genpart af ankemeddelelsen sendes som almindeligt brev til det varetægtsfængsel (arresthus) eller den institution, hvor tiltalte er anbragt, jf. stk. 1, 3. pkt. Det forudsættes i den forbindelse, at overgivelsen til tiltalte kan dokumenteres ved f.eks. attestation eller lignende.

[...]"

I relation til retsplejelovens § 907, stk. 1, kan der desuden henvises til Vestre Landsrets kendelse af 9. marts 2009, optrykt TfK 2009.393 V. Tiltalte havde i en nævningsag ved domsafsigelsen anket dommen til landsretten, og anklagemyndighedens frist for kontraanke udløb derfor 2 uger senere – den 23. oktober 2008. Ankemeddelelsen blev indgivet rettidigt til landsretten den 22. oktober 2008, og samme dag sendte anklagemyndigheden genpart af ankemeddelelsen til Arresthuset i Esbjerg i den tro, at tiltalte var indsat her. Han var imidlertid allerede før domsafsigelsen overført til Arresthuset i Odense. Anklagemyndigheden havde derfor ikke i overensstemmelse med retsplejelovens § 907, stk. 1, 3. pkt., sendt genpart af ankemeddelelsen til det arresthus, hvor tiltalte var anbragt. Tiltalte fik ankemeddelelsen udleveret den 27. oktober 2008, men det kunne ikke oplyses, hvornår Arresthuset i Esbjerg havde videresendt genparten til Arresthuset i Odense. Landsretten afviste derfor anklagemyndighedens kontraanke med den begrundelse, at anken ikke var rettidig, og at overskridelsen af fristen ikke skyldtes forhold, som ikke kunne tilregnes anklagemyndigheden, jf. retsplejelovens § 910, stk. 2, 1. pkt.

Kendelsen betyder, at anklagemyndigheden – når der skal ske underretning efter § 907, stk. 1, 3. pkt. – gør sig store bestræbelser på at få fastlagt, i hvilket varetægtsfængsel (arresthus) eller hvilken institution, jf. § 769, tiltalte er anbragt.

Bl.a. i lyset af den omtalte kendelse fra Vestre Landsret er der i arbejdsgruppen peget på, at det er væsentligt at få skabt en dialog mellem anklagemyndigheden, domstolene og kriminalforsorgen om, hvordan det bedst muligt sikres, at de oplysninger, som anklagemyndigheden og domstolene ligger inde med om, hvor tiltalte er anbragt, er retvisende. Arbejdsgruppen anbefaler således, at der indledes en dialog herom mellem de nævnte myndigheder.

7.1.2.2 Forkyndelse af tilsigelser i bødesager og af domme i straffesager

Kravet om forkyndelse for tiltalte af *tilsigelser i bødesager* og af *domme i de fleste straffesager* blev ophævet ved lov nr. 369 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Rejsedommerordning, forkyndelse, udeblivelsesdomme i straffesager samt lønindeholdelse for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb m.v.).

Det følger således af retsplejelovens § 896, stk. 4, 1. pkt., at forkyndelse af indkaldelse til hovedforhandlingen kan undlades i straffesager, i hvilke der ikke medvirker lægdommere, når der under sagen ikke er spørgsmål om højere straf end bøde. Retten skal dog efter bestemmelsens stk. 4, 2. pkt., sende indkaldelsen og en kopi af anklageskriftet til tiltalte senest to uger før hovedforhandlingen.

Det følger endvidere af den generelle regel i retsplejelovens § 219 a, stk. 5, at det er udgangspunktet, at der ikke skal ske forkyndelse af dommen i straffesager. Bestemmelsen foreskriver således, at retten skal meddele tiltalte udskrift af dommen. Hvis en sag er fremmet trods tiltaltes udeblivelse, jf. § 855, stk. 3, nr. 1-5, skal udskrift af dommen dog forkyndes, og hvis sagen er fremmet efter § 855, stk. 3, nr. 4, skal forkyndelse af udskriften ske for tiltalte personlig, medmindre tilsigelsen har været forkyndt for denne personlig.

Om baggrunden for ophævelsen af kravet om forkyndelse af tilsigelser i bødesager og af domme i de fleste straffesager er anført følgende i bemærkningerne:

”4.2. Justitsministeriets overvejelser

[...]

Justitsministeriet [finder], at forkyndelse kan vurderes mere nuanceret end hidtil, uden at retssikkerheden forringes.

Forsendelse ved almindeligt brev giver en betydelig grad af sikkerhed for, at meddelelsen afleveres på adressen eller returneres til afsenderen, når aflevering ikke kan ske. Postvæsenet skønner således, at under én promille af de almindelige breve, som afsendes, efterfølgende reklameres.

Selv om brevet er behørigt afleveret af postvæsenet, er det imidlertid ikke sikkert, at adressaten har modtaget forsendelsen. Adressaten kan være flyttet uden at give postvæsenet besked om adresseændringen, eller den pågældende kan være bortrejst, indlagt på sygehus, varetægtsfængslet osv. På den anden side bør det i vidt omfang kunne forudsættes, at den, der forlader sin adresse, sørger for, at post videresendes, og at der i øvrigt sikres mulighed for at kunne opnå kontakt med den pågældende.

Retsplejelovens regler om genoptagelse af behandlede sager må desuden ses ikke mindst som en retssikkerhedsgaranti i tilfælde af, at gennemførelsen af en processuel meddelelse svigter, således at domstolene ved vurderingen af en begæring om genoptagelse vil kunne lægge betydelig vægt netop på dette forhold.

Retssikkerhedsmæssige hensyn kan efter Justitsministeriets opfattelse derfor ikke være til hinder for indførelse af regler om, at visse processuelle meddelelser, som efter de gældende regler skal forkyndes, kan gives ved almindeligt brev, når adgangen til genoptagelse yder en effektiv beskyttelse i de meget få tilfælde, hvor meddelelsen ikke skulle komme frem. Når der

kan opstå spørgsmål om at frihedsberøve den, til hvem meddelelsen er rettet, hvis den pågældende ikke møder, vil adgangen til genoptagelse ikke altid være en effektiv beskyttelse. Kravet om forkyndelse bør derfor ikke opgives i disse tilfælde.

Den skitserede ordning foreslås af de nævnte grunde gennemført ved en ophævelse af kravet om forkyndelse af de nedennævnte processuelle meddelelser.

Det bemærkes i øvrigt, at de bestående muligheder for genoptagelse skønnes at være så rummelige, at forslaget uden betænkeligheder kan gennemføres inden for rammerne af de gældende regler om genoptagelse.

[...]

4.3.2. Forkyndelse af tilsigelse i bødestraffesager

Retsplejelovens kapitel 81 vedrører tiltale og domsforhandling for byretten, henholdsvis Sø- og Handelsretten i sager, i hvilke der ikke bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte.

I det omfang, der i sager, som behandles efter dette kapitel, er spørgsmål om at pålægge frihedsstraf, taler stærke grunde for at opretholde det gældende krav om forkyndelse af tilsigelsen.

De i retsplejelovens kapitel 81 nævnte bødesager er overordentligt talrige, og forkyndelse af tilsigelser i disse sager har på grund af sagsantallet stor betydning for ressourceforbruget.

Uanset at hensynet til retssikkerheden er særligt tungtvejende, hvor der er spørgsmål om at pålægge straf, finder Justitsministeriet dog ikke, at retssikkerhedsmæssige hensyn tilstrækkeligt kan begrunde det nuværende forbrug af ressourcer i forbindelse med behandlingen af disse mindre alvorlige sager. Det må herved tillægges betydning, at det i dag er hovedreglen i praksis, at disse sager - uanset forkyndelse af tilsigelse - afgøres ved afsigelse af udeblivelsesdom, jf. § 934. Dette må antages at bero på, at tiltalte almindeligvis ikke har indsigelser mod den rejste tiltale, og at sagens behandling ved retten derfor alene skyldes, at bøden ikke er betalt, efter at tiltalte har modtaget et bødeforlæg.

Hertil kommer, at der i disse sager er tale om straf af relativt begrænset følelighed, og at den bødefældte har vid adgang til genoptagelse af sagen. Det vil således også efter den foreslåede nyordning være sjældent forekommende, at den bødefældte ikke har haft kendskab til straffesagens behandling i retten, og i de få tilfælde, hvor bødefældte ikke har modtaget underretning herom, kan sagen forlanges genoptaget, inden bødekravet inddrives.

Justitsministeriet finder det på denne baggrund forsvarligt at foreslå kravet om forkyndelse ophævet i disse sager.

4.3.3. Forkyndelse af domme i straffesager

De gældende regler i retsplejelovens § 219, stk. 4, hvorefter en fældende straffedom altid skal forkyndes, hvis den domfældte ikke har været til stede ved domsafsigelsen, forekommer mere vidtgående, end hensynet til retssikkerheden nødvendiggør.

Efter § 219, stk. 3, gælder i civile sager den regel, at dommen (kendelsen) skal forkyndes, hvis parterne ikke er gjort bekendt med, hvornår dom vil blive afsagt, enten ved tilkendegivelse herom ved sagens optagelse eller ved tilsigelse til domsafsigelsen. De processuelle frister regnes i disse tilfælde fra forkyndelsen, men i alle andre tilfælde fra dommens afsigelse, uanset om parterne har været til stede eller ej.

En tilsvarende ordning foreslås gennemført for så vidt angår straffesager.^[22] På grund af straffedommens offentligretlige karakter foreslås det dog, at anklagemyndigheden i alle tilfælde skal sende udskrift af dommen til en tiltalt, der ikke har været til stede ved afsigelsen. Udskriften skal imidlertid ikke forkyndes for den tiltalte, som vælger ikke at give møde til domsafsigelsen, og ankefristen løber da fra dommens afsigelse. En tiltalt, der er udeblevet fra domsafsigelsen, må således selv skaffe sig underretning om resultatet før ankefristens udløb ved henvendelse enten til retten eller til anklagemyndigheden.

For så vidt angår de i retsplejelovens § 934 omtalte bødesager regnes fristen dog i de fleste tilfælde fra den dag, hvor udskrift af dommen er sendt til domfældte. Som nævnt indebærer den foreslåede ordning, at forkyndelse af såvel tilsigelse som dom i disse bødesager undlades. Selv om en sådan ordning af retssikkerhedsmæssige grunde kan give anledning til en vis betænkelighed, må det som ovenfor nævnt antages, at den bødefældte i langt de fleste tilfælde har været bekendt med sagens behandling ved retten.

I de ret få tilfælde, hvor den pågældende ikke har haft kendskab hertil, kan sagen forlanges genoptaget, jf. retsplejelovens § 987, stk. 1 [...].”

7.1.2.3 Undladelser af forkyndelse i straffesager

Som det fremgår af ovenstående, er kravet om forkyndelse blevet ophævet i flere typer af straffesager. Arbejdsgruppen har overvejet, om kravet om forkyndelse kan ophæves i andre typer af straffesager.

I medfør af retsplejelovens § 724, stk. 2, er udgangspunktet, at hvis der er truffet afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefracfald, kan strafforfølgning mod den, der har været sigtet, kun fortsættes efter den overordnede anklagemyndigheds bestemmelse, hvis meddelelse herom er forkyndt for den pågældende inden 2 måneder fra afgørelsens dato. Arbejdsgruppen har overvejet, om forkyndelse kan undlades i disse sager. Det er imidlertid arbejdsgruppens opfattelse, at der af retssikkerhedsmæssige grunde er behov for, at den pågældende ved besked om, at

²² Kravet om, at straffedomme i andre sager end bødesager – hvis tiltalte ikke på forhånd var gjort bekendt med tidspunktet for domsafsigelse – skulle forkyndes, blev ophævet ved lov nr. 414 af 10. juni 1997 om ændring af retsplejeloven (Hurtigere behandling af civile sager mv.). Ophævelsen begrundedes med, at ”retten i alle sager skal tilkendegive, hvornår dommen vil blive afsagt”, hvorfor kravet ansås for overflødig, jf. betænkning nr. 178 af 13. maj 1997 over forslag til lov om ændring af retsplejeloven. Retsplejelovens § 219 a, stk. 5, 1. pkt., fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 215 af 31. marts 2004 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Offentlighed i retsplejen).

strafforfølgingen fortsættes, hvorfor kravet om forkyndelse bør opretholdes i disse sager. Arbejdsgruppen har i øvrigt peget på, at der er tale om et mindre antal sager.

Det er arbejdsgruppens generelle opfattelse, at forkyndelse af retssikkerhedsmæssige grunde ikke kan undlades i sager, hvor der er udsigt til, at den pågældende kan blive idømt en fængselsstraf.

I færdselssager, hvor der – ud over påstand om bøde – er påstand om konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, skal indkaldelsen som nævnt i afsnit 3.1.1.2.2 forkyndes, hvis sagen skal kunne fremmes i tiltaltes fravær, jf. retsplejelovens § 896, stk. 2, og § 855, stk. 3, nr. 4. Arbejdsgruppen har overvejet, om kravet om forkyndelse af indkaldelsen i disse sager bør ophæves. Arbejdsgruppen finder dog, at det er retssikkerhedsmæssigt betænkeligt at ophæve kravet om forkyndelse, navnlig i tilfælde hvor der er udsigt til, at tiltalte kan få frakendt førerretten.

7.1.2.4 Forkyndelse af anklageskrift og indkaldelse

Det følger af retsplejelovens § 835, stk. 2, at anklagemyndigheden forkynder en kopi af anklageskriftet for tiltalte, eventuelt i forbindelse med forkyndelse af indkaldelse, jf. § 844, stk. 2. Sker forkyndelse af anklageskriftet for tiltalte ikke straks efter indledning af sagen, skal anklagemyndigheden sende en kopi af anklageskriftet til tiltalte i et anbefalet brev.

Der er i arbejdsgruppen blevet peget på, at der i nævningesager som regel sker forkyndelse af anklageskriftet straks efter indledning af sagen. Dette hænger sammen med, at der ofte er en betydelig presseinteresse omkring nævningesager, og når anklageskriftet forkyndes, kan det i anonymiseret stand, således at forurettedes eller vidners identitet ikke fremgår, udleveres til pressen allerede en uge efter forkyndelsen (hvis anklageskriftet er sendt til tiltalte med almindeligt brev, kan det først udleveres 14 dage efter afsendelsen, medmindre dokumentet er modtaget retur), jf. § 6, stk. 1 (og 2), i bekendtgørelse nr. 546 af 18. juni 2004 om retslistor og om massemediernes aktindsigt i og opbevaring af kopier af anklageskrifter og retsmødebegæring mv. som ændret ved bekendtgørelse nr. 1005 af 6. oktober 2006 og bekendtgørelse nr. 770 af 23. juni 2010.

Der er i arbejdsgruppen endvidere blevet peget på, at anklagemyndigheden i domsmandssager indleder med at sende en kopi af anklageskriftet til tiltalte med almindeligt brev. Senere forkynder anklagemyndigheden anklageskriftet og indkaldelsen for tiltalte.

Arbejdsgruppen foreslår på den baggrund, at retsplejelovens § 835, stk. 2, ændres i overensstemmelse med praksis.

Arbejdsgruppen foreslår desuden, at det præciseres i § 835, at anklagemyndighedens eller rettens fremsendelse af kopi af anklageskriftet til forsvareren skal ske straks efter indledning af sagen, eller

– hvis der ikke er beskikket en forsvarer for tiltalte, når sagen indledes – så snart forsvareren er beskikket, jf. forslaget til nyt stk. 3.

7.1.2.5 Forkyndelse i bødesager med erstatningskrav

Der har i forbindelse med arbejdsgruppens arbejde rejst sig et særligt problem vedrørende forkyndelse i bødesager med erstatningskrav. Arbejdsgruppen er således blevet opmærksom på, at der er divergerende praksis med hensyn til, om retterne forkynder tilsigelsen i bødesager med erstatningskrav. I nogle retter behandles bødesager med erstatningskrav, uden at der er sket forkyndelse, hvis kravet er opgjort i anklageskriftet.

I Retsplejerådets betænkning nr. 1522/2010 om reform af den civile retspleje VI, Behandling af forurettedes civile krav under straffesager (Adhæsionsprocessen), der blev afgivet den 12. januar 2011, er anført følgende herom²³:

”Retsplejerådet er bekendt med, at nogle byretter i praksis forkynder erstatningskrav i bødesager, hvor der ellers ikke er krav om forkyndelse, jf. retsplejelovens § 896, stk. 4. Det må antages at ske ud fra den antagelse, at der i tilfælde af tiltaltes udeblivelse så også kan domfældes for så vidt angår erstatningskravet. Da spørgsmålet om forkyndelse af erstatningskrav i bødesager allerede er under behandling i Arbejdsgruppen om revision af reglerne om forkyndelse og bør ses i sammenhæng med den generelle revision af forkyndelsesreglerne, finder Retsplejerådet ikke grundlag for at gå nærmere ind i spørgsmålet om, hvad der fremover bør gælde med hensyn til forkyndelse af erstatningskrav i bødesager.”

Problemstillingen berøres ikke i bemærkningerne til lov nr. 411 af 9. maj 2011 om ændring af retsplejeloven (Forenkling af bødesagsprocessen), som har til formål at indføre en ordning, hvor det i bødeforelæg kan angives, at den pågældende – hvis bødeforelægget ikke vedtages – uden yderligere varsel kan blive dømt for den lovovertrædelse, som bødeforelægget angår, medmindre den pågældende inden for den frist, der er fastsat i bødeforelægget, anmoder om, at sagen behandles i et retsmøde. I forslaget anføres følgende om bødesager med erstatningskrav:

”2. Gældende ret

2.1. Udstedelse af bødeforelæg og indbringelse af bødesager for retten

[...]

Rigsadvokaten har oplyst, at anklagemyndigheden i praksis anvender bødeforelæg i de fleste bødesager. Det gælder dog ikke, hvis sagen omfatter konfiskationskrav, der ikke kan afgøres udenretligt, og som udgangspunkt heller ikke, hvis forurettede har udtrykt ønske om erstatning, uden at erstatningen er blevet betalt, eller forlig om erstatningen er indgået.

²³ Se betænkning nr. 1522/2010, side 134.

Endvidere forsøges visse typer af bødesager ikke afsluttet med bødeforelæg, f.eks. fordi der er tale om meget store bøder, som erfaringsmæssigt ikke umiddelbart bliver betalt.

[...]

5. Lovforslagets udformning

[...]

Som udgangspunkt vil alle sager, hvor der er udstedt bødeforelæg, der som beskrevet ovenfor indeholder meddelelse om, at behandling af sagen i et retsmøde forudsætter anmodning herom, og hvor sagen behandles uden domsmænd efter reglerne i retsplejelovens kapitel 80, være omfattet af den foreslåede ordning. Det forudsættes dog, at der i sager, hvor der er udstedt et bødeforelæg, men hvor anklageskriftet indeholder påstande, der går ud over bødeforelægget, vil blive indkaldt til hovedforhandling, som det sker i dag. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis en forurettet efter udstedelsen af bødeforelægget har fremsat et krav om erstatning, som ønskes behandlet under straffesagen.

[...]”

Ved lov nr. 369 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Rejsedommerordning, forkyndelse, udeblivelsesdomme i straffesager samt lønindeholdelse for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb m.v.) blev kravet om forkyndelse af tilsigelser og domme i [de fleste] bødesager ophævet, se også afsnit 7.1.2.2. I § 219 indsattes som stk. 6:

”Stk. 6. Er tiltalte ikke til stede ved afsigelsen, meddeler anklagemyndigheden ham udskrift af dommen. Udskriften af en fældende dom skal forkyndes, medmindre tiltalte er gjort bekendt med tidspunktet for domsafsigelsen eller sagen er afgjort i medfør af § 934. Udskriften af dommen skal altid forkyndes, hvis sagen i medfør af § 847, stk. 3, nr. 1-5, er fremmet i tiltaltes fravær. Tiltalte vejledes om retsmidlerne mod afgørelsen. Vejledningen gives ved afsigelsen, hvis tiltalte er til stede, og ellers ved den efterfølgende meddelelse. Er borgerligt krav forfulgt under sagen, finder reglen i stk. 3 tilsvarende anvendelse.[²⁴]”

Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår følgende om bødesager med erstatningskrav:

”Forslaget indebærer, at en tiltalt, der ikke har været til stede ved domsafsigelsen, altid skal have udskrift af dommen. Udskriften skal ikke forkyndes, hvis dommen er frifindende, hvis tidspunktet for domsafsigelsen var tilkendegivet tiltalte, eller hvis sagen er omfattet af § 934 [nu § 897 som ændret ved lov nr. 411 af 9. maj 2011 om ændring af retsplejeloven

²⁴ Retsplejelovens § 219, stk. 3, havde følgende ordlyd:

”Stk. 3. Dersom det ikke ved optagelsen af en borgerlig sag tilkendegives, når dommen eller kendelsen vil blive afsagt, skal parterne og efter omstændighederne vidner og syns- eller skønsmænd tilsiges til at høre den afsagt. Er den pågældende ikke således sat i kendskab om afsigelsestiden, regnes for hans vedkommende de ellers fra afsigelsen løbende processuelle frister først fra dommens eller kendelsens forkyndelse for ham.”

(Forenkling af bødesagsprocessen)]. Denne ordning gælder ikke, hvis borgerligt krav er forfulgt under sagen, eller hvis sagen er fremmet i hans fravær [...].

[...]

Som det fremgår af det foregående sammenholdt med [bemærkningerne til den dagældende § 932], foreslås, at små bødestraffesager som udgangspunkt skal kunne behandles uden forkyndelse. Udeblivelsesdom i en sådan sag skal kunne afsiges, når tilsigelsen er sendt til tiltalte ved almindeligt brev, men det er en konsekvens af henvisningen til stk. 3, at dommen i så fald skal forkyndes, hvis der er taget stilling til et borgerligt krav. Har tiltalte (uden forudgående forkyndelse) givet møde under sagen, vil meddelelse om efterfølgende retsmøder - og dermed om tidspunktet for domsafsigelse - efter omstændighederne være forkyndt efter bestemmelsen i retsplejelovens § 162, således at forkyndelse af dommen er ufornudden.

[...]"

Efter ikrafttrædelsen af lov nr. 369 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og retsplejeloven skulle tilsigelsen i bødesager med erstatningskrav således ikke forkyndes, men hvis der var afsagt udeblivelsesdom i en sådan sag, skulle *dommen* forkyndes (medmindre tilsigelsen var forkyndt).

Ved lov nr. 414 af 10. juni 1997 om ændring af retsplejeloven (Hurtigere behandling af civile sager m.v.) blev der indført krav om forkyndelse af stævningen i alle civile sager og om tilkendegivelse af tidspunktet for dommens afsigelse i alle civile sager og straffesager. I bemærkningerne er der ingen udtrykkelige bemærkninger om, hvorvidt der skal ske forkyndelse af tilsigelsen i bødesager med erstatningskrav. På den ene side kan det tale for, at der – som hidtil – ikke skal ske forkyndelse af tilsigelsen i disse sager. På den anden side kan det generelle krav om forkyndelse af stævninger i alle civile sager tale for, at der skal ske forkyndelse af tilsigelsen, da erstatningskravet er et civilretligt krav. For så vidt angår dommen i en sådan sag, skal retten efter ikrafttrædelsen af lov nr. 414 af 10. juni 1997 om ændring af retsplejeloven i såvel civile sager som straffesager ved sagens optagelse til dom tilkendegive, hvornår dommen vil blive afsagt, men der er ikke krav om forkyndelse af dommen. I bemærkningerne til den oprindeligt foreslåede § 219 a, hvis stk. 4, sidste pkt., henviste til § 219, stk. 1, 2. pkt. [²⁵], var følgende anført:

"Stk. 4 svarer til den nugældende § 219, stk. 6, bortset fra sidste pkt. Ifølge den nugældende bestemmelse i § 219, stk. 6, sidste pkt., skal der i de sager, hvor et borgerligt krav, som f.eks. et erstatningskrav fra en forurettet ved forbrydelsen, er forfulgt sammen med straffesagen, følges samme fremgangsmåde som i borgerlige sager, hvor det ikke på forhånd er tilkendegivet, hvornår dommen vil blive afsagt.

²⁵ Den foreslåede regel i retsplejelovens § 219, stk. 1, 2. pkt. – som også vedtoges – havde følgende ordlyd:

"Stk. 1, 2. pkt. Ved sagens optagelse til dom eller kendelse skal retten tilkendegive, hvornår dommen eller kendelsen vil blive afsagt."

Da der efter forslaget ikke længere vil forekomme tilfælde, hvor det i en borgerlig sag ikke er tilkendegivet, hvornår dommen vil blive afsagt, foreslås det, at retten også i tilfælde, hvor et borgerligt krav er forfulgt under en straffesag, skal tilkendegive, hvornår dommen vil blive afsagt. Det foreslås derfor, at den foreslåede regel i § 219, stk. 1, 2. pkt., skal finde tilsvarende anvendelse, således at retten også i disse sager skal tilkendegive, hvornår dommen vil blive afsagt. [...]

Det bemærkes, at der blev fremsat et ændringsforslag, som indebar, at stk. 4, sidste pkt., i den oprindeligt foreslåede § 219 a udgik. Der blev imidlertid i stedet indsat et nyt 2. pkt. i § 219 a, stk. 1, med tilsvarende virkning.

Det må således anses for tvivlsomt, om der skal ske forkyndelse af tilsigelsen i bødesager med erstatningskrav. Arbejdsgruppen finder på den baggrund, at der er anledning til at præcisere i retsplejelovens § 896, at der skal ske forkyndelse af tilsigelsen i bødesager med erstatningskrav, uanset om erstatningskravet er opgjort. Derved sikres det, at forurettede kan få dom for sit erstatningskrav i forbindelse med bødesagen, og det sikrer således forurettede en bedre retsstilling.

Det skal i øvrigt nævnes, at Retsplejerrådet i den ovenfor nævnte betænkning nr. 1522/2010 foreslår, at der indføres en udvidet adgang for forurettede til at forfølge sit civilretlige krav i straffesager. Efter forslaget skal der udfyldes en blanket, hvorpå der angives oplysninger om kravets størrelse og grundlag samt oplysninger om særlige beviser vedrørende kravet. Blanketten og dokumenter, som forurettede påberåber sig, skal efter forslaget så vidt muligt forkyndes for tiltalte samtidig med anklageskriftet mv.

7.1.2.6 Forkyndelse af dom

I medfør af retsplejelovens § 219 a, stk. 5, 1. pkt., meddeler retten tiltalte udskrift af dommen. Hvis en sag imidlertid er fremmet i tiltaltes fravær, jf. § 855, stk. 3, nr. 1-5, skal udskrift af dommen forkyndes. Hvis sagen er fremmet efter § 855, stk. 3, nr. 4, om sagens fremme, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 3 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, skal forkyndelse af udskriften ske for tiltalte personlig, medmindre tilsigelsen har været forkyndt for denne personlig, jf. § 219 a, stk. 5, 2. og 3. pkt.

Der er i arbejdsgruppen blevet peget på, at det ikke er klart, om der altid sker forkyndelse som foreskrevet i § 219 a, stk. 5, 2. og 3. pkt. Der er desuden blevet peget på, at det kan være ressourcekrævende at få iværksat forkyndelse af domme i udlandet. Henset til sagens indgribende karakter for den enkelte finder arbejdsgruppen dog, at kravet om forkyndelse i sager omfattet af bestemmelsens stk. 5, 2. og 3. pkt., bør opretholdes. Arbejdsgruppen finder i den forbindelse også, at kravet bør opretholdes i sager om frakendelse af førerretten, da der er tale om en væsentlig rettighed, og da kørsel efter frakendelse af førerretten er sanktioneret. For så vidt angår forkyndelse af domme i udlandet henvises til afsnit 7.4.

7.2 Forkyndelsesformer

Arbejdsgruppen har overvejet, om der bør foretages ændringer af de gældende forkyndelsesformer, se afsnit 7.2.1 herom. Arbejdsgruppen har endvidere overvejet, om der er behov for at indføre nye forkyndelsesformer, se afsnit 7.2.2 herom. I forlængelse heraf følger arbejdsgruppens overvejelser om en ordning svarende til den nye norske, som indebærer, at forsvareren bistår med forkyndelsen over for den tiltalte, og arbejdsgruppens overvejelser om en eventuel udvidelse af adgangen til at udpege en person til at modtage en forkyndelse, jf. § 160, 2. og 3. pkt., se henholdsvis afsnit 7.2.3 og 7.2.4. Endelig har arbejdsgruppen i afsnit 7.2.5 gjort sig nogle overvejelser om, hvilken forkyndelsesform der bør anvendes.

7.2.1 De gældende forkyndelsesformer

I praksis anvendes stævningsmandsforkyndelse, jf. retsplejelovens § 155, nr. 4, i vidt omfang med succes, jf. også arbejdsgruppens kommissorium, hvoraf fremgår, at en betydelig del af det samlede antal forkyndelser sker ved stævningsmandsforkyndelse.

I arbejdsgruppens kommissorium er det anført, at brevforkyndelse, jf. § 155, nr. 1, ikke anvendes meget i praksis, formentlig fordi brevforkyndelse kræver modtagerens aktive medvirken for at kunne gennemføres. I arbejdsgruppen er det imidlertid blevet påpeget, at også brevforkyndelse anvendes i vidt omfang med succes.

I arbejdsgruppens kommissorium er det endvidere anført, at postforkyndelse, jf. § 155, nr. 3, har haft en begrænset praktisk anvendelse, formentlig fordi postforkyndelse må foretages i dagtimerne, hvor der ofte ikke vil blive truffet nogen hjemme på bopælen. I overensstemmelse hermed er det blevet oplyst, at anklagemyndigheden og restanceinddrivelsesmyndigheden kun anvender postforkyndelse i begrænset omfang. Det er samtidig blevet oplyst, at disse myndigheder i hvert fald i et vist omfang har succes med anvendelse af denne forkyndelsesform.

Arbejdsgruppen har således ikke fundet anledning til at ændre § 155, nr. 1, 3 og 4.

I det følgende afsnit redegøres for arbejdsgruppens overvejelser om kredsen af adressater og om forkyndelsesstedet ved postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse, se afsnit 7.2.1.1. I forlængelse heraf redegøres for arbejdsgruppens overvejelser om privates adgang til at foretage postforkyndelse, se afsnit 7.2.1.2. Arbejdsgruppens overvejelser om forkyndelse i Statstidende følger af afsnit 7.2.1.3.

7.2.1.1 Adressater og forkyndelsessted ved postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse

Arbejdsgruppen har i det følgende gjort sig nogle overvejelser om kredsen af adressater og om forkyndelsesstedet ved postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse.

7.2.1.1.1 Forkyndelse for udlejerer mv.

Bor den pågældende til leje i en andens bolig, kan forkyndelse ske for *udlejerer* (logiværten) eller dennes ægtefælle, hvis udlejerer eller ægtefællen er over 18 år og træffes på bopælen eller opholdsstedet, jf. retsplejelovens § 157, stk. 1, nr. 2, litra a, og stk. 2, og § 6, stk. 2, i bekendtgørelse om instruks for stævningmænd.

I Østre Landsrets kendelse af 29. juni 1995, optrykt i UfR 1995.815/2 Ø, blev en sigtet person tilsagt til retsmøde i anledning af politiets forhørsbegæring. Den sigtede boede på Sundholm, og tilsigelsen blev forkyndt for en ansat på institutionens kontor. Forsvareren gjorde gældende, at der ikke forelå en lovlig forkyndt tilsigelse efter retsplejelovens § 157, stk. 1, idet en ansat på en institution ikke kan sidestilles med "*udlejerer eller dennes ægtefælle*". Østre Landsret fandt, at tilsigelsen var lovligt forkyndt efter retsplejelovens § 157, stk. 1, nr. 2, litra a, "*eller dennes analogi*", og anholdelsesbeslutning kunne derfor afsiges efter lovens § 757.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at forkyndelse – hvis den pågældende ikke selv træffes – bør kunne ske for ledelsen eller personalet på en institution eller et hospital, hvor den pågældende er bosat eller midlertidigt opholder sig, medmindre ledelsen eller personalet oplyser, at den pågældende ikke længere opholder sig på stedet. Ved "institutioner" forstår arbejdsgruppen f.eks. behandlingssteder, herberg, krisecentre og asylcentre. Arbejdsgruppen finder, at der skal være tale om steder, hvor den pågældende overnatter. Det vil således ikke være tilstrækkeligt, at den pågældende modtager ambulante behandling eller lignende på stedet. Arbejdsgruppen finder, at forkyndelsen bør kunne foretages for ledelsen og personalet på institutionen eller hospitalet, dog så vidt muligt for ledelsen. Det forudsættes, at der er tale om personale, der beskæftiger sig med sagsbehandling mv. og pleje på stedet i modsætning til f.eks. personale, der beskæftiger sig med vedligeholdelse mv. af de fysiske rammer. Arbejdsgruppen finder som nævnt, at forkyndelse for ledelsen eller personalet ikke skal kunne ske, hvis ledelsen eller personalet oplyser, at den pågældende ikke længere opholder sig på stedet. Det vil f.eks. være relevant, hvis den pågældende i en periode har opholdt sig på et herberg, men nu ikke længere kommer der. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at der i retsplejelovens § 157, stk. 1, nr. 2, indføres en regel herom efter nr. 2, litra a (den nugældende nr. 2, litra b, bliver således til nr. 2, litra c), og at § 6, stk. 2, i bekendtgørelse om instruks for stævningmænd ændres i overensstemmelse hermed.

Arbejdsgruppen finder, at § 157, stk. 2-4, skal finde tilsvarende anvendelse i de tilfælde, hvor der foretages forkyndelse for ledelsen eller personalet på institutionen eller hospitalet. Det følger af stk. 4, at hvis en person, for hvem forkyndelse kan ske efter stk. 1, nr. 2, uden rimelig grund nægter at modtage en forkyndelse, kan han ved kendelse tilpligtes at erstatte omkostninger, der er en følge af hans nægtelse. Arbejdsgruppen foreslår som nævnt, at forkyndelse for ledelsen eller personalet ikke skal kunne ske, hvis ledelsen eller personalet oplyser, at den pågældende ikke længere opholder sig

på stedet. Efter arbejdsgruppens opfattelse må dette anses for at være en sådan rimelig grund til at nægte modtagelse som nævnt i stk. 4. Ledelsen eller personalet vil således i sådanne tilfælde ikke kunne tilpligtes at erstatte omkostninger, der er en følge af nægtelsen.

Efter arbejdsgruppens opfattelse er der ikke i øvrigt behov for at udvide personkredsen i § 157, stk. 1, nr. 2, litra a.

7.2.1.1.2 Forkyndelse på arbejdspladsen

Det følger af arbejdsgruppens kommissorium, at arbejdsgruppen skal overveje, om stævningsmandsforkyndelse i videre omfang bør kunne ske på arbejdspladsen uden, at der først er forsøgt forkyndelse på bopælen, og om stævningsmanden selv bør kunne få adgang til de personoplysninger mv., som er nødvendige for at kunne forkynde på arbejdspladsen.

Det følger således af retsplejelovens § 157, stk. 1, nr. 1, at forkyndelse kan ske på arbejdsstedet for den pågældende personlig. Efter bestemmelsens stk. 1, nr. 2, litra b, 1. led, kan forkyndelse på den pågældendes arbejdssted – hvis den pågældende ikke selv træffes – ske over for arbejdsgiveren eller dennes repræsentant.

Den udvidede adgang til at foretage *forkyndelse på arbejdspladsen* blev indført ved lov nr. 66 af 8. marts 1972 om ændring af retsplejeloven (Forkyndelser m.v.). Retsplejerådet anførte i en udtalelse af 14. december 1970 bl.a. følgende herom:

”[Det må] anses for rigtigst at foretage forkyndelse på bopælen, hvis der kan træffes nogen der, over for hvem forkyndelse kan ske, idet forkyndelse på arbejdspladsen kan medføre visse ulemper for såvel den pågældende som arbejdsgiveren. [...] Bestemmelsen må forstås således, at den kan anvendes ikke alene, hvis den, forkyndelsen angår, ikke er til stede på arbejdspladsen, men også hvis han på grund af arbejdspladsens størrelse kun vanskeligt kan komme til stede.”

I bemærkningerne til loven gentages det, at forkyndelse dog normalt bør ske på bopælen, hvis der træffes nogen dér, over for hvem forkyndelse kan ske.

Det følger af § 3 i bekendtgørelsen om forkyndelse, at post- og stævningsmandsforkyndelse kun må ske på den pågældendes arbejdssted, såfremt det ikke kan antages, at der kan træffes nogen på hans bopæl eller opholdssted, over for hvem forkyndelse kan ske, eller særlige grunde i øvrigt taler for, at forkyndelsen sker på arbejdsstedet, jf. også § 6, stk. 1, 2. pkt., i bekendtgørelse om instruks for stævningsmænd.

Der er således allerede på nuværende tidspunkt adgang til at foretage forkyndelse på arbejdspladsen i et vist omfang. I arbejdsgruppen er der imidlertid blevet peget på, at der i praksis foretages

forkyndelse på arbejdspladsen i et meget begrænset omfang, fordi adgangen til at foretage forkyndelse på arbejdspladsen er subsidiær. Arbejdsgruppen har derfor overvejet, om adgangen til at foretage forkyndelse på arbejdspladsen bør udvides yderligere. En udvidet adgang til at foretage forkyndelse på arbejdspladsen kan være forbundet med ulempe for den pågældende og for arbejdsgiveren. Det må dog antages, at en udvidet adgang til at foretage forkyndelse på arbejdspladsen vil øge sandsynligheden for, at forkyndelse kan gennemføres – enten for den pågældende selv, jf. retsplejelovens § 157, stk. 1, nr. 1, eller for arbejdsgiveren eller dennes repræsentant, jf. bestemmelsens stk. 1, nr. 2, litra b, 1. led. Effektiviseringshensyn taler således for, at adgangen til at foretage forkyndelse på arbejdspladsen udvides yderligere, og det er arbejdsgruppens opfattelse, at forkyndelse på arbejdspladsen bør sidestilles med forkyndelse på bopælen. Det er i øvrigt arbejdsgruppens opfattelse, at også telefonforkyndelse skal kunne foretages på arbejdspladsen, jf. afsnit 7.2.2.1 nedenfor. Myndigheden bør således kunne rette telefonisk henvendelse til arbejdspladsen og bede om at tale med den pågældende, jf. § 20, 1. pkt., i udkastet til ny bekendtgørelse om forkyndelse.

Arbejdsgruppen finder dog samtidig, at princippet om diskretion, som i dag bl.a. er udtrykt i § 5 i bekendtgørelsen om instruks for stævningsmænd, er af særlig stor betydning, når forkyndelse foretages på arbejdspladsen. Ligesom hidtil skal det, der skal forkyndes, overgives i lukket kuvert, således at uvedkommende ikke bliver bekendt med indholdet, medmindre der foretages forkyndelse over for den pågældende personlig, jf. § 16, stk. 1, i udkastet til ny bekendtgørelse om forkyndelse. Hvis en myndighed foretager telefonforkyndelse på arbejdspladsen, skal det tilsvarende ske under størst mulig diskretion, jf. § 20, 2. pkt., i udkastet til ny bekendtgørelse om forkyndelse.

En forudsætning for at kunne foretage forkyndelse på arbejdspladsen er, at myndigheden har adgang til oplysninger om den pågældendes arbejdsgiver. Retterne og politiet har allerede på nuværende tidspunkt mulighed for at få adgang til SKAT's oplysninger om, hvilken arbejdsgiver der indeholder A-skat for lønmodtageren. Efter arbejdsgruppens opfattelse må det anses for hensigtsmæssigt, at stævningsmændene får adgang til disse oplysninger fra retten, hvis det er relevant i den konkrete sag.

7.2.1.2 Privates adgang til at foretage postforkyndelse

Kommissoriet lægger op til, at arbejdsgruppen overvejer, om private bør kunne iværksætte postforkyndelse uden rettens medvirken, jf. § 1, stk. 2, i bekendtgørelse om forkyndelse.

Justitsministeriet modtog i efteråret 2009 en henvendelse fra Forbrugerstyrelsen (nu Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen), der forespurgte, om bekendtgørelsens § 1, stk. 2, kunne ændres, således at de godkendte, private klage- eller ankenævn kan foretage postforkyndelse på lige fod med offentlige myndigheder, jf. § 4, 1. pkt., i lov om forbrugerklager, hvorefter Forbrugerklagenævnet

og de godkendte, private klage- eller ankenævn skal forkynde en afgørelse for den erhvervsdrivende, hvis forbrugeren har fået helt eller delvist medhold.

Det er afgørende, at der er sikkerhed for, at det er det rette dokument, der kommer frem til den person, der sker forkyndelse for. Ved brevforkyndelse sikres dette ved kravet om, at modtageren skal bekræfte modtagelsen af dokumentet, jf. § 155, nr. 1. Ved postforkyndelse er der ikke et tilsvarende krav om, at modtageren skal bekræfte modtagelsen af dokumentet.

Økonomi- og erhvervsministeren (nu erhvervs- og vækstministeren) kan godkende oprettelsen af og vedtægterne for private klage- eller ankenævn, som omfatter bestemte brancher eller andre afgrænsede områder. En sådan godkendelse kan kun meddeles, hvis klage- eller ankenævnets vedtægter indeholder bestemmelser om nævnets sammensætning og sagsbehandling, som er betryggende for parterne, samt bestemmelser om betaling af gebyrer og omkostninger. Det er endvidere en betingelse for godkendelse, at klage- eller ankenævnets formand og eventuelle næstformænd er dommere, jf. forbrugerklagelovens § 5, stk. 1 og 2. Henset hertil finder arbejdsgruppen ikke, at der er noget til hinder for at give de godkendte, private klage- eller ankenævn mulighed for at iværksætte postforkyndelse uden rettens medvirken. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at bekendtgørelsen om forkyndelse ændres i overensstemmelse hermed.

Den sikkerhed, der skal knytte sig til forkyndelse og de deraf følgende retsvirkninger, fører dog efter arbejdsgruppens opfattelse til, at der ikke generelt bør gives alle private adgang til at iværksætte postforkyndelse uden rettens medvirken.

7.2.1.3 Forkyndelse i Statstidende

Efter retsplejelovens § 159 kan der under visse betingelser foretages forkyndelse i Statstidende.

Der er i arbejdsgruppen blevet peget på, at det kan forekomme betænkeligt at foretage forkyndelse i Statstidende, da Statstidende fortrinsvis læses af professionelle og ikke af borgere. Arbejdsgruppen har imidlertid fundet, at det er nødvendigt at opretholde muligheden for at foretage forkyndelser efter retsplejelovens § 159. Der kan således forekomme tilfælde, hvor sagsøgtes adresse er ukendt, og hvor hensynet til sagsøger tilsiger, at der bør være mulighed for forkyndelse i Statstidende. Der er i den forbindelse også blevet peget på, at Statstidende er tilgængelig på internettet (www.statstidende.dk), og at der er et link dertil på Domstolsstyrelsens hjemmeside (www.domstol.dk).

Arbejdsgruppen har i øvrigt overvejet, om adgangen til at foretage forkyndelse i Statstidende bør udvides. Da Statstidende som nævnt ovenfor fortrinsvis læses af professionelle og ikke af borgere, finder arbejdsgruppen dog ikke, at adgangen til at foretage forkyndelse i Statstidende bør udvides..

7.2.2 Indførelse af nye forkyndelsesformer

I det følgende er arbejdsgruppens forslag til indførelse af nye forkyndelsesformer behandlet.

I afsnit 7.2.2.1 redegøres for arbejdsgruppens overvejelser om indførelse af telefonforkyndelse som forkyndelsesform. Arbejdsgruppen har endvidere overvejet behovet for at sætte retsplejelovens regler om digital forkyndelse i kraft og for indførelse af en ny form for digital forkyndelse ("*forenklet digital forkyndelse*"), se afsnit 7.2.2.2. I forlængelse heraf redegøres for de overvejelser, som arbejdsgruppen har gjort sig om, hvorvidt forkyndelse bør kunne ske pr. sms, og om, hvorvidt der bør være adgang til at fremsende en sms-påmindelse til en person, der skal møde i retten, se afsnit 7.2.2.3.

7.2.2.1 Telefonforkyndelse

Det følger af arbejdsgruppens kommissorium, at arbejdsgruppen skal overveje, hvordan man bedst kan fremme anvendelsen af mindre ressourcekrævende forkyndelsesformer end stævningmandsforkyndelse, herunder om der eventuelt bør indføres nye og mindre ressourcekrævende forkyndelsesmåder som f.eks. telefonisk forkyndelse.

Spørgsmålet om indførelse af adgang til at foretage telefonforkyndelse har tidligere været genstand for overvejelser. På daværende tidspunkt fandt man dog ikke, at telefonforkyndelse burde indføres som forkyndelsesform. I betænkning nr. 1202/1990 om forkyndelse er anført følgende herom:

"I [arbejds]gruppens overvejelser vedrørende "*telefonforkyndelse*" er indgået dels et tidligere forslag, hvorefter meddelelse kan gives ved telefonisk henvendelse til den pågældende, dels en kombination af telefonisk henvendelse og forsendelse ved almindeligt brev, som af og til fungerer i praksis.

Efter de gældende regler er det normalt en del af forkyndelsesproceduren, at den skriftlige meddelelse kommer frem til modtageren eller en person, for hvem forkyndelse kan ske, og dette krav kan ifølge sagens natur ikke opfyldes ved telefonisk henvendelse.

Det er stævningstjenestens erfaring, at det ikke sjældent er muligt at opnå forbindelse med den, forkyndelsen vedrører, eller hans pårørende ved telefonisk henvendelse. Herefter sender stævningstjenesten meddelelsen ved almindeligt brev til den adresse, den pågældende opgiver, eller det aftales eventuelt, at meddelelsen afhentes hos stævningstjenesten. Denne fremgangsmåde fungerer i et vist omfang i praksis, men anerkendes ikke som forkyndelse, med mindre betingelserne i retsplejelovens § 157 er opfyldt.

Uanset nogle af de meddelelser, som skal forkyndes, har et meget enkelt indhold, for eksempel tid og sted for afholdelse af et retsmøde, finder arbejdsgruppen, at formidling af meddelelsen i en sådan form, at modtageren får det fornødne kendskab til indholdet, kun kan sikres ved at fastholde kravet om, at den skriftlige meddelelse kommer frem til en, der kan modtage forkyndelse.

Efter arbejdsgruppens opfattelse vil der endvidere være for mange fejlmuligheder knyttet til en forkyndelsesform, hvor telefonisk kontakt udgør den eneste sikkerhed for, at forkyndelse sker for en person, der kan modtage forkyndelse.”

I bemærkningerne til lov nr. 369 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Rejsedommerordning, forkyndelse, udeblivelsesdomme i straffesager samt lønindeholdelse for bøder, sagsomkostninger og konfiskerede beløb m.v.) er anført følgende:

”Ved revisionen af reglerne om forkyndelse i 1972 regnede man med udstrakt anvendelse af brevforkyndelse. Denne forventning har imidlertid ikke holdt stik. Det er en udbredt erfaring, at folk - ikke mindst i de større byområder - ofte undlader at reagere på en henvendelse om brevforkyndelse. Også postforkyndelse anvendes kun i begrænset omfang, hvilket må antages at bero både på omkostningerne ved denne forkyndelsesform og dens manglende effektivitet. En meget betydelig del af forkyndelserne sker således ved stævningsmandsforkyndelse, som ubetinget er den mest effektive - men også den mest ressourcekrævende - af de i retsplejelovens § 155 nævnte forkyndelsesformer.

På baggrund af erfaringerne med brev-, post- og stævningsmandsforkyndelse er det overvejet, om besparelser på forkyndelsesområdet kan opnås ved indførelse af nye forkyndelsesformer, som er billigere og/eller mere effektive end de eksisterende. Blandt de forslag, som tidligere er indgået i overvejelser om besparelser eller effektivisering på forkyndelsesområdet, kan navnlig nævnes muligheden for at foretage forkyndelse ved anbefalet eller almindeligt brev, ved »brevkasseforkyndelse« og ved telefonisk henvendelse, i sidstnævnte tilfælde eventuelt i forbindelse med efterfølgende afsendelse af meddelelsen til en opgivet adresse.

Det gælder imidlertid for alle de nævnte meddelelsesformer, at de enten hverken er billigere eller mere effektive end de eksisterende forkyndelsesformer eller er uegnede til at varetage de hensyn, som er formålet med reglerne om forkyndelse.

Da retsplejelovens regler om forkyndelse bygger på det princip, at alle forkyndelsesformer har samme retsvirkninger, vil det desuden af systematiske grunde være mindre hensigtsmæssigt at indføre regler om en forkyndelsesform, der ikke kan anvendes i alle de tilfælde, hvor meddelelser skal forkyndes, men kun i bestemte kategorier af sager.”

The Boston Consulting Group (BCG) foreslår imidlertid i rapporten ”Kvantificering af effektiviseringstiltag samt opdatering af sagsmodel for de danske byretter” fra november 2009, at der indføres adgang til at foretage telefonforkyndelse, og denne form for forkyndelse skal kunne foretages såvel privat som på arbejdspladsen. BCG anfører følgende om telefonforkyndelse:

”Da der i de nuværende regler ikke er krav om underskrift på en genpart (stævningsmandens attestation er nok), vil telefonforkyndelse kunne være effektiv i de tilfælde, hvor der ikke er forståelsesproblemer og den person, der besvarer opkaldet, står ved sin identitet. I tilfælde med forståelsesproblemer (enten på grund af sprog eller med hensyn til at forstå konsekvenser af ikke at møde for retten) eller hvor vedkommende ikke vil oplyse sin identitet (fx fordi det ikke er muligt for retten/stævningsmanden at legitimere sig i telefonen), vil denne metode

ikke være hensigtsmæssig. I disse tilfælde vil forkyndelse skulle overgå til traditionel stævningsmandsforkyndelse.

Telefonisk forkyndelse på arbejdspladsen (inden for normal kontortid) vil i de tilfælde, hvor vedkommende selv kommer til telefonen, kunne foretages i fuld diskretion, da andre jo ikke kan høre, hvad der bliver sagt fra rettens side.”²⁶

Arbejdsgruppen har således overvejet, om telefonforkyndelse bør indføres som en ny forkyndelsesform. Arbejdsgruppen har overvejet følgende model:

Myndigheden giver telefonisk meddelelsen til den pågældende. Meddelelsen med eventuelle bilag sendes eller overdrages forinden eller efterfølgende til den pågældende. Den pågældendes modtagelse af dokumentet vil ikke være en betingelse for at anse forkyndelse for sket. Hvis myndigheden har sendt dokumentet, men den pågældende ikke modtager det, er det således hans eller hendes eget ansvar at bede om genfremsendelse. Forkyndelsen anses for sket den dag, meddelelsen telefonisk gives den pågældende.

Telefonforkyndelse skal alene kunne foretages for den pågældende selv. Efter § 5 i den gældende bekendtgørelse om instruks for stævningsmænd skal stævningsmanden foretage forkyndelse hensynsfuldt og diskret (§ 5 i udkastet til ny bekendtgørelse om forkyndelse). Det følger videre af § 2 i den gældende bekendtgørelse om forkyndelse, at det, der skal forkyndes, skal sendes eller afleveres i lukket kuvert eller på anden måde således tillukket, at uvedkommende ikke bliver bekendt med indholdet, medmindre en stævningsmand, politiet eller en sognefoged foretager forkyndelse over for den pågældende personlig, jf. også § 7, stk. 2, i den gældende bekendtgørelse om instruks for stævningsmænd (§ 16, stk. 1, i udkastet til ny bekendtgørelse om forkyndelse). Dette princip om diskretion skal også gælde ved telefonforkyndelse, og det fører til, at telefonforkyndelse ikke skal kunne foretages for andre end den pågældende selv.

Det fremgår af afsnit 7.2.1.1.2, at adgangen til at foretage forkyndelse på arbejdspladsen efter arbejdsgruppens opfattelse bør sidestilles med forkyndelse på bopælen. Telefonforkyndelse skal også kunne ske på arbejdspladsen, men i overensstemmelse med ovenstående kun for den pågældende selv. Myndigheden skal således kunne rette telefonisk henvendelse til arbejdspladsen og bede om at tale med den pågældende.

Myndigheden skal sikre sig, at personen, som myndigheden har rettet telefonisk henvendelse til, vedkender sig at være den person, der skal ske forkyndelse for. Myndigheden bør foretage kontrol af den pågældendes fødselsdato. Det forekommer, at en person er registreret som ejer af flere af husstandens telefoner. F.eks. vil forældre ofte være registreret som ejere af deres børns

²⁶ Se rapportens side 74.

mobiltelefoner. I disse tilfælde bør myndigheden være særligt opmærksom i forbindelse med identifikationen af den pågældende. Det samme gør sig gældende, når myndigheden foretager telefonforkyndelse på arbejdspladsen. Hvis den pågældende ikke vil oplyse sin identitet, eller hvis der i øvrigt er tvivl om den pågældendes identitet, må der således anvendes en anden forkyndelsesform.

I afsnit 6.2.1 er de svenske regler om mundtlig forkyndelse omtalt. I svensk ret skal det dokument, der skal forkyndes, læses op for den pågældende, og dokumenter, som indleder en sag, kan ikke forkyndes mundtligt. Dette har sammenhæng med, at mundtlig forkyndelse anses for sket, når dokumentet er blevet læst op for den pågældende. Den pågældende skal således umiddelbart have mulighed for at gøre sig bekendt med hele dokumentets indhold.

I lyset af det anførte har arbejdsgruppen drøftet, om der – som i svensk ret – bør stilles krav om, at dokumentet læses op for den pågældende. Arbejdsgruppen har dog fundet, at det er retssikkerhedsmæssigt forsvarligt med en ordning, hvorefter den pågældende kan kræve, at dokumentet i sin helhed læses op i forbindelse med telefonsamtalen. Myndigheden skal vejlede den pågældende om adgangen hertil.

Der er i arbejdsgruppen blevet givet udtryk for, at navnlig indkaldelser, betalingspåkrav, konkursbegæring og retsmødebegæring vil være velegnede til telefonforkyndelse. Omvendt er der blevet givet udtryk for, at f.eks. stævninger i civile sager og anklageskrifter konkret kan være for omfattende og komplicerede til at være genstand for telefonisk forkyndelse. Heroverfor er der imidlertid blevet peget på, at det vil være en unødigt begrænsning kun at medtage visse sagstyper og dokumenter. Arbejdsgruppen finder således, at det bør overlades til myndigheden at vurdere i den konkrete sag, om dokumentet egner sig til telefonforkyndelse, eller om dokumentet f.eks. er for omfattende eller kompliceret til at være genstand for telefonforkyndelse.

Myndigheden meddeler ved telefonforkyndelsen den pågældende, at meddelelsen med eventuelle bilag vil blive fremsendt til den pågældende. Fremsendelsen kan ske til den pågældendes folkeregisteradresse eller en anden adresse efter den pågældendes ønske. Myndigheden meddeler endvidere den pågældende, at det – hvis den pågældende ikke modtager dokumentet – er hans eller hendes eget ansvar at bede om genfremsendelse. Myndigheden oplyser den pågældende om, hvortil henvendelse skal rettes, hvis den pågældende ikke modtager dokumentet. Den pågældende har også mulighed for at aftale med myndigheden, at han eller hun afhenter dokumentet hos myndigheden. Den pågældende er herefter selv ansvarlig for afhentning af dokumentet.

Det påhviler den person, der foretager telefonforkyndelsen, at vurdere, om den person, der skal forkyndes for, må antages at have forstået telefonsamtalen. Man kunne f.eks. forestille sig, at den person, der skal forkyndes for, ikke taler dansk eller et andet sprog, som tales af den medarbejder,

der skal foretage telefonforkyndelsen (f.eks. engelsk), eller at den pågældende forekommer ude af stand til at forstå en besked af den omhandlede karakter på grund af sygdom eller handicap eller på grund af påvirkning af alkohol eller lignende. I sådanne tilfælde kan forkyndelse ikke anses for sket, og en anden forkyndelsesform må derfor anvendes i stedet.

Opmærksomheden skal desuden henledes på nogle særlige forhold, der vil kunne forekomme i forbindelse med telefonforkyndelse.

Det kan således forekomme f.eks. ved telefonforkyndelse af en stævning og et pålæg om indlevering af et svarskrift, at den person, der skal ske forkyndelse for, svarer på sin mobiltelefon og oplyser, at han eller hun er bortrejst og derfor ikke har adgang til sin post. Det kan endvidere forekomme ved telefonforkyndelse af tilsigelser, at personen oplyser, at han eller hun er syg og derfor ikke kan give møde. Sådanne oplysninger skal af myndigheden undergives sædvanlig sagsbehandling. Det forudsættes således, at det i forbindelse med telefonforkyndelsen overvejes, om der bør ske udsættelse af eventuelle frister, eller om personen bør pålægges at fremlægge en lægeerklæring.

Det forudsættes i øvrigt, at telefonforkyndelse ikke vil blive anvendt, hvis brevet med dokumenterne ikke kan forventes modtaget inden fristen, jf. herom afsnit 7.2.2.1.1 om tidsfrister.

Det bemærkes desuden, at en ankemeddelelse i medfør af retsplejelovens § 908, stk. 2, 1. pkt., kan fremsættes mundtligt til den person, som foretager forkyndelsen, og som i så fald skal gøre notat herom. Denne regel vil også finde anvendelse ved telefonforkyndelse.

Arbejdsgruppens flertal (Marianne Birck, Søren Hafstrøm, Helle Jensen, Peter Brøndt Jørgensen, Johan Kofod, Mette Lauritzen, Christian Lundblad, Ulla Otken, John Spøhr, Mette Undall-Behrend, Joy Winter) foreslår, at der i retsplejeloven indsættes regler om telefonisk forkyndelse.

Arbejdsgruppens flertal konstaterer, at der de seneste år har været en betragtelig teknologisk udvikling, herunder på telefoniområdet, således at størstedelen af befolkningen anvender mobiltelefon. Hertil kommer, at en klar instruktion til de medarbejdere, der skal foretage telefonforkyndelse, vil være med til at sikre, at meddelelsen gives til den person, der skal ske forkyndelse for. Det er således efter flertallets opfattelse retssikkerhedsmæssigt forsvarligt at indføre telefonforkyndelse som ny forkyndelsesform.

Effektivitetshensyn taler efter flertallets opfattelse for at indføre telefonforkyndelse som ny forkyndelsesform. Telefonforkyndelse vil således kunne foretages i umiddelbar forlængelse af selve sagsbehandlingen. Det vurderes at kunne føre til en forkortelse af sagsbehandlingstiderne, hvilket vil være til gavn for borgere og virksomheder. Indførelse af telefonforkyndelse som ny

forkyndelsesform vil således være tidsbesparende. Hertil kommer, at udgifterne begrænses til telefonudgifter og portoudgifter til fremsendelse af dokumenterne, og fremsendelse pr. e-mail kan begrænse udgifterne yderligere.

Arbejdsgruppen antager, at over halvdelen af sagerne vil være egnede til telefonforkyndelse, men bemærker samtidig, at antallet af sager, hvor det lykkes at foretage telefonforkyndelse, ikke kan forudsiges. Der vil i øvrigt være et vist ressourcspild forbundet med de sager, hvor man forgæves forsøger telefonforkyndelse.

Arbejdsgruppens flertal foreslår, at der i bekendtgørelsesform fastsættes nærmere regler om telefonforkyndelse, jf. retsplejelovens § 165, stk. 1, 1. pkt., som bemyndiger justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om forkyndelse.

Skatteministeriet har i øvrigt givet udtryk for, at restanceinddrivelsesmyndigheden også bør have adgang til at foretage telefonforkyndelse. Restanceinddrivelsesmyndigheden vil i så fald være underlagt retsplejelovens regler om forkyndelse og bekendtgørelser udstedt i medfør heraf.

Et mindretal (Per Nørgaard) udtaler følgende med hensyn til forslaget om at indføre telefonforkyndelse som ny forkyndelsesform:

”Telefonforkyndelse bør ikke indføres som ny forkyndelsesform.

Af retssikkerhedsmæssige grunde bør stævningsmandsforkyndelse også fremover være den forkyndelsesform, der anvendes mest i praksis. Stævningsmændene har således bedre muligheder for at identificere den person, der skal ske forkyndelse for. Stævningsmændene vejleder endvidere i vidt omfang den pågældende om sagens gang mv.

Hertil kommer, at et samlet tiltag fra retterne kunne effektivisere forkyndelsessystemet. Stævningsmændene bør bl.a. have mulighed for at benytte retternes kontorfaciliteter, have adgang til retternes it-systemer og have en telefon stillet til rådighed.

Telefonforkyndelse vurderes ikke at ville være ressource- og tidsbesparende. Den person, der skal foretage forkyndelsen, skal først finde frem til den pågældendes telefonnummer, hvilket navnlig kan være et problem, når den pågældende er bosat i en etageejendom. Herefter skal den person, der skal foretage forkyndelsen, sikre sig den pågældendes identitet, og at den pågældende må antages at have forstået telefonsamtalen. Såfremt den pågældende måtte ønske det, skal der endvidere ske oplæsning af det dokument, der skal forkyndes. Dernæst skal der tages stilling til, om dokumentet skal sendes til den pågældende og i givet fald til hvilken adresse, eller om den pågældende vil

afhente dokumentet hos myndigheden. Endelig skal der ske fremsendelse af dokumentet til den pågældende, eller dokumentet skal lægges til afhentning.

Hertil kommer, at det ikke vil være muligt at foretage telefonforkyndelse for personer, der ikke er samarbejdsvillige. Stævningsmændene vurderes at ville have større succes med at forkynde for disse personer, bl.a. fordi stævningsmændene ofte er bekendt med deres opholdssteder.

Der foreligger i øvrigt ikke talmateriale, som underbygger, at det vil være ressource- og tidsbesparende at indføre telefonforkyndelse. Man burde derfor indlede med en forsøgsordning ved enkelte retter.

I øvrigt bemærkes det, at stævningsmændene – hvis antallet af stævningsmandsforkyndelser reduceres – vil stille krav om et højere vederlag pr. forkyndelse. Det bemærkes i den forbindelse også, at der kan opstå problemer med rekruttering af (nye) stævningsmænd på grund af mangel på arbejde og dermed en lavere indtjening.

Hvis telefonforkyndelse indføres som ny forkyndelsesform, bør telefonforkyndelsen udføres af stævningsmænd, som typisk arbejder uden for almindelig kontortid, hvor der er større sandsynlighed for at træffe de personer, der skal ske forkyndelse for. Stævningsmændene bør i så fald udstyres med telefon og have adgang til de relevante oplysninger, f.eks. om hemmelige telefonnumre.”

7.2.2.1.1 Tidsfrister

Som nævnt i afsnit 7.2.2.1 anses telefonforkyndelse for sket den dag, meddelelsen telefonisk gives den pågældende. Meddelelsen med eventuelle bilag sendes (eller overdrages) forinden eller efterfølgende til den pågældende. Det vil i praksis kunne betyde, at der går nogle dage fra telefonforkyndelsen til den pågældendes modtagelse af dokumenterne.

Domstolsstyrelsen har oplyst, at retterne som regel fremsender breve som B-breve. Justitsministeriet har i anden anledning indhentet oplysninger fra Post Danmark om leveringstider for B-breve. På baggrund af oplysningerne fra Post Danmark kan man i almindelighed lægge til grund, at B-breve er kommet frem til modtageren senest 5 dage efter, at brevet er overgivet til postafsendelse.

Retsplejeloven indeholder en række regler med frister, der regnes fra forkyndelsen. Her nævnes flere af disse regler, idet der dog ikke er tale om en udtømmende opregning. F.eks. indeholder retsplejelovens § 178, stk. 2, en frist for begæring om omgørelse af en kendelse, hvorved bøde eller erstatning er pålagt et fraværende vidne (14 dage fra forkyndelse af kendelsen). Desuden indeholder § 477 e, stk. 1, en lovbestemt frist for skyldnerens afgivelse af indsigelser i betalingspåkravssager

(14 dage fra forkyndelsen, dog 4 uger fra forkyndelsen, hvis forkyndelsen sker i udlandet, på Færøerne eller i Grønland). Hertil kommer, at § 904, stk. 2, indeholder en lovbestemt frist for anke af domme, der skal forkyndes efter § 219 a, stk. 5 (14 dage fra forkyndelsen).

Det følger endvidere af retsplejelovens § 351, stk. 1, at retten pålægger sagsøgte at indlevere et svarskrift inden en frist, der i almindelighed skal være på mindst to uger, og som regnes fra pålæggets forkyndelse, jf. også § 375 for så vidt angår ankesager.

Hertil kommer regler, der indeholder frister for myndighedernes forkyndelse, f.eks. § 844, stk. 2, hvorefter anklagemyndigheden sørger for, at en indkaldelse med oplysning om tid og sted for hovedforhandlingen (og eventuelt anlageskrift, jf. § 835, stk. 2) forkyndes for tiltalte med mindst 4 dages varsel, idet retten dog kan fastsætte et kortere varsel (jf. også § 896, stk. 2, om straffesager, i hvilke der ikke medvirker lægdommere), eller § 175, stk. 3, hvorefter vidnet i borgerlige sager skal indkaldes med en uges varsel og i straffesager med aftens varsel, hvortil lægges to døgn, såfremt afstanden til mødestedet er over 30 km.

Når retterne foretager telefonforkyndelse, er det vigtigt, at de er opmærksomme på sådanne tidsfrister. Det forudsættes, at telefonforkyndelse ikke anvendes, hvis brevet med dokumenterne ikke kan forventes modtaget hos adressaten inden fristen. Dette vil navnlig være relevant, når der skal ske forkyndelse efter § 844, stk. 2, § 896, stk. 2, eller § 175, stk. 3.

I relation til de frister, der regnes fra forkyndelsen, f.eks. fristerne i retsplejelovens § 477 e, stk. 1, og § 904, stk. 2, skal retterne sørge for, at meddelelsen med eventuelle bilag overgives til postafsendelse umiddelbart efter, at telefonforkyndelsen har fundet sted (medmindre meddelelsen med eventuelle bilag er blevet fremsendt inden telefonforkyndelsen). Det er arbejdsgruppens opfattelse, at disse frister er af en sådan karakter, at den pågældende – uanset at han eller hun først nogle dage senere modtager dokumentet på skrift – har tilstrækkelig tid og lejlighed til at anføre, at han eller hun har indsigelser eller til at anke dommen.

For så vidt angår frister, der alene er minimumsfrister, f.eks. en frist efter retsplejelovens § 351, stk. 1, forventes retten i forbindelse med fastsættelsen af svarfristen at tage behørigt hensyn til, at der er sket telefonforkyndelse, og at meddelelsen med eventuelle bilag derfor først vil være kommet frem til modtageren og således vil kunne danne grundlag for udarbejdelse af svarskrift nogle dage senere (medmindre meddelelsen med eventuelle bilag er blevet fremsendt inden telefonforkyndelsen).

7.2.2.1.2 Adgangen til telefonnumre

En forudsætning for effektivt at kunne gennemføre telefonforkyndelse er, at den, der skal forkynde, har adgang til oplysninger om telefonnumre. For så vidt angår civile sager, herunder fogedsager, finder arbejdsgruppen, at sagsøger og fordringshaver så vidt muligt bør oplyse eget og henholdsvis

sagsøgte og skyldners telefonnummer ved sagens fremsendelse til retten, og at tydeligere rubrikker bør indsættes i Domstolsstyrelsens skemaer for stævninger og betalingspåkrav. Der vil dog være sager, som ikke indeholder oplysninger om telefonnumre på de personer, der skal foretages telefonforkyndelse for (f.eks. straffesager), eller hvor sagsøgers eller fordringshavers oplysninger er behæftede med fejl. Der er derfor i et vist omfang behov for, at de personer, der skal forkynde, selv får adgang til oplysninger om telefonnumre, herunder hemmelige telefonnumre.

Med henblik på at styrke det strafferetlige værn mod terrorisme og forbedre politiets efterforskningsmuligheder fik politiet ved lov nr. 378 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Gennemførelse af FN-konventionen til bekæmpelse af finansiering af terrorisme, gennemførelse af FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1373 (2001) samt øvrige initiativer til bekæmpelse af terrorisme mv.) adgang til også de hemmelige telefonnumre i nummeroplysningsdatabasen ("118"), uden at betingelserne for edition er opfyldt, jf. nu § 31, stk. 6, jf. stk. 5, nr. 2, og § 11 i lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester.

Retterne og restanceinndrivelsesmyndigheden har på nuværende tidspunkt ikke adgang til de hemmelige telefonnumre i nummeroplysningsdatabasen ("118"). I lyset af at retterne og restanceinndrivelsesmyndigheden allerede i dag har adgang til CPR-registeret, som indeholder oplysninger om personer med navne- og adressebeskyttelse, findes der ikke at være betænkeligheder forbundet med at give disse myndigheder adgang til de hemmelige telefonnumre. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at § 31, stk. 6, i lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester ændres, således at også retterne og restanceinndrivelsesmyndigheden får adgang til de hemmelige telefonnumre. Det forudsættes i den forbindelse, at kun de personer ved retterne og hos restanceinndrivelsesmyndigheden, der beskikkes til at foretage telefonforkyndelser, får adgang til oplysninger om de hemmelige telefonnumre. Det forudsættes endvidere, at adgangen til oplysningerne kun anvendes i forbindelse med telefonforkyndelser.

For så vidt angår *taletidskort* er der på nuværende tidspunkt ikke krav om registrering af brugeren. Det kan dog oplyses, at en tværministeriel arbejdsgruppe under Justitsministeriet og (nu) Erhvervs- og Vækstministeriet for tiden er ved at overveje, hvordan oplysninger om brugere af bl.a. talletidskort kan registreres, så politiet får mulighed for at sammenholde oplysninger om brugeren med oplysninger om kommunikationsapparatet. Arbejdsgruppen skal bl.a. gennemgå og vurdere de tekniske muligheder for at registrere sådanne oplysninger, inddrage erfaringer fra andre lande, belyse økonomiske og administrative konsekvenser samt inddrage telebranchen i arbejdet.

Hvis den nævnte brugerregistreringsordning bliver en realitet, finder arbejdsgruppen, at også retterne bør have adgang til oplysningerne.

7.2.2.2 Digital forkyndelse

Det følger af arbejdsgruppens kommissorium, at arbejdsgruppen skal overveje, hvordan man bedst kan fremme anvendelsen af mindre ressourcekrævende forkyndelsesformer end stævningsmandsforkyndelse, herunder om der eventuelt bør indføres nye og mindre ressourcekrævende forkyndelsesmåder.

The Boston Consulting Group (BCG) har i rapporten ”Kvantificering af effektiviseringstiltag samt opdatering af sagsmodel for de danske byretter” anført, at det nuværende forkyndelsessystem på mange måder virker forældet, da det ikke gør brug af moderne teknologi, og at det er BCG’s anbefaling at gøre brug af moderne teknologi til forkyndelse i langt højere grad, end det gøres i dag.²⁷

Nedenfor følger arbejdsgruppens overvejelser om digital forkyndelse og en ny digital forkyndelsesform (*”forenklet digital forkyndelse”*).

7.2.2.2.1 Retsplejelovens regler om digital forkyndelse

Arbejdsgruppen har på baggrund af ovenstående overvejet, om reglerne om digital forkyndelse, som blev indsat i retsplejeloven ved lov nr. 447 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven mv. (Digital kommunikation i retsplejen m.v.), bør sættes i kraft.

Efter retsplejelovens § 155, nr. 2, kan forkyndelse således ske ved, at den meddelelse, der skal forkyndes, ved digital kommunikation gøres tilgængelig for den pågældende, der samtidig anmodes om at bekræfte modtagelsen (digital forkyndelse).

Anvendelse af digital kommunikation kan ske, hvis modtageren har samtykket i at modtage meddelelser på denne måde, idet der dog ikke kræves samtykke til digital forkyndelse, jf. retsplejelovens § 154, stk. 2, 1. pkt., konkurslovens § 237 b, 1. pkt., fællesboskiftelovens § 92 b, 1. pkt. (§ 71 i lov nr. 594 af 14. juni 2011 om ægtefælleskifte m.v., som træder i kraft den 1. marts 2012), og dødsboskiftelovens § 115 b, 1. pkt.

Ved digital forkyndelse anses meddelelsen for forkyndt, hvis den pågældende bekræfter at have modtaget meddelelsen enten ved en meddelelse, der sendes ved digital kommunikation med anvendelse af digital signatur, eller ved at sende en personligt underskrevet kopi af meddelelsen, jf. retsplejelovens § 156 a, 1. pkt. Digital forkyndelse forudsætter således, at modtageren aktivt bekræfter modtagelsen af dokumentet.

²⁷ Se rapportens side 73.

Retsplejelovens regler om digital forkyndelse bygger på en redegørelse om digital kommunikation med domstolene, der i oktober 2003 blev afgivet af en arbejdsgruppe under Domstolsstyrelsen. Det var arbejdsgruppens opfattelse, at der ingen betænkeligheder er knyttet til, at en meddelelse uden forudgående samtykke sendes digitalt, når meddelelsen kun vil få retsvirkning, hvis modtageren bekræfter modtagelsen. Retsplejerådet og Justitsministeriet tilsluttede sig arbejdsgruppens forslag.

Den meddelelse, der skal forkyndes digitalt, skal i almindelighed være forsynet med en digital signatur, der kan sikre, at meddelelsen stammer fra den angivne afsender, og at meddelelsen ikke er blevet ændret undervejs. De almindelige regler om beskyttelse af fortrolige oplysninger, herunder f.eks. persondatalovens regler om behandling af personoplysninger, gælder også ved digital forkyndelse. Dette indebærer bl.a., at der skal ske kryptering eller lignende af meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, således at uvedkommende ikke kan læse meddelelsen, jf. også retsplejelovens § 154, stk. 2, 3. pkt.

Af bemærkningerne til lov nr. 447 af 9. juni 2004 følger, at reglerne om digital kommunikation, herunder reglerne om digital forkyndelse, vil kunne sættes i kraft sagsområde for sagsområde, efterhånden som der indføres nye edb-sagsbehandlingssystemer ved domstolene.

7.2.2.2.1.1 Andre myndigheders mulighed for at foretage digital forkyndelse

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der gælder en generel regel om, at private personer, virksomheder mv. som udgangspunkt ikke bør kunne kontaktes af offentlige myndigheder ved digital kommunikation, medmindre den pågældende forudgående har givet et udtrykkeligt eller stiltiende samtykke. Et sådant samtykke vil kunne ligge i, at borgeren selv har henvendt sig ved digital kommunikation. Ved professionelle parter, f.eks. advokater, kan samtykket ligge i anvendelse af brevpapir med angivelse af e-mailadresse. Arbejdsgruppen har i sit arbejde lagt dette til grund.

Denne regel svarer til retsplejelovens § 154, stk. 2, som må antages alene at vedrøre digital kommunikation *fra domstolene*.

Baggrunden for denne antagelse er, at reglen (og dens pendanter i konkursloven, fællesboskifteloven og dødsboskifteloven) blev indsat på baggrund af redegørelsen om digital kommunikation med domstolene. Hertil kommer, at det i bemærkningerne til bestemmelsen er anført, at ”det foreslås præciseret, at domstolene kan anvende digital kommunikation, hvis modtageren har givet samtykke til at modtage meddelelser *fra retten* på denne måde, jf. 1. pkt.” Endelig er stk. 2 indsat i en bestemmelse, der vedrører meddelelser fra retten, jf. stk. 1 og 3.

I § 154, stk. 2, er det tillige fastsat, at der ikke kræves samtykke til digital forkyndelse, jf. ordene ”jf. dog § 155, nr. 2”. Da § 154, stk. 2, som nævnt antages alene at vedrøre digital kommunikation

fra domstolene, vil det være nødvendigt at indsætte en generel regel i retsplejeloven om, at der ikke kræves samtykke til digital forkyndelse, hvis også andre myndigheder, f.eks. anklagemyndigheden og restanceinddrivelsesmyndigheden, skal kunne foretage digital forkyndelse uden samtykke.

Arbejdsgruppen foreslår på den baggrund, at der indsættes et nyt stk. 1 i § 156 a, hvoraf det fremgår, at der ikke kræves samtykke til digital forkyndelse, og at ordene ”jf. dog § 155, nr. 2” udgår af § 154, stk. 2, og at der i stedet indsættes en henvisning til § 156 a, nyt stk. 1.

7.2.2.2.1.2 Tekniske muligheder

Domstolsstyrelsen har oplyst, at det på nuværende tidspunkt i princippet teknisk set er muligt for domstolene at foretage digital forkyndelse efter retsplejelovens § 155, nr. 2, men at de fleste private ikke kan modtage krypterede e-mails. Styrelsen har endvidere oplyst, at mulighederne for at foretage digital forkyndelse vil blive forbedrede, når domstolenes nuværende edb-systemer erstattes af nye sagsbehandlingssystemer ”*De Juridiske Fag Systemer*” (JFS).

Rigspolitiet har oplyst, at digital kommunikation, herunder digital forkyndelse, vil være mulig i politiets nye digitale sagsbehandlingssystem ”*POLSAG*”. Systemet er indtil videre under implementering, og digital kommunikation, herunder digital forkyndelse, kan derfor endnu ikke gennemføres. Der foreligger aktuelt ingen oplysninger om tidshorizonten for, hvornår digital kommunikation, herunder digital forkyndelse, vil kunne gennemføres i ”*POLSAG*”.

Skatteministeriet har oplyst, at SKAT i dag anvender Skattemappen til at kommunikere digitalt med borgere og virksomheder.

7.2.2.2.2 Forenklet digital forkyndelse

Arbejdsgruppen har endvidere overvejet mulighederne for indførelse af en ny digital forkyndelsesform (”*forenklet digital forkyndelse*”).

Retsplejelovens regler om digital forkyndelse, jf. § 155, nr. 2, og § 156 a, indebærer som nævnt i afsnit 7.2.2.2.1, at retterne ved digital kommunikation gør dokumentet tilgængeligt for den pågældende, der bekræfter at have modtaget meddelelsen enten ved en meddelelse, der sendes ved digital kommunikation med anvendelse af digital signatur, eller ved at sende en personligt underskrevet kopi af meddelelsen.

Der er dog i arbejdsgruppen blevet peget på, at kravet om, at den pågældende aktivt bekræfter modtagelsen, vil kunne stå i vejen for gennemførelse af digital forkyndelse.

Arbejdsgruppen har derfor overvejet mulighederne for indførelse af en ny digital forkyndelsesform (”*forenklet digital forkyndelse*”) indebærende, at den meddelelse, der skal forkyndes, med

eventuelle bilag gøres tilgængelig for den pågældende i en digital postkasse, der anvendes til sikker digital kommunikation med det offentlige, og når meddelelsen åbnes, sendes en besked om, at meddelelsen er blevet åbnet, automatisk retur til myndigheden. Der vil altså være tale om en automatisk funktionalitet, hvorved modtagelsen bekræftes ved åbning af den digitale meddelelse. Borgeren eller virksomheden vil således ikke have mulighed for at vælge, om beskeden afsendes. Meddelelsen anses for forkyndt, hvis meddelelsen åbnes af den pågældende. Forkyndelsen anses for sket den dag, den pågældende åbner meddelelsen.

Arbejdsgruppen har endvidere overvejet, om retsvirkningen af forenklet digital forkyndelse skal knytte sig til åbningen af den elektroniske postkasse eller til åbningen af den konkrete digitale meddelelse, der skal forkyndes. Arbejdsgruppen har fundet det mest nærliggende at lade retsvirkningen følge af åbningen af den konkrete digitale meddelelse. Skulle det erfaringsmæssigt vise sig, at de personer, der skal foretages forkyndelse for, åbner deres elektroniske postkasse uden at åbne de modtagne digitale meddelelser, der skal forkyndes, kan der på sigt være behov for at se på de tekniske muligheder for at ændre på ordningen.

Som nævnt ovenfor i afsnit 7.2.2.2.1.1 antages der at gælde en generel regel om, at private personer, virksomheder mv. som udgangspunkt ikke bør kunne kontaktes af domstolene eller andre offentlige myndigheder ved digital kommunikation, medmindre den pågældende forudgående har givet et udtrykkeligt eller stiltiende samtykke. Et sådant samtykke vil kunne ligge i, at borgeren selv har henvendt sig ved digital kommunikation. Ved professionelle parter, f.eks. advokater, kan samtykket ligge i anvendelse af brevpapir med angivelse af e-mailadresse.

Reglen er for domstolenes vedkommende som nævnt ovenfor udtrykkeligt indføjet i retsplejelovens § 154, stk. 2, 1. pkt.

Den generelle regel er fraveget på en række forskellige områder, herunder ved skatteforvaltningslovens § 35, stk. 1, der bemyndiger skatteministeren til at fastsætte regler om, at henvendelser til og fra told- og skatteforvaltningen skal være i elektronisk form (digital kommunikation), og herunder fravige formkrav i lovgivningen, der er til hinder for digital kommunikation. Bestemmelsen er endnu ikke sat i kraft.

Som anført i afsnit 7.2.2.2.1 følger det endvidere af retsplejelovens § 154, stk. 2, 1. pkt., konkurslovens § 237 b, 1. pkt., fællesboskiftelovens § 92 b, 1. pkt. (§ 71 i lov nr. 594 af 14. juni 2011 om ægtefælleskifte m.v., som træder i kraft den 1. marts 2012), og dødsboskiftelovens § 115 b, 1. pkt., at anvendelse af digital kommunikation til digital forkyndelse efter retsplejelovens § 155, nr. 2, ikke kræver samtykke. Det blev som nævnt fundet forsvarligt at fravige den generelle regel om samtykke til digital kommunikation, fordi den digitale meddelelse kun vil få retsvirkninger, hvis modtageren bekræfter modtagelsen.

Arbejdsgruppen har overvejet, om det generelle krav om samtykke til digital kommunikation ligeledes bør fraviges i forbindelse med forenklet digital forkyndelse, der som nævnt ikke vil kræve, at modtageren bekræfter modtagelsen. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at det også her vil være forsvarligt at fravige samtykkekravet, navnlig da meddelelsen kun vil få retsvirkning, hvis modtageren åbner den. Arbejdsgruppen har i den forbindelse også lagt vægt på den betydelige udvikling på det digitale område i løbet af de senere år. På grund af de tekniske forhold omkring forslaget til forenklet digital forkyndelse vil det imidlertid næppe have nogen betydning i praksis, om der skabes lovhjemmel til at fravige samtykkekravet i forbindelse med forenklet digital forkyndelse, jf. herom nedenfor under pkt. 7.2.2.2.1.

Ligesom ved digital forkyndelse efter § 155, nr. 2, forudsættes det ved forenklet digital forkyndelse, at den meddelelse, der skal forkyndes, i almindelighed er forsynet med en digital signatur, der kan sikre, at meddelelsen stammer fra den angivne afsender, og at meddelelsen ikke er blevet ændret undervejs.

De almindelige regler om beskyttelse af fortrolige oplysninger, herunder f.eks. persondatalovens regler om behandling af personoplysninger, vil også gælde ved forenklet digital forkyndelse. Dette indebærer bl.a., at der også ved forenklet digital forkyndelse af meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, skal ske kryptering eller lignende, således at uvedkommende ikke kan læse meddelelsen.

7.2.2.2.1 Tekniske muligheder

Som nævnt ovenfor vil forenklet digital forkyndelse indebære, at den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag gøres tilgængelig for den pågældende i en digital postkasse, der anvendes til sikker digital kommunikation med det offentlige.

Arbejdsgruppen tænker her navnlig på mulighederne for at anvende de digitale postkasser på www.borger.dk, www.virk.dk og www.e-boks.dk til at foretage forenklet digital forkyndelse. Formuleringen ”en digital postkasse, der anvendes til sikker digital kommunikation med det offentlige” vil imidlertid også kunne omfatte andre digitale postkasser end de nævnte, herunder f.eks. Skattemappen eller fremtidige digitale postkasser. Disse postkasser vil således med den foreslåede formulering også kunne anvendes til forenklet digital forkyndelse, forudsat at de opfylder de krav til forkyndelsen, der følger af arbejdsgruppens forslag.

På www.borger.dk, www.virk.dk og www.e-boks.dk har borgere og virksomheder fået mulighed for at oprette en digital postkasse, der kan anvendes til digital kommunikation med offentlige myndigheder, og som understøtter kommunikation med signerede og krypterede e-mails. Ifølge Økonomistyrelsen har mange benyttet sig af muligheden for at oprette en digital postkasse, og der

bliver løbende oprettet flere digitale postkasser. Pr. 1. oktober 2011 er der 1.061.729 borgere, der via www.borger.dk eller www.e-boks.dk har tilmeldt sig post fra en eller flere myndigheder. Heraf har 687.019 borgere tilmeldt sig post fra alle offentlige myndigheder. Pr. 1. oktober 2011 er der 1.385 virksomheder, der via www.virk.dk har tilmeldt sig post fra en eller flere myndigheder. Heraf har 398 virksomheder tilmeldt sig post fra alle offentlige myndigheder.

På nuværende tidspunkt kan domstolene ikke fremsende meddelelser til de digitale postkasser på www.borger.dk, www.virk.dk og www.e-boks.dk. Domstolsstyrelsen har dog oplyst, at de nye sagsbehandlingssystemer "*De Juridiske Fag Systemer*" (JFS) vil blive sammenkoblet med de digitale postkasser på www.borger.dk, www.virk.dk og www.e-boks.dk i løbet af 2012.

Der antages som nævnt ovenfor at gælde en generel regel om, at private personer, virksomheder mv. som udgangspunkt ikke bør kunne kontaktes af domstolene eller andre offentlige myndigheder ved digital kommunikation, medmindre den pågældende forudgående har givet et udtrykkeligt eller stiltiende samtykke.

De digitale postkasser på www.borger.dk, www.virk.dk og www.e-boks.dk er i overensstemmelse hermed i dag indrettet således, at det er frivilligt for den enkelte borger eller virksomhed, om man ønsker at oprette en digital postkasse. For at kunne anvende de nævnte digitale postkasser til forenklet digital forkyndelse skal borgeren eller virksomheden således have oprettet en postkasse og i den forbindelse have givet samtykke til at modtage digital kommunikation fra offentlige myndigheder. Som systemerne er indrettet i dag, har borgere og virksomheder, der opretter en digital postkasse, endvidere mulighed for at fravælge digital kommunikation med bestemte myndigheder. Sker forenklet digital forkyndelse i forbindelse med disse systemer, vil det således som nævnt ovenfor ikke have nogen praktisk betydning, om samtykkekravet ophæves, idet systemet under alle omstændigheder kræver samtykke til at modtage digital kommunikation.

Økonomistyrelsen har oplyst, at det er hensigten, at det på længere sigt skal gøres obligatorisk for først virksomheder og dernæst borgere at have en digital postkasse til kommunikation med offentlige myndigheder. Der vil i så fald heller ikke længere være adgang til at fravælge digital kommunikation med bestemte myndigheder. Bliver dette en realitet, vil der ikke længere gælde noget generelt samtykkekrav, og der vil således heller ikke være behov for en specifik undtagelse til samtykkekravet for så vidt angår forenklet digital forkyndelse.

Det er en forudsætning for at kunne foretage forenklet digital forkyndelse via de digitale postkasser, at myndigheden kender modtagerens CPR-nummer eller CVR-nummer. Dette giver imidlertid ikke problemer, idet både domstole, politi og SKAT allerede i dag har adgang til CPR-registeret og kan hente CPR-numre på de personer, der skal ske forkyndelse for. CVR-numre er tilgængelige på www.cvr.dk.

Systemet med de digitale postkasser på www.borger.dk, www.virk.dk og www.e-boks.dk indeholder på nuværende tidspunkt ikke en automatisk funktionalitet, hvorved modtagelsen bekræftes ved åbning af den digitale meddelelse, se herom i afsnit 7.2.2.2. Økonomistyrelsen har dog oplyst, at det er styrelsens opfattelse, at det teknisk set vil være muligt at etablere en sådan automatisk funktionalitet.

7.2.2.2.3 Konklusion

Arbejdsgruppen finder, at de digitale postkasser – når den automatiske funktionalitet, hvorved modtagelsen bekræftes ved åbning af den digitale meddelelse, er etableret – vil være egnet til at foretage forenklet digital forkyndelse.

En forudsætning for at kunne gennemføre forenklet digital forkyndelse via de digitale postkasser er, at den borger eller den virksomhed, der skal ske forkyndelse for, har oprettet en digital postkasse og faktisk åbner den meddelelse, der skal forkyndes. Der er i arbejdsgruppen blevet peget på, at det segment, som det er vanskeligst at få forkyndt for, formentlig ikke vil oprette og anvende de digitale postkasser, og i forhold til dem vil det således næppe være muligt at foretage forkyndelse via de digitale postkasser.

Arbejdsgruppen antager dog, at den generelt stigende digitalisering af samfundet må antages at føre til, at flere og flere borgere og virksomheder anvender de digitale postkasser. Arbejdsgruppen er endvidere af den opfattelse, at regler om forenklet digital forkyndelse vil give mulighed for gennemførelse af et større antal forkyndelser end efter reglen om digital forkyndelse i retsplejelovens § 155, nr. 2, og at der med forenklet digital forkyndelse generelt set er et effektiviseringspotentiale.

Domstolsstyrelsen har oplyst, at man – når de nye sagsbehandlingssystemer ”*De Juridiske Fag Systemer*” (JFS) er blevet sammenkoblet med de digitale postkasser på www.borger.dk, www.virk.dk og www.e-boks.dk – ønsker at kunne foretage digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse.

Rigsadvokaten har oplyst, at man i anklagemyndigheden ønsker at kunne foretage digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse. Det forudsætter dog, at ”*POLSAG*” kan anvendes dertil.

Skatteministeriet har oplyst, at SKAT i dag anvender Skattemappen til at kommunikere digitalt med borgere og virksomheder, og at SKAT derfor kun vil anvende de digitale postkasser til at foretage forkyndelse, hvis det er økonomisk rentabelt.

Arbejdsgruppen anbefaler endvidere, at retsplejelovens regler om digital forkyndelse (§ 154, stk. 2, § 155, nr. 2, og § 156 a) sættes i kraft, når domstolenes nye sagsbehandlingssystemer ”*De Juridiske Fag Systemer*” (JFS) er indført, og at § 154, stk. 2, og § 156 a ændres således, at også andre myndigheder end domstolene får mulighed for at foretage digital forkyndelse. Reglerne om digital forkyndelse vil få et selvstændigt anvendelsesområde i forhold til forkyndelse for myndigheder og advokater. Hertil kommer, at der vil kunne foretages digital forkyndelse i de digitale postkasser, der anvendes til digital kommunikation med det offentlige, indtil det tidspunkt, hvor eventuelle regler om forenklet digital forkyndelse er gennemført.

Det bemærkes dog, at arbejdsgruppen ikke har foretaget en nærmere vurdering af de økonomiske konsekvenser forbundet med gennemførelse af digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse, og at en afklaring heraf naturligvis vil være nødvendig, før der træffes endelig beslutning om gennemførelse af sådanne ordninger.

7.2.2.3 Påmindelser på sms eller e-mail

Arbejdsgruppen har overvejet, om forkyndelse bør kunne ske pr. sms. Arbejdsgruppen har imidlertid ikke fundet, at sms er et egnet middel til at foretage forkyndelse dels på grund af tekstmængden, dels fordi der vil være sikkerhedsmæssige problemer forbundet med en sådan forkyndelse.

Arbejdsgruppen har endvidere overvejet, om retterne og politiet bør have adgang til at sende en påmindelse pr. sms eller e-mail til en person, der skal møde i retten, f.eks. med indholdet: ”*Husk retsmøde [dato/kl.] i [retten]*”. I den forbindelse er det blevet understreget, at det alene vil være relevant at sende påmindelser, hvis der skal ske *personligt* fremmøde i retten.

Som nævnt ovenfor antages der at gælde en generel regel om, at private personer, virksomheder mv. som udgangspunkt ikke bør kunne kontaktes af domstolene eller andre offentlige myndigheder ved digital kommunikation, medmindre den pågældende forudgående har givet et udtrykkeligt eller stiltiende samtykke.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at den regel også gælder henvendelser på sms. Det kræver således som udgangspunkt borgerens samtykke at sende en sms-påmindelse fra en offentlig myndighed. Et sådant samtykke kunne f.eks. indhentes i forbindelse med forkyndelsen eller via www.borger.dk eller www.virk.dk, jf. herom nedenfor. Arbejdsgruppen har lagt dette til grund i sine videre overvejelser.

De almindelige regler om beskyttelse af fortrolige oplysninger, herunder f.eks. persondatalovens regler om behandling af personoplysninger, vil også gælde ved udsendelse af påmindelser pr. sms eller e-mail. Kan påmindelsen imidlertid begrænses til at indeholde tekst som ”*Husk retsmøde*

[dato/kl.] i [retten]”, og det således ikke angives, hvilken afdeling (f.eks. fogedretten) den pågældende skal møde i, vil der ikke være tale om fortrolige oplysninger, der skal krypteres.

7.2.2.3.1 Tekniske muligheder

Borgere og virksomheder kan – som et supplement til de digitale postkasser, der er omtalt i afsnit 7.2.2.2.2.1 (www.borger.dk og www.virk.dk) – anmode om at få tilsendt påmindelser pr. sms (NemSMS) eller e-mail. Borgeren eller virksomheden skal selv indtaste sit mobilnummer og giver derved samtykke til modtagelse af sms-beskeder fra offentlige myndigheder. Pr. 1. oktober 2011 har 507.156 borgere givet samtykke til at modtage sms-påmindelser (NemSMS) fra en eller flere offentlige myndigheder. Heraf har 357.472 borgere givet samtykke til at modtage sms-påmindelser fra alle offentlige myndigheder.

Anvendes systemerne på www.borger.dk eller www.virk.dk til digitale forkyndelser, vil sms-påmindelsesordningen kunne tilknyttes. Det bemærkes i den forbindelse, at det dog ikke er en forudsætning for fremsendelse af en sms-påmindelse, at der forinden er sendt et elektronisk dokument til den digitale postkasse.

Myndighederne kan i øvrigt integrere påmindelsesordningen i eksisterende systemer, så påmindelserne kan sendes automatisk og nemt.

7.2.2.3.2 Konklusion

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at påmindelser pr. sms eller e-mail vil være et egnet middel til at reducere antallet af udeblivelser fra retsmøder, navnlig i de sager, hvor der sker berømmelse lang tid forud for retsmødet.

Såvel Domstolsstyrelsen som Rigsadvokaten har oplyst, at de ønsker at benytte sig af en eventuel fremtidig ordning med sms-påmindelser.

Arbejdsgruppen anbefaler på ovenstående baggrund, at der etableres mulighed for at fremsende påmindelser pr. sms eller e-mail. Det ville i den forbindelse være nærliggende at anvende NemSMS-ordningen på www.borger.dk eller www.virk.dk, hvis de digitale postkasser i forvejen har været anvendt til forenklet digital forkyndelse. Myndigheden vil dog også kunne anvende et telefonnummer, der har været anvendt til at foretage telefonforkyndelse, forudsat den pågældende har givet samtykke til at modtage sms-påmindelser.

Arbejdsgruppen har overvejet, om det generelle krav om samtykke til digital kommunikation bør fraviges, således at der skabes lovhjemmel til, at domstole og politi kan sende en påmindelse pr. sms eller e-mail om retsmødedato til en borger, uden at den pågældende har givet samtykke dertil.

Arbejdsgruppen anbefaler dog, at man til at begynde med anvender NemSMS-ordningen på www.borger.dk eller www.virk.dk, eller at man indhenter samtykke f.eks. i forbindelse med telefonforkyndelse. Dermed er der ikke behov for at skabe lovhjemmel til, at domstolene og politiet kan sende påmindelser pr. sms eller e-mail til borgerne, uden at de pågældende har givet samtykke dertil. Arbejdsgruppen anbefaler dog samtidig, at spørgsmålet genovervejes, hvis der senere skulle vise sig at være behov for at kunne fremsende sådanne påmindelser, uden at de pågældende har givet samtykke.

Det bemærkes dog, at arbejdsgruppen ikke har foretaget en nærmere vurdering af de økonomiske konsekvenser forbundet med indførelse af en sms-påmindelsesordning, og at en afklaring heraf naturligvis vil være nødvendig, før der træffes endelig beslutning om indførelse af en sådan ordning.

Skatteministeriet har i øvrigt givet udtryk for, at også restanceinddrivelsesmyndigheden har et ønske om at kunne sende påmindelser til de personer, der skal møde hos restanceinddrivelsesmyndigheden. Arbejdsgruppen har dog ikke taget stilling til, om dette vil være muligt inden for rammerne af direktivet om behandling af personoplysninger (95/46/EF).

7.2.3 Forsvarerens bistand til forkyndelse for tiltalte

Arbejdsgruppen har overvejet om regler svarende til den nye norske ordning, som indebærer, at forsvareren bistår med forkyndelsen for den tiltalte, bør indføres i retsplejeloven.

Som nævnt i afsnit 6.1.4 henvises der i bemærkningerne til lovforslaget til straffeprocessloven § 265, 1. led, 1. pkt., hvorefter forsvareren uden unødigt ophold skal tage kontakt til tiltalte med henblik på at drøfte, hvordan forsvaret bør føres, og det anføres, at forkyndelse vil kunne finde sted i et møde, som forsvareren afholder med klienten i den forbindelse.

I arbejdsgruppen er der blevet peget på, at dansk ret ikke indeholder en regel svarende til den norske straffeprocesslovs § 265, 1. led, 1. pkt. Det følger således alene af retsplejelovens § 739, at advokaten eller den beskikkede forsvarer ikke må misbruge sin stilling til at modarbejde sagens oplysning eller gøre sig skyldig i tilsidesættelse af de ham påhvilende pligter til behørig at fremme sagen. Det er endvidere blevet påpeget, at der ikke altid bliver afholdt møde med tiltalte forud for et retsmøde, f.eks. fordi tiltalte ikke har reageret på et brev fra forsvareren. Hertil kommer, at arbejdsgruppen har fundet det betænkeligt, at forsvareren får pålagt en myndighedsrolle, hvilket kan påvirke tiltaltes tillid til forsvareren. Der er således også blevet peget på, at der er risiko for, at en sådan ordning vil afholde tiltalte fra at kontakte forsvareren. På den baggrund kan arbejdsgruppen ikke anbefale, at en ordning svarende til den norske indføres i retsplejeloven.

7.2.4 Udpegning af en person til at modtage en forkyndelse

En part i en borgerlig sag kan udpege en person, over for hvem forkyndelse kan ske efter reglerne i retsplejelovens §§ 155-157, idet § 157, stk. 4, dog kun finder anvendelse, hvis den pågældende har erklæret sig villig til at modtage forkyndelse, jf. § 160, 2. og 3. pkt.

Der er i arbejdsgruppen blevet peget på, at der også i straffesager bør være adgang til at udpege personer, over for hvem forkyndelse kan ske. Der er desuden blevet peget på, at også vidner bør have adgang til at udpege en person, over for hvem forkyndelse kan ske. Arbejdsgruppen foreslår således, at § 160 ændres i overensstemmelse hermed. Udvidelserne vil indebære, at en sigtet eller tiltalt i en straffesag og et vidne i en borgerlig sag eller straffesag fremover vil kunne udpege f.eks. en pårørende, over for hvem forkyndelse kan ske. Denne ordning kan bl.a. sikre, at parter og vidner kan lade andre afhente dokumenter til forkyndelse i retten eller hos politiet i de servicecentre, der har vist sig velegnede til netop denne borgerkontakt.

Det fremgår ikke af bemærkningerne til retsplejelovens § 160 (oprindeligt § 161), at der er krav om, at personen udpeges ved skriftlig fuldmagt. Arbejdsgruppen finder dog af bevismæssige grunde, at der – i såvel civile sager som straffesager – fra parten eller vidnet bør foreligge en skriftlig fuldmagt, ifølge hvilken der kan ske forkyndelse for den udpegede person af meddelelsen med eventuelle bilag eller i sagen som sådan. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at bestemmelsen ændres, således at det fremgår, at der er krav om en skriftlig fuldmagt. Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at det fastsættes i bestemmelsen, at den udpegede person skal være myndig.

7.2.5 Hvilken forkyndelsesform bør anvendes?

Efter arbejdsgruppens opfattelse bør forkyndelsesformerne forblive sideordnede, se herom afsnit 3.1.2. Myndigheden bør dog så vidt muligt anvende den mindst ressourcekrævende forkyndelsesform, medmindre myndigheden vurderer, at det er overvejende sandsynligt, at anvendelsen af denne forkyndelsesform vil være udsigtsløs. Ligestillingen af forkyndelsesformerne muliggør også den konkret mest fleksible arbejdstilrettelæggelse ved retterne og politiet.

Arbejdsgruppen anbefaler i øvrigt, at der etableres en dialog mellem retterne og politiet om fremgangsmåden ved forkyndelse med henblik på at sikre en optimal arbejdstilrettelæggelse.

7.3 Forkyndelse for juridiske personer

Det følger af arbejdsgruppens kommissorium, at arbejdsgruppen skal overveje, om der bør indføres regler om forkyndelse for juridiske personer i retsplejeloven.

Som nævnt i afsnit 3.1.3 indeholder retsplejeloven ikke regler om forkyndelse for juridiske personer, herunder om, hvilke forkyndelsesformer der kan anvendes i forhold til juridiske personer. Retsplejelovens § 157 vedrører postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse for fysiske

personer, og det antages i litteraturen, at § 157, stk. 1, nr. 2, litra b, sidste led, om forkyndelse for selvstændige næringsdrivende anvendes analogt, når der skal ske forkyndelse for juridiske personer. Det er uvist, om der i denne antagelse også ligger, at kun de forkyndelsesformer, der er omfattet af bestemmelsen, kan anvendes over for juridiske personer.

Gorm Toftegaard Nielsen kritiserer i artiklen ”Selskabsansvar – Forældelse, forkyndelse og anden straffeproses” optrykt i UfR 2005B.179 f, at retsplejeloven ikke indeholder regler om forkyndelse for juridiske personer. Artiklen indeholder bl.a. en omtale af bestemmelsen i straffelovens § 94, stk. 5, om afbrydelse af forældelsesfrister. Det anføres bl.a. i artiklen, at det forhold, at bestemmelsen i straffelovens § 94, stk. 5, henviser til, at forældelsesfristen for en juridisk persons ansvar kan afbrydes over for en person, der efter retsplejelovens § 157 kan modtage forkyndelser på den juridiske persons vegne, kan virke besynderligt, idet retsplejelovens § 157 ikke indeholder regler om, hvem der kan modtage en forkyndelse på selskabers vegne.

Folketingets Retsudvalg udbad sig ved spørgsmål nr. 155 af 30. maj 2005 (Alm. del) justitsministerens kommentar til artiklen. Justitsministeriet henviste i sin besvarelse af spørgsmålet bl.a. til bemærkningerne til lov nr. 364 af 24. maj 2005 om ændring af straffeloven (Forældelse, skærpelse af straffen for falske afsonere m.v.), hvor det er anført, at fristafbrydelse efter straffelovens § 94, stk. 5, 2. pkt., skal ske over for personer, der efter retsplejelovens § 157 kan modtage forkyndelse på den juridiske persons vegne, hvilket i praksis vil omfatte en vid kreds af personer, f.eks. ansatte. Justitsministeriet anførte desuden følgende i besvarelsen:

”Efter det for Justitsministeriet oplyste giver spørgsmålet om forkyndelse over for juridiske personer og om juridiske persons øvrige processuelle retsstilling ikke anledning til problemer i praksis.

Der foreligger derfor efter Justitsministeriets opfattelse ikke noget aktuelt behov for – sådan som professor, lic. jur., Gorm Toftegaard Nielsen er inde på – at indføre særlige regler på dette område, herunder særlige regler om hvem der kan modtage en forkyndelse på vegne af en juridisk person. Justitsministeriet vil dog på lidt længere sigt overveje at anmode Retsplejerådet om at se nærmere på denne problemstilling.”

Arbejdsgruppen har på den baggrund overvejet, om der er behov for indførelse af regler om forkyndelse for juridiske personer.

Arbejdsgruppen finder ikke som sådan, at forkyndelse for juridiske personer – ud over de i det følgende nævnte særlige problemstillinger – giver anledning til problemer i praksis. Efter arbejdsgruppens opfattelse bør retsplejeloven imidlertid for fuldstændighedens skyld indeholde regler om, hvilke forkyndelsesformer der kan anvendes i forhold til juridiske personer, hvem der kan modtage en forkyndelse på vegne af den juridiske person, og hvor forkyndelsen kan finde sted. Arbejdsgruppen foreslår således, at der indføres bestemmelser herom.

I arbejdsgruppens forslag til § 155, nyt stk. 2, fastsættes det, hvilke forkyndelsesformer der kan anvendes i forhold til juridiske personer, se herom afsnit 7.3.1.

Forslaget til ny § 157 a, stk. 1, indeholder regler om brevforkyndelse, digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse for juridiske personer.

Med forslaget til ny § 157 a, stk. 2, indføres regler om postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse for juridiske personer. Forslaget til § 157 a, stk. 2, tilsigter – med undtagelse af stk. 2, nr. 2, se herom afsnit 7.3.2 – at kodificere gældende praksis og tilsigter således ikke at ændre i den personkreds over for hvem, der kan ske forkyndelse. Om de enkelte regler henvises til bemærkningerne til lovudkastet. Det bemærkes, at § 157, stk. 1, nr. 2, litra b, sidste led (forslagets litra c, sidste led), om forkyndelse for enkeltmandsvirksomheder opretholdes i sin nuværende form.

I det følgende redegøres for arbejdsgruppens overvejelser om, hvilke forkyndelsesformer der skal kunne anvendes i forhold til juridiske personer, om forkyndelse på bestyrelses- og direktionsmedlemmers bopæl og om forkyndelse for interessentskaber, se afsnit 7.3.1, 7.3.2 og 7.3.3.

7.3.1 Forkyndelsesformer

Som nævnt ovenfor indeholder retsplejeloven ikke regler om, hvilke forkyndelsesformer der kan anvendes over for juridiske personer. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at retsplejeloven bør indeholde regler herom.

Med henblik på at forbedre mulighederne for at foretage forkyndelse for juridiske personer foreslår arbejdsgruppen, at der skal være adgang til at anvende langt de fleste forkyndelsesformer over for juridiske personer. Arbejdsgruppen finder det således forsvarligt at anvende brevforkyndelse, digital forkyndelse, forenklet digital forkyndelse, postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse over for juridiske personer.

Arbejdsgruppen er derimod betænkelig ved at indføre adgang til at anvende telefonforkyndelse over for juridiske personer. Baggrunden for dette er, at der – navnlig for så vidt angår større virksomheder – vil være risiko for, at det, der er oplyst i forbindelse med telefonforkyndelsen, ikke videregives korrekt til rette vedkommende i virksomheden, og at den, der modtager telefonforkyndelsen, ikke er den samme som den, der modtager post i virksomheden. Arbejdsgruppen finder derfor ikke, at denne forkyndelsesform skal kunne anvendes over for juridiske personer.

7.3.2 Forkyndelse på bestyrelses- og direktionsmedlemmers bopæl

Det følger som nævnt i afsnit 3.1.3.1 af retspraksis, at hvis forkyndelsen søges foretaget på bestyrelsesformandens eller direktørens bopæl, kan forkyndelsen ikke ske for andre personer tilhørende husstanden eller for personer, som i øvrigt opholder sig på bopælen, jf. ØLT 1932.178 (forkyndelse for hustruen til bestyrelsesformanden for et aktieselskab ikke anset for lovlig) og UfR 1929.826 Ø (forkyndelse for husassistenten hos direktøren for et aktieselskab ikke anset for lovlig).

Der er i arbejdsgruppen blevet peget på, at denne retstilstand bevirker, at der ganske ofte ikke kan ske forkyndelse på bestyrelsesformandens eller direktørens bopæl. For effektivt at kunne gennemføre forkyndelse for juridiske personer finder arbejdsgruppen, at det fremover bør være muligt – hvis et direktionsmedlem, et bestyrelsesmedlem eller en anden, som har ansvar for den juridiske persons anliggender, ikke selv træffes på sin bopæl – at foretage forkyndelse dér for personer over 18 år, der hører til husstanden, f.eks. ægtefællen eller samleveren.

De gældende bestemmelser i retsplejelovens § 157, stk. 3-4, skal tilsvarende finde anvendelse, når forkyndelse er sket for en person over 18 år, der hører til bestyrelses- eller direktionsmedlemmets husstand. Det indebærer bl.a., at den person, for hvem forkyndelsen kan ske, kan tilpligtes at erstatte omkostninger, der er en følge af, at personen uden rimelig grund har nægtet at modtage forkyndelsen, eller af, at personen har undladt at overlevere meddelelsen med eventuelle bilag til vedkommende, selv om dette kunne være sket uden væsentlig udgift eller besvær, jf. bestemmelsens stk. 4.

7.3.3 Forkyndelse for interessentskaber

Folketingets Retsudvalg udbad sig ved spørgsmål nr. 167 af 16. november 2009 (Alm. del) justitsministerens bemærkninger til en henvendelse om forkyndelse for et interessentskab. I henvendelsen beskrives et tilfælde, hvor en lønmodtager ikke har kunnet gennemføre et krav mod sin arbejdsgiver (et interessentskab), fordi det ikke har været muligt at forkynde en stævning for alle interessenterne. Justitsministeriet har anført i besvarelsen, at ministeriet vil sende henvendelsen til arbejdsgruppen om revision af reglerne om forkyndelse med henblik på, at henvendelsen kan indgå i arbejdsgruppens overvejelser.

Hvis en sag er anlagt mod et interessentskab (I/S), men ikke mod interessenterne, kan forkyndelse foretages for interessentskabet som sådant, f.eks. over for en receptionist, der er ansat i virksomheden. Som regel anlægges sagen dog (også) mod (alle) interessenterne personligt. Hvis dette er tilfældet, skal forkyndelse ske for hver enkelt af de interessenter, der er stævnet, da disse i så fald også dømmes personligt, og de derfor skal sikres mulighed for at varetage deres interesser i sagen. Stævninger mod en person skal altid forkyndes, og arbejdsgruppen finder ikke fornødent grundlag for at indføre en særstilling for interessenter. Det bemærkes i den forbindelse, at en interessent også kan være en juridisk person. Arbejdsgruppen foreslår derfor på dette punkt, at

gældende praksis opretholdes med § 157 og forslaget til ny bestemmelse om forkyndelse for juridiske personer (§ 157 a). Med indførelse af adgang til at foretage digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse for interessentskaber og interessenter forventes mulighederne for at få forkyndt for de pågældende dog at blive forbedrede, jf. afsnit 7.3.1.

7.4 Udenlandske forkyndelser

Der er i arbejdsgruppen givet udtryk for, at domstolene har problemer med at få forkyndelser gennemført i udlandet. Som det fremgår af afsnit 5, er der tale om en kompleks regulering af udenlandske forkyndelser. Da den enkelte ret kun sjældent skal foranledige forkyndelser foretaget i udlandet, opbygges der typisk ikke ved den enkelte ret erfaring med udenlandske forkyndelser.

Det kunne overvejes – i det omfang det er i overensstemmelse med de internationale forpligtelser – at samle de forkyndelser, der skal til udlandet, hos f.eks. Domstolsstyrelsen eller en ret. Domstolsstyrelsen har bemærket, at ressourcerne – hvis dette bliver en realitet – skal overgå fra de enkelte retter til styrelsen eller den ret, der udpeges. Arbejdsgruppen mener dog, at domstolenes problemer med at få forkyndelser gennemført i udlandet bør undersøges nærmere.

Arbejdsgruppen anbefaler på den baggrund, at der nedsættes en arbejdsgruppe i domstolenes regi, som skal have til opgave at undersøge, hvordan domstolenes arbejde med at få gennemført forkyndelser i udlandet kan lettes.

7.5 Beskikkelse til at foretage stævningsmandsforkyndelser mv.

Retsplejelovens §§ 57 og 58 er beskrevet i afsnit 3.1.4. Bestemmelsen i § 57 indeholder regler om bl.a. beskikkelse af stævningsmænd og om polititjenestemænds og sognefogeders adgang og pligt til at foretage forkyndelser i straffesager. Bestemmelsen i § 58 indeholder regler om justitsministerens adgang til at udfærdige en instruks for stævningsmænd, den højtidelige erklæring, som afgives af stævningsmænd, og vejledning af stævningsmænd.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at der bør foretages en række ændringer i retsplejelovens §§ 57 og 58. Bestemmelserne foreslås i den forbindelse struktureret på den måde, at § 57 alene indeholder regler for stævningsmænd, og at § 58 alene indeholder regler for polititjenestemænd, sognefogeder og andre personer, der beskikkes til at foretage forkyndelser.

Som hidtil er der behov for, at der i hver retskreds samt ved landsretterne og Sø- og Handelsretten af vedkommende præsident beskikkes det fornødne antal stævningsmænd til at foretage forkyndelser, jf. § 57, stk. 1, 1. pkt., og en forkyndelses gyldighed skal heller ikke fremover kunne anfægtes af, at stævningsmanden har handlet uden for den retskreds, i hvilken den pågældende er ansat, jf. bestemmelsens stk. 2.

Som nævnt i afsnit 3.1.4 følger det af § 57, stk. 1, 2. pkt., at der på tingstederne samt henholdsvis i landsretternes, Sø- og Handelsrettens og Københavns Byrets lokaler opslås en fortegnelse over de beskikkede stævningmænd. I praksis opslås den i § 57, stk. 1, 2. pkt., nævnte fortegnelse imidlertid ikke. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at stk. 1, 2. pkt., ophæves, og at stævningmændene i stedet udstyres med et legitimationskort fra Domstolsstyrelsen.

Efter § 58, stk. 1, udfærdiger justitsministeren en instruks for stævningmænd. Den gældende bekendtgørelse om instruks for stævningmænd har imidlertid ikke hjemmel i § 58, stk. 1, men i § 57, stk. 4, som bemyndiger justitsministeren til at fastsætte regler om polititjenestemænds pligt til at foretage forkyndelser, og § 165, stk. 1, som bemyndiger justitsministeren til at fastsætte regler om forkyndelse. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at § 58, stk. 1, om instruksen for stævningmænd ophæves.

Det følger af § 58, stk. 2, 1. og 2. pkt., at stævningmanden til vedkommende retspræsident afgiver en højtidelig erklæring om, at han med troskab og samvittighedsfuldhed vil opfylde de pligter, der påhviler ham efter retsplejeloven og den ham meddelte instruks. Formen for erklæringen fastsættes af Domstolsstyrelsen. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at der også fremover vil være behov for, at stævningmanden afgiver en sådan erklæring. Arbejdsgruppen foreslår dog, at bestemmelsen moderniseres, således at ordene ”højtidelig” og ”med troskab og samvittighedsfuldhed” udgår. Som konsekvens af arbejdsgruppens forslag til ophævelse af § 58, stk. 1, finder arbejdsgruppen i øvrigt, at ordene ”den ham meddelte instruks” bør erstattes af ”de bekendtgørelser, der er udstedt i medfør af loven”. Erklæringen bør i øvrigt efter arbejdsgruppens opfattelse kunne afgives i forbindelse med stævningmandens ansættelsesbrev.

Efter § 58, stk. 2, 3. pkt., har dommeren i retskredsen at vejlede stævningmændene med hensyn til deres pligter. Denne vejledningspligt bør også gælde fremover, idet ordlyden dog bør ændres, således at det ikke er dommeren i retskredsen, men retten, der vejleder stævningmændene.

Som nævnt ovenfor bør reglerne om stævningmænd fremover være indeholdt i § 57.

I dag kan polititjenestemænd og sognefogeder uden særlig beskikkelse foretage forkyndelser i straffesager, jf. den gældende bestemmelse i § 57, stk. 3. Polititjenestemænd og sognefogeder skal efter arbejdsgruppens opfattelse også fremover kunne foretage forkyndelser uden beskikkelse. Adgangen for polititjenestemænd og sognefogeder til at foretage forkyndelser skal dog ikke være begrænset til straffesager. Politiet foretager således allerede i dag forkyndelser i civile sager, herunder fogedsager (de såkaldte ”eksterne sager”). Arbejdsgruppen foreslår derfor, at ordene ”i straffesager” udgår af bestemmelsen.

I praksis sker der ikke kun beskikkelse af stævningsmænd i traditionel forstand efter § 57, stk. 1, men også f.eks. af administrativt personale i politiet eller af ansatte i kriminalforsorgen. Arbejdsgruppen er af den opfattelse, at der også fremover vil være behov for at beskikke andre end stævningsmænd i traditionel forstand til at foretage stævningsmandsforkyndelser. Arbejdsgruppen finder således, at der vil være behov for at kunne beskikke ansatte ved retten, ansatte i politiet og ansatte i kriminalforsorgen dertil. Kompetencen til at foretage beskikkelse bør i disse tilfælde være hos den ansættende myndighed, der har instruktions- og tilsynsbeføjelsen over for sine ansatte. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at retspræsidenten i hver retskreds samt ved landsretterne og Sø- og Handelsretten kan beskikke ansatte ved retten til at foretage stævningsmandsforkyndelser, at politidirektøren kan beskikke ansatte i politikredsen til at foretage stævningsmandsforkyndelser, og at direktøren for kriminalforsorgen kan beskikke ansatte i kriminalforsorgen til at foretage stævningsmandsforkyndelser i kriminalforsorgens institutioner.

Arbejdsgruppen finder ikke, at der er behov for, at de beskikkede personer, der foretager stævningsmandsforkyndelser som led i deres almindelige tjeneste, afgiver en erklæring svarende til den, som stævningsmænd afgiver. Ansættelsesmyndigheden skal dog i forbindelse med beskikkelsen instruere den beskikkede i, hvordan den pågældende skal foretage stævningsmandsforkyndelser, og i øvrigt vejlede den beskikkede med hensyn til dennes pligter.

Efter § 57, stk. 4, kan justitsministeren fastsætte regler om, i hvilket omfang politiet skal foretage eller medvirke ved forkyndelser. Arbejdsgruppen foreslår, at justitsministeren fremover skal kunne fastsætte regler om, i hvilket omfang retterne, politiet og kriminalforsorgen skal foretage eller medvirke ved forkyndelser.

Reglerne om polititjenestemænd, sognefogeder og andre personer, der beskikkes til at foretage forkyndelser, bør som nævnt ovenfor fremover være indeholdt i § 58.

Som nævnt i afsnit 3.1.4 indeholder retsplejelovens § 67 en habilitetsregel for stævningsmænd. Arbejdsgruppen foreslår, at denne regel udvides til også at angå andre personer, der foretager forkyndelse, jf. således forslaget til ny § 67.

Efter retsplejelovens § 165, stk. 1, 2. pkt., fastsætter Domstolsstyrelsen regler om vederlag for forkyndelse. Stævningsmænd modtager vederlag og befodringsgodtgørelse for forkyndelse, jf. den gældende bekendtgørelse nr. 508 af 1. juli 1998 med senere ændringer om vederlag til stævningsmænd og til vidner i fagedforretninger. Personer, der foretager forkyndelser som led i deres almindelige tjeneste, modtager derimod ikke vederlag herfor. Arbejdsgruppen foreslår, at det præciseres i bestemmelsens stk. 1, 2. pkt., at Domstolsstyrelsen fastsætter regler om vederlag og befodringsgodtgørelse til stævningsmænd. Som konsekvens heraf foreslår arbejdsgruppen endvidere, at den gældende bestemmelses stk. 3, hvorefter polititjenestemænd ikke har krav på

vederlag for forkyndelse i straffesager, ophæves. Der ændres således ikke ved, at personer, der foretager forkyndelse som led i deres almindelige tjeneste, ikke modtager vederlag for forkyndelser.

Der er i dag udstedt følgende bekendtgørelser om forkyndelse: Bekendtgørelsen om forkyndelse, bekendtgørelsen om instruks for stævningmænd og bekendtgørelsen om vederlag til stævningmænd og til vidner i fagedforretninger. Arbejdsgruppen foreslår, at der alene skal være én samlet bekendtgørelse om forkyndelse udstedt af justitsministeren, da dette vil være mere overskueligt for de personer, der skal foretage forkyndelser, dog således at reglerne om vederlag og befordringsgodtgørelse til stævningmænd fortsat skal være indeholdt i en særskilt bekendtgørelse udstedt af Domstolsstyrelsen.

7.6 Beskikkelse til at foretage telefonforkyndelser mv.

Da telefonforkyndelse – i modsætning til brevforkyndelse og digital forkyndelse – forudsætter en umiddelbar kontakt mellem den, der foretager forkyndelsen, og den, der sker forkyndelse for, finder arbejdsgruppen, at der – ligesom ved stævningmandsforkyndelse – er behov for, at der sker beskikkelse af personer, der skal foretage telefonforkyndelser.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at stævningmænd skal kunne beskikkes til at foretage telefonforkyndelser. Retterne kan således vælge at stille telefoner til rådighed for stævningmændene til brug herfor. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at der indføres regler om, at stævningmænd kan beskikkes til at foretage telefonforkyndelser. Der henvises til forslaget til retsplejelovens § 57. Stævningmændene skal – ligesom ved stævningmandsforkyndelse – oppebære vederlag for telefonforkyndelse. Domstolsstyrelsen fastsætter regler om vederlaget, jf. forslaget til § 165, stk. 1, 2. pkt.

Arbejdsgruppen finder, at polititjenestemænd og sognefogeders adgang til at foretage forkyndelser uden særlig beskikkelse ligeledes bør gælde i forhold til telefonforkyndelse.

Som nævnt i afsnit 7.2.2.1 er der i arbejdsgruppen blevet peget på, at telefonforkyndelse vil kunne foretages i umiddelbar forlængelse af selve sagsbehandlingen. På den baggrund er der behov for, at ansatte ved retterne og ansatte i politiet af den ansættende myndighed kan beskikkes til at foretage telefonforkyndelser. For så vidt angår ansatte i kriminalforsorgen er der efter arbejdsgruppens opfattelse ikke et tilsvarende behov.

Skatteministeriet har givet udtryk for, at ansatte i restanceinddrivelsesmyndigheden bør kunne foretage telefonforkyndelser i sager omfattet af skatteinddrivelsesloven, dvs. de sager, hvor restanceinddrivelsesmyndigheden i dag foretager annoncering efter skatteinddrivelseslovens § 9, stk. 1, eller iværksætter stævningmandsforkyndelse. Arbejdsgruppen er enig heri og foreslår derfor, at der i retsplejelovens § 58 indsættes en regel, som giver adgang til, at

restanceinndrivelsesmyndigheden kan beskikke ansatte i myndigheden til at foretage telefonforkyndelser. Det bør fremgå af bemærkningerne til lovforslaget, at beskikkelse af de ansatte skal foretages af ledelsen i restanceinndrivelsesmyndigheden.

I relation til adgangen for polititjenestemænd, sognefogeder, ansatte ved retterne, ansatte i politiet og ansatte i restanceinndrivelsesmyndigheden til at foretage telefonforkyndelser henvises til forslaget til § 58.

Den ansættende myndighed (dvs. retten, politiet eller restanceinndrivelsesmyndigheden) skal instruere den beskikkede i, hvordan den pågældende skal foretage telefonforkyndelser, og i øvrigt vejlede den beskikkede med hensyn til dennes pligter.

I øvrigt mener arbejdsgruppen, at den ovenfor nævnte regel i retsplejelovens § 67 om habilitet bør udvides til også at gælde, når stævningsmanden eller andre personer foretager telefonforkyndelser, jf. forslaget til ny § 67.

De nærmere regler om, i hvilket omfang retterne, politiet, kriminalforsorgen og restanceinndrivelsesmyndigheden skal foretage telefonforkyndelser, foreslås fastsat i bekendtgørelsesform.

7.7 Udkast til bekendtgørelse om forkyndelse

Som nævnt i afsnit 3 om gældende ret findes der i dag tre bekendtgørelser, der indeholder regler om forkyndelse: bekendtgørelse nr. 255 af 20. juni 1972 om instruks for stævningsmænd, bekendtgørelse nr. 256 af 20. juni 1972 om forkyndelse og bekendtgørelse nr. 508 af 1. juli 1998 med senere ændringer om vederlag til stævningsmænd og til vidner i fogedforretninger.

Der er flere gentagelser i bekendtgørelsen om instruks for stævningsmænd og bekendtgørelsen om forkyndelse. Det er derfor arbejdsgruppens opfattelse, at disse bekendtgørelser bør ophæves og erstattes af én bekendtgørelse, se udkastet til bekendtgørelse i afsnit 9.

Flere af retsplejelovens bestemmelser om forkyndelse er gengivet i bekendtgørelsen om instruks for stævningsmænd. Der er efter arbejdsgruppens opfattelse ikke behov for at gengive lovbestemmelser om forkyndelse i bekendtgørelsen, da den, der foretager forkyndelse, skal kende såvel lovbestemmelser om forkyndelse som administrative forskrifter herom. Lovbestemmelser om forkyndelse er således ikke gengivet i udkastet til bekendtgørelse.

Udkastet til bekendtgørelse indeholder nogle fælles bestemmelser, hvori det bl.a. fastsættes, hvilke forkyndelsesformer myndigheder og private kan anvende, og hvilken fremgangsmåde der benyttes ved fremsættelse af anmodninger om forkyndelse over for retten. Udkastet til bekendtgørelse

indeholder endvidere nogle særlige afsnit med nærmere regler om de enkelte forkyndelsesformer. Udkastet til bekendtgørelse indeholder endelig nogle afsluttende bestemmelser om bl.a. politiets bistand til forkyndelse.

Udkastet til bekendtgørelse afviger materielt på en række punkter fra de gældende bekendtgørelser. De væsentligste ændringer er omtalt i de følgende afsnit.

7.7.1 Privates adgang til at foretage postforkyndelse

Som nævnt i afsnit 7.2.1.2 bør de private klage- eller ankenævn, der er godkendt af økonomi- og erhvervsministeren (nu erhvervs- og vækstministeren), efter arbejdsgruppens opfattelse gives mulighed for at iværksætte postforkyndelse uden rettens medvirken. Arbejdsgruppen foreslår således, at der i bekendtgørelsen om forkyndelse indsættes en bestemmelse herom, jf. § 3, stk. 1, i udkastet til bekendtgørelse.

7.7.2 Privates anmodninger om stævningsmandsforkyndelse

Det følger af § 1, stk. 1 (og stk. 2 modsætningsvis), i den gældende bekendtgørelse om forkyndelse, at private kan iværksætte stævningsmandsforkyndelse uden rettens medvirken. Det følger videre af § 6, stk. 1, at anmodning om forkyndelse ved stævningsmand sendes til retten eller en stævningsmand i den retskreds, hvor forkyndelse skal ske. Dette indebærer, at private i dag kan fremsende en anmodning om stævningsmandsforkyndelse direkte til stævningsmanden, dvs. uden om retten.

Der er i arbejdsgruppen blevet peget på, at stævningsmændene i praksis modtager et ganske ubetydeligt antal anmodninger om forkyndelse direkte fra private. Det skal muligvis bl.a. ses i sammenhæng med, at privatpersoner ikke har adgang til oplysninger om, hvilke stævningsmænd der er i retskredsen, fordi fortegnelser over beskikkede stævningsmænd i praksis ikke bliver opslået, jf. § 57, stk. 1, 2. pkt. Der er endvidere blevet peget på, at det er hensigtsmæssigt, at retten fordeler de anmodninger, der måtte blive fremsat, mellem stævningsmændene, som foretager forkyndelser i forskellige områder i retskredsen. Derfor foreslår arbejdsgruppen, at bekendtgørelsen ændres således, at privates anmodninger om forkyndelse skal sendes til retten, der videresender til stævningsmændene, jf. § 4 i udkastet til bekendtgørelse.

7.7.3 Mulighed for at nægte at modtage dokumentet

Det følger af forkyndelsesforordningens artikel 8, stk. 1, at den modtagende instans under anvendelse af formularen i bilag II til forordningen skal underrette adressaten om, at den pågældende kan nægte at modtage det dokument, der skal forkyndes, i forbindelse med forkyndelsen eller ved at returnere dokumentet til den modtagende instans senest en uge efter, hvis det ikke er affattet på eller ledsaget af en oversættelse til a) et sprog, som den pågældende forstår, eller b) modtagerstatens officielle sprog eller, hvis der er flere officielle sprog i medlemsstaten, det

officielle sprog eller et af de officielle sprog på det sted, hvor forkyndelsen skal finde sted, jf. også stk. 4, hvorefter stk. 1 også finder anvendelse på de fremsendelses- og forkyndelsesmåder for retslige dokumenter, der er omhandlet i forordningens 2. afdeling (f.eks. når forkyndelse sker efter artikel 14).

De gældende bekendtgørelser indeholder ikke en regel svarende til forordningens artikel 8, stk. 1 og 4. Efter arbejdsgruppens opfattelse er det imidlertid vigtigt, at stævningmænd og andre, der foretager forkyndelse, er opmærksomme på muligheden for at nægte at modtage dokumentet efter forordningens artikel 8. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at der indsættes en regel svarende til forordningens artikel 8, stk. 1 og 4, i bekendtgørelsen, jf. § 8 i udkastet til bekendtgørelse.

7.7.4 Forkyndelse på arbejdspladsen

Det følger af § 3 i den gældende bekendtgørelse om forkyndelse, at post- og stævningmandsforkyndelse kun må ske på den pågældendes arbejdssted, såfremt det ikke kan antages, at der kan træffes nogen på hans bopæl eller opholdssted, over for hvem forkyndelse kan ske, eller særlige grunde i øvrigt taler for, at forkyndelsen sker på arbejdsstedet, jf. også § 6, stk. 1, 2. pkt., i den gældende bekendtgørelse om instruks for stævningmænd.

Som nævnt i afsnit 7.2.1.1.2 finder arbejdsgruppen, at forkyndelse på arbejdspladsen bør sidestilles med forkyndelse på bopælen. Arbejdsgruppens udkast til bekendtgørelse om forkyndelse indeholder således ikke en regel svarende til § 3 i den gældende bekendtgørelse om forkyndelse og § 6, stk. 1, 2. pkt., i den gældende bekendtgørelse om instruks for stævningmænd, hvorefter forkyndelse på arbejdspladsen er subsidiær.

7.7.5 Politiets bistand til forkyndelse

De gældende bekendtgørelser indeholder regler om, i hvilket omfang politiet skal foretage eller medvirke ved forkyndelser, jf. § 8 i bekendtgørelse om forkyndelse og § 6, stk. 7, i bekendtgørelsen om instruks for stævningmænd. Arbejdsgruppen foreslår, at bekendtgørelsen om forkyndelse også fremover skal indeholde regler herom, idet reglerne efter arbejdsgruppens opfattelse dog bør ændres på flere punkter, jf. § 23 i udkastet til bekendtgørelse om forkyndelse.

Som nævnt i afsnit 4.1 modtager politiet årligt ca. 106.000 forkyndelsessager fra retterne og SKAT (de såkaldte "*eksterne forkyndelsessager*"). Det er afgørende for politiet, at myndighederne kun sender anmodninger om bistand til forkyndelse til politiet, hvis forkyndelse ikke har kunnet foretages, og fortsatte forkyndelsesbestræbelser må antages at ville være forgæves. Hertil kommer, at det vil være hensigtsmæssigt, at politiet modtager oplysning om, på hvilken måde den fremsendende myndighed har forsøgt at foretage forkyndelse.

I arbejdsgruppen er der desuden blevet peget på, at politiet ofte har et stort antal eksterne forkyndelsessager liggende over længere tid. Arbejdsgruppen finder – også af hensyn til bl.a. sagsøgere og rekvirenter – at det vil være hensigtsmæssigt at fastsætte, at politiet – hvis ikke der er sket forkyndelse – tilbagesender sagen efter tre måneder, idet fristen efter nærmere aftale dog kan udskydes.

8 LOVUDKAST OG BEMÆRKNINGER

8.1 Lovudkast

Udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven og lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (Revision af reglerne om forkyndelse)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1237 af 26. oktober 2010, som senest ændret ved lov nr. 614 af 14. juni 2011, foretages følgende ændringer:

1. §§ 57 og 58 affattes således:

”§ 57. I hver retskreds samt ved landsretterne og Sø- og Handelsretten beskikker retspræsidenten det fornødne antal stævningsmænd til at foretage stævningsmandsforkyndelser og telefonforkyndelser. En forkyndelse er gyldig, selv om stævningsmanden har handlet uden for den retskreds, i hvilken den pågældende er ansat.

Stk. 2. Stævningsmanden afgiver til den retspræsident, der har beskikket den pågældende, en erklæring om, at den pågældende vil opfylde de pligter, der påhviler den pågældende efter denne lov og de bekendtgørelser, der er udstedt i medfør af loven. Formen for denne erklæring fastsættes af Domstolsstyrelsen.

Stk. 3. Retten skal vejlede stævningsmændene med hensyn til deres pligter.

§ 58. I hver retskreds samt ved landsretterne og Sø- og Handelsretten kan retspræsidenten beskikke ansatte ved retten til at foretage stævningsmandsforkyndelser og telefonforkyndelser.

Stk. 2. Polititjenestemænd og sognefogeder kan uden særlig beskikkelse foretage stævningsmandsforkyndelser og telefonforkyndelser.

Stk. 3. Politidirektøren kan beskikke ansatte i politikredsen til at foretage stævningsmandsforkyndelser og telefonforkyndelser, jf. dog stk. 2.

Stk. 4. Direktøren for kriminalforsorgen kan beskikke ansatte i kriminalforsorgen til at foretage stævningsmandsforkyndelser i kriminalforsorgens institutioner.

Stk. 5. Restanceinddrivelsesmyndigheden kan beskikke ansatte i restanceinddrivelsesmyndigheden til at foretage telefonforkyndelser i sager omfattet af lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter mv.

Stk. 6. Justitsministeren kan fastsætte regler om, i hvilket omfang retterne, politiet, kriminalforsorgen og restanceinddrivelsesmyndigheden skal foretage eller medvirke ved forkyndelser.”

2. § 67 affattes således:

”§ 67. En stævningsmand eller en anden, der foretager forkyndelse, må ikke foretage forkyndelsen eller deltage deri, når nogen af parterne er den pågældendes ægtefælle eller beslægtet eller besvogret med den pågældende i lige op- eller nedstigende linje eller i første sidelinje, eller den pågældende selv er part i sagen eller er interesseret i dens udfald.”

3. Titlen på kapitel 17 affattes således:

”Meddelelser og forkyndelser”

§§ 153-154 affattes således:

”§ 153. Meddelelser fra retten gives på den måde, som rettens formand bestemmer, medmindre loven indeholder anden forskrift herom.

Stk. 2. Anvendelse af digital kommunikation kan ske, hvis modtageren har samtykket i at modtage meddelelser på denne måde, jf. dog § 156 a, stk. 1. Samtykke kan gives for den enkelte sag eller generelt. Meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, skal krypteres eller sikres på anden forsvarlig måde.

Stk. 3. Rettens beslutning om, hvorledes meddelelser skal gives, er ikke genstand for kære.

§ 154. Skal en meddelelse efter denne lov forkyndes, skal forkyndelsen foregå efter reglerne i §§ 155-165.”

4. § 155, *stk. 1, nr. 3-6, og stk. 2*, affattes således:

”3) gøres tilgængelig for den pågældende i en digital postkasse, der anvendes til sikker digital kommunikation med det offentlige (forenklet digital forkyndelse),

4) sendes til den pågældende i brev med afleveringsattest (postforkyndelse),

5) afleveres til den pågældende af en stævningsmand eller anden dertil bemyndiget, jf. §§ 57 og 58, (stævningsmandsforkyndelse) eller

6) telefonisk gives den pågældende, der forinden eller efterfølgende får tilsendt eller overdraget dokumentet (telefonforkyndelse).

Stk. 2. Forkyndelsesformerne i stk. 1, nr. 1-5, kan anvendes, når der skal ske forkyndelse for selskaber, foreninger, fonde og boer mv. (juridiske personer), jf. § 157 a.”

5. § 156 a, stk. 1, affattes således:

”Stk. 1. Ved digital forkyndelse er der ikke krav om, at modtageren har samtykket i at modtage meddelelser ved anvendelse af digital kommunikation.”

Stk. 1 bliver herefter stk. 2.

6. Efter § 156 a indsættes:

”§ 156 b. Ved forenklet digital forkyndelse anses meddelelsen for forkyndt, hvis meddelelsen åbnes af den pågældende. Forkyndelsen anses for sket den dag, den pågældende åbner meddelelsen.

§ 156 c. Ved telefonforkyndelse anses meddelelsen for forkyndt, hvis personen vedkender sig at være den person, der skal ske forkyndelse for, og personen må antages at have forstået telefonsamtalen. Forkyndelsen anses for sket den dag, meddelelsen telefonisk gives den pågældende.”

7. § 157, stk. 1, nr. 2, litra a og b, affattes således:

”a) på bopælen eller opholdsstedet for personer, der hører til husstanden, eller, hvis den pågældende bor til leje i en andens bolig, for udlejeren eller dennes ægtefælle, for så vidt de pågældende træffes på bopælen eller opholdsstedet,

b) for ledelsen eller personalet på en institution eller et hospital, hvor den pågældende er bosat eller midlertidigt opholder sig, medmindre ledelsen eller personalet oplyser, at den pågældende ikke længere opholder sig på stedet, eller”

Litra b bliver herefter litra c.

8. Efter § 157 indsættes:

”§ 157 a. Brevforkyndelse, digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse for selskaber, foreninger, fonde og boer mv. (juridiske personer) kan ske for et direktionsmedlem, et bestyrelsesmedlem eller en anden, som har ansvar for den juridiske persons anliggender, på den juridiske persons postadresse eller digitale adresse. Forkyndelse kan endvidere ske for den juridiske persons ansatte på den juridiske persons postadresse eller digitale adresse.

Stk. 2. For postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse for selskaber, foreninger, fonde og boer mv. (juridiske personer) gælder følgende regler:

1) Forkyndelse kan ske for et direktionsmedlem, et bestyrelsesmedlem eller en anden, som har ansvar for den juridiske persons anliggender, på det sted, hvorfra den juridiske person drives, eller på den pågældendes bopæl, midlertidige opholdssted eller arbejdssted, jf. dog nr. 4 og 5. Forkyndelse for den pågældende er dog gyldig, uanset hvor den sker.

2) Træffes et direktionsmedlem, et bestyrelsesmedlem eller en anden, som har ansvar for den juridiske persons anliggender, ikke på bopælen, kan forkyndelse endvidere ske dér for personer over 18 år, der hører til husstanden, jf. dog nr. 4 og 5.

3) Forkyndelse kan endvidere ske for ansatte på det sted, hvorfra den juridiske person drives, jf. dog nr. 4 og 5.

4) Forkyndelse for kurator, bobestyrer mv. kan alene ske for kurator, bobestyrer mv. selv eller for hans eller hendes ansatte over 18 år på det sted, hvorfra kurator, bobestyrer mv. driver sin virksomhed.

5) Forkyndelse for en offentlig myndighed kan alene ske for myndighedens ansatte over 18 år på myndighedens adresse.

6) Ved forkyndelse efter nr. 2 og 4 finder § 157, stk. 3 og 4, tilsvarende anvendelse.”

9. I § 158 ændres ”§ 155, nr. 3 og 4, jf. § 157” til: ”§ 155, stk. 1, nr. 3 og 4, jf. § 157, eller § 155, stk. 1, nr. 3 og 4, jf. stk. 2, jf. § 157 a”.

10. § 160 affattes således:

”§ 160. I borgerlige sager og straffesager kan en part eller et vidne ved skriftlig fuldmagt udpege en myndig person, over for hvem forkyndelse kan ske efter reglerne i §§ 155-157 a. Reglen i § 157, stk. 4, finder dog kun anvendelse, hvis den pågældende har erklæret sig villig til at modtage forkyndelse.

Stk. 2. I borgerlige sager kan en part give afkald på at få underretning om processuelle meddelelser ved forkyndelse.”

11. I § 163, stk. 2, ændres ”§§ 155-157” til: ”§§ 155-157 a”.

12. § 165, stk. 1, 2. pkt., affattes således:

”Domstolsstyrelsen fastsætter regler om vederlag og befordringsgodtgørelse til stævningsmænd.”

§ 165, stk. 3, ophæves.

13. § 203, stk. 1, affattes således:

”Udmeldelsesdekretet bliver uden ophold at meddele de udmeldte.”

14. § 835 affattes således:

”§ 835. Anklagemyndigheden indleverer anklageskriftet til retten. Ved indleveringen er straffesagen indledt ved retten.

Stk. 2. Anklagemyndigheden sender kopi af anklageskriftet til tiltalte eller forkynder det for den pågældende straks efter indledning af sagen. Anklagemyndigheden skal senest samtidig med forkyndelse af indkaldelse, jf. § 844, stk. 2, forkynde kopi af anklageskriftet for den pågældende.

Stk. 3. Anklagemyndigheden eller retten sender kopi af anklageskriftet til forsvareren straks efter indledning af sagen, eller så snart forsvareren er beskikket for tiltalte.”

15. § 896, stk. 4 og 5, affattes således:

”*Stk. 4.* Forkyndelse kan undlades, når der under sagen ikke er spørgsmål om højere straf end bøde, jf. dog stk. 5. I så fald sender retten indkaldelsen og en kopi af anklageskriftet til tiltalte senest 2 uger før hovedforhandlingen.

Stk. 5. I bødesager, hvor der er fremsat erstatningskrav, skal tilsigelse dog forkyndes for tiltalte.”

Stk. 5 bliver herefter stk. 6.

§ 2

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1235 af 26. oktober 2010, som senest ændret ved lov nr. 760 af 29. juni 2011, foretages følgende ændringer:

1. I § 94, stk. 5, ændres ”§ 157” til: ”§ 157 a”.

§ 3

I lov nr. 169 af 3. marts 2011 om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester foretages følgende ændringer:

1. § 31, stk. 6, affattes således:

”*Stk. 6.* Oplysninger som nævnt i stk. 5, nr. 2, kan alene videregives af forsyningspligtudbyderens landsdækkende nummeroplysningstjeneste til brug for offentlige alarmtjenester, politiet, retterne eller restanceinddrivelsesmyndigheden.”

§ 4

Loven træder i kraft den ...

§ 5

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

8.2 Bemærkninger til lovudkastets enkelte bestemmelser

Til § 1 (retsplejeloven)

Til nr. 1 (§§ 57 og 58)

Det foreslås, at der foretages en række ændringer i de gældende bestemmelser i §§ 57 og 58.

Forslaget til § 57 indeholder alene regler gældende for stævningsmænd, og forslaget til § 58 indeholder alene regler gældende for polititjenestemænd, sognefogeder og andre personer, der beskikkes til at foretage forkyndelse.

I dag vedrører §§ 57 og 58 alene stævningsmandsforkyndelse. Det foreslås, at bestemmelseernes anvendelsesområde udvides til også at omfatte telefonforkyndelse, jf. de foreslåede bestemmelser i § 155, nr. 6, og § 156 c.

Som hidtil er der behov for, at der som hovedregel sker beskikkelse af personer, der skal foretage stævningsmandsforkyndelser. Der findes også at være behov for, at der som hovedregel sker beskikkelse af personer, der skal foretage telefonforkyndelser. Baggrunden herfor er, at telefonforkyndelse – i modsætning til f.eks. brevforkyndelse og digital forkyndelse – forudsætter en umiddelbar kontakt mellem den, der foretager forkyndelsen, og den, der sker forkyndelse for.

Der er fortsat behov for, at der i hver retskreds samt ved landsretterne og Sø- og Handelsretten af vedkommende retspræsident sker beskikkelse af stævningsmænd til at foretage stævningsmandsforkyndelser. Stævningsmændene skal også kunne beskikkes til at foretage telefonforkyndelser, jf. forslaget til § 57, stk. 1, 1. pkt. Stævningsmændene modtager – ligesom ved stævningsmandsforkyndelse – vederlag for telefonforkyndelse, jf. forslaget til § 165, stk. 1, 2. pkt. Som hidtil vil en forkyndelses gyldighed ikke kunne anfægtes af, at stævningsmanden har handlet uden for den retskreds, i hvilken den pågældende er ansat, jf. forslagets til stk. 1, 2. pkt.

Efter den gældende § 57, stk. 1, 2. pkt., opslås der på tingstederne samt henholdsvis i landsretternes, Sø- og Handelsrettens og Københavns Byrets lokaler en fortegnelse over de beskikkede stævningmænd. I praksis opslås den nævnte fortegnelse imidlertid ikke. Det foreslås derfor, at stk. 1, 2. pkt., ophæves, og at stævningmændene i stedet udstyres med et legitimationskort fra Domstolsstyrelsen.

Det fastslås i forslaget til § 57, stk. 2, 1. og 2. pkt., at stævningmanden til den retspræsident, der har beskikket den pågældende, afgiver en erklæring om, at den pågældende vil opfylde de pligter, der påhviler den pågældende efter denne lov og de bekendtgørelser, der er udstedt i medfør af loven. Formen for denne erklæring fastsættes af Domstolsstyrelsen. Bestemmelsen er i vidt omfang en videreførelse af den gældende § 58, stk. 2, 1. og 2. pkt. Bestemmelsens ordlyd er dog moderniseret på flere punkter. Det foreskrives således ikke længere, at erklæringen skal være ”højtidelig”, og stævningmanden skal ikke længere ”med troskab og samvittighedsfuldhed” angive, at han vil opfylde de pligter, der påhviler ham.

Forslaget til § 57, stk. 3, som fastsætter, at retten skal vejlede stævningmændene med hensyn til deres pligter, er en videreførelse af den gældende § 58, stk. 2, 3. pkt. Bestemmelsen ændres dog, idet det fremover ikke bør være dommeren i retskredsen, men retten, der vejleder stævningmændene.

Efter den gældende bestemmelse i § 58, stk. 1, udfærdiger justitsministeren en instruks for stævningmænd. Den gældende bekendtgørelse om instruks for stævningmænd har imidlertid ikke hjemmel i § 58, stk. 1, men i § 57, stk. 4, som bemyndiger justitsministeren til at fastsætte regler om polititjenestemænds pligt til at foretage forkyndelser, og § 165, stk. 1, som bemyndiger justitsministeren til at fastsætte regler om forkyndelse. Det foreslås derfor, at § 58, stk. 1, om instruks for stævningmænd ophæves.

I praksis sker der ikke kun beskikkelse af stævningmænd i traditionel forstand efter den gældende § 57, stk. 1, men også f.eks. af administrativt personale i politiet eller af ansatte i kriminalforsorgen. Der vil også fremover være behov for at beskikke andre end stævningmænd i traditionel forstand til at foretage stævningmandsforkyndelser og navnlig foretage telefonforkyndelser i umiddelbar forlængelse af selve sagsbehandlingen, f.eks. i betalingspåkravssager. Kompetencen til at beskikke bør i disse tilfælde være hos den ansættende myndighed. Det foreslås på den baggrund, at retspræsidenten i hver retskreds samt ved landsretterne og Sø- og Handelsretten kan beskikke ansatte ved retten til at foretage stævningmandsforkyndelser og telefonforkyndelser, at politidirektøren kan beskikke ansatte i politikredsen til at foretage stævningmandsforkyndelser og telefonforkyndelser, at direktøren for kriminalforsorgen kan beskikke ansatte i kriminalforsorgen til at foretage stævningmandsforkyndelser i kriminalforsorgens institutioner, og at restanceinddrivelsesmyndigheden kan beskikke ansatte i restanceinddrivelsesmyndigheden til at

foretage telefonforkyndelser i sager omfattet af lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter mv., jf. forslaget til § 58, stk. 1 og 3-5. Beskikkelse af ansatte i restanceinddrivelsesmyndigheden skal foretages af myndighedens ledelse.

Der findes i øvrigt ikke at være behov for, at de beskikkede personer, der foretager stævningsmandsforkyndelser og telefonforkyndelser som led i deres almindelige tjeneste, afgiver en erklæring svarende til den, som stævningsmænd afgiver. Ansættelsesmyndigheden skal dog i forbindelse med beskikkelsen instruere den beskikkede i, hvordan den pågældende skal foretage stævningsmandsforkyndelser og telefonforkyndelser, og i øvrigt vejlede den beskikkede med hensyn til dennes pligter.

I forslaget til § 58, stk. 2, bestemmes det, at polititjenestemænd og sognefogeder uden særlig beskikkelse kan foretage stævningsmandsforkyndelser og telefonforkyndelser. Bestemmelsen er en delvis videreførelse af den gældende bestemmelse i § 57, stk. 3. Bestemmelsen udvides således til også at gælde for telefonforkyndelser. Hertil kommer, at det foreslås, at adgangen for polititjenestemænd og sognefogeder til at foretage forkyndelser ikke skal være begrænset til straffesager. Politiet foretager således allerede i dag forkyndelser i civile sager, herunder fogedsager (de såkaldte ”eksterne sager”), hvilket også bør være muligt fremover.

Det fastslås i forslaget til § 58, stk. 6, at justitsministeren kan fastsætte regler om, i hvilket omfang retterne, politiet, kriminalforsorgen og restanceinddrivelsesmyndigheden skal foretage eller medvirke ved forkyndelser. Bestemmelsen er en delvis videreførelse af den gældende § 57, stk. 4, som er omtalt ovenfor.

Til nr. 2 (§ 67)

Den gældende § 67 er en habilitetsregel for stævningsmænd. Med forslaget til ny § 67 udvides reglen til også at angå andre personer, der foretager forkyndelse, f.eks. ansatte ved retterne og i politiet, og til at gælde også ved andre forkyndelsesformer end stævningsmandsforkyndelse, f.eks. telefonforkyndelse.

Til nr. 3 (§§ 153 og 154)

Der må sondres mellem meddelelser og forkyndelser. Dette bør afspejles i retsplejeloven, og det foreslås derfor, at titlen på lovens kapitel 17 (”Forkyndelser m.v.”) ændres til ”Meddelelser og forkyndelser”.

Af systematiske grunde foreslås det således også, at den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 154 om meddelelser flyttes til § 153, som indleder kapitel 17.

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 153, stk. 1, skal processuelle meddelelser i borgerlige sager forkyndes, medmindre andet er bestemt i loven. I straffesager skal der derimod kun ske forkyndelse, når det er bestemt i loven, jf. den gældende bestemmelse i § 153, stk. 2. Det bør fremgå af de enkelte bestemmelser, som foreskriver, at der skal gives meddelelse, om meddelelsen skal forkyndes, således at kapitel 17 alene indeholder regler om, hvorledes forkyndelse skal ske. Det foreslås derfor, at der i § 154 optages en bestemmelse om, at såfremt en meddelelse skal forkyndes, skal det ske efter reglerne i §§ 155-165.

I forslaget § 153, stk. 2, indsættes en henvisning til nyt stk. 1 i § 156 a. Samtidig udgår ordene ”jf. dog § 155, nr. 2” af bestemmelsen. Der henvises til bemærkningerne til § 156 a, stk. 1.

Til nr. 4 (§ 155, stk. 1, nr. 3-6, og stk. 2)

Det foreslås, at forenklet digital forkyndelse indføres som ny forkyndelsesform, jf. forslaget til § 155, nr. 3.

Efter forslaget § 155, nr. 3, sker forkyndelse ved, at den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag gøres tilgængelig for den pågældende i en digital postkasse, der anvendes til sikker digital kommunikation med det offentlige.

Ved ”en digital postkasse, der anvendes til sikker digital kommunikation med det offentlige” forstås www.borger.dk, www.virk.dk eller tilsvarende systemer. Det afgørende er, at systemet opfylder de krav, der omtales i det følgende.

Forenklet digital forkyndelse indebærer, at myndigheden sender meddelelsen digitalt til den pågældendes digitale postkasse, og når meddelelsen åbnes, sendes en besked om, at meddelelsen er blevet åbnet, automatisk retur til myndigheden, jf. forslaget § 156 b. Der vil altså være tale om en automatisk funktionalitet, hvorved modtagelsen bekræftes ved åbning af den digitale meddelelse. Borgerens eller virksomhedens åbning af den digitale meddelelse udløser således et automatisk tilbagesvar. Borgeren eller virksomheden vil ikke have mulighed for at vælge, om tilbagesvaret afsendes.

Forenklet digital forkyndelse kræver ikke aktiv medvirken ud over, at den pågældende skal åbne den digitale meddelelse. Hvis modtageren ikke åbner den digitale meddelelse, må der anvendes en anden forkyndelsesform.

Det forudsættes, at den meddelelse, der skal forkyndes, i almindelighed er forsynet med en digital signatur, der kan sikre, at meddelelsen stammer fra den angivne afsender, og at meddelelsen ikke er blevet ændret undervejs.

De almindelige regler om beskyttelse af fortrolige oplysninger, herunder f.eks. persondatalovens regler om behandling af personoplysninger, gælder også ved forenklet digital forkyndelse. Dette indebærer bl.a., at der ved forenklet digital forkyndelse af en meddelelse, der indeholder fortrolige oplysninger, skal ske kryptering eller lignende, således at uvedkommende ikke kan læse meddelelsen, jf. også forslaget til § 153, stk. 2, 3. pkt. (den gældende § 154, stk. 2, 3. pkt.).

Forslaget til § 155, nr. 4 (postforkyndelse) og nr. 5 (stævningsmandsforkyndelse), viderefører den gældende bestemmelse nr. 3 og 4. Reglen om stævningsmandsforkyndelse foreslås dog – som konsekvens af de foreslåede ændringer i §§ 57 og 58 – ændret, således at ordene ”en stævningsmand” erstattes af ordene ”en stævningsmand eller anden dertil bemyndiget, jf. §§ 57 og 58”. Forkyndelsesformen vil som hidtil blive betegnet ”stævningsmandsforkyndelse”.

Det foreslås, at telefonforkyndelse indføres som ny forkyndelsesform, jf. forslaget til § 155, nr. 6.

Efter den foreslåede bestemmelse sker telefonforkyndelse ved, at den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag telefonisk gives den pågældende, der forinden eller efterfølgende får tilsendt eller overdraget dokumentet.

I modsætning til postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse kan telefonforkyndelse alene foretages for den pågældende selv, jf. bemærkningerne til forslaget til § 156 c.

Den pågældende kan kræve, at dokumentet i sin helhed læses op i forbindelse med telefonsamtalen. Myndigheden skal vejlede den pågældende om adgangen hertil.

Som udgangspunkt kan der ske telefonforkyndelse af alle typer af dokumenter. Visse typer af dokumenter vil dog være særligt velegnede til at være genstand for telefonisk forkyndelse, f.eks. indkaldelser, betalingspåkrav, konkursbegæringer og retsmødebegæringer. Omvendt kan f.eks. stævninger i civile sager og anklageskrifter konkret være for omfattende og komplicerede til at være egnede til telefonisk forkyndelse. Det er op til myndigheden at vurdere, om et konkret dokument er velegnet til telefonforkyndelse.

Myndigheden meddeler den pågældende, at meddelelsen med eventuelle bilag vil blive fremsendt til den pågældende. Meddelelsen sendes til den pågældendes folkeregisteradresse eller en anden adresse efter den pågældendes ønske. Den pågældendes modtagelse af dokumentet er dog ikke en betingelse for at anse forkyndelse for sket. Hvis myndigheden har sendt dokumentet, men den

pågældende ikke modtager det, er det således hans eller hendes eget ansvar at bede om genfremsendelse. Myndigheden meddeler ved forkyndelsen den pågældende dette og oplyser den pågældende om, hvortil henvendelse skal rettes, hvis dokumentet ikke kommer frem. Den pågældende har også mulighed for at aftale med myndigheden, at han eller hun afhenter dokumentet hos myndigheden. Den pågældende er herefter selv ansvarlig for afhentning af dokumentet.

Det kan forekomme f.eks. ved telefonforkyndelse af en stævning og et pålæg om indlevering af et svarskrift, at den person, der skal ske forkyndelse for, svarer på sin mobiltelefon og oplyser, at han eller hun er bortrejst og derfor ikke har adgang til sin post. Det kan endvidere forekomme ved telefonforkyndelse af tilsigelser, at personen oplyser, at han eller hun er syg og derfor ikke kan give møde. Sådanne oplysninger skal af myndigheden undergives sædvanlig sagsbehandling. Det forudsættes således, at det i forbindelse med telefonforkyndelsen overvejes, om der bør ske udsættelse af eventuelle frister, eller om personen bør pålægges at fremlægge en lægeerklæring.

Det forudsættes i øvrigt, at telefonforkyndelse ikke anvendes, hvis brevet med dokumenterne ikke kan forventes modtaget inden en bestemt frist. Dette vil navnlig være relevant, når der skal ske forkyndelse efter f.eks. § 844, stk. 2, om indkaldelse af tiltalte, eller § 175, stk. 3, om indkaldelse af vidner.

I relation til frister, der regnes fra forkyndelsen, f.eks. fristerne i retsplejelovens § 477 e, stk. 1, om indsigelser i betalingspåkravssager, og § 904, stk. 2, om frist for anke af domme i straffesager, skal retterne sørge for, at meddelelsen med eventuelle bilag afsendes umiddelbart efter, at telefonforkyndelsen har fundet sted, således at den pågældende – uanset at han eller hun først nogle dage senere modtager dokumentet på skrift – har tilstrækkelig tid og lejlighed til at anføre, at han eller hun har indsigelser eller til at anke dommen.

For så vidt angår frister, der alene er minimumsfrister, f.eks. en frist efter retsplejelovens § 351, stk. 1, om frist for indlevering af svarskrift, forventes retten i forbindelse med fastsættelsen af svarfristen at tage behørigt hensyn til, at der er sket telefonforkyndelse, og at meddelelsen med eventuelle bilag derfor først vil nå frem til modtageren og danne grundlag for udarbejdelse af svarskrift nogle dage senere.

Telefonforkyndelse vil også kunne foretages på arbejdspladsen. Myndigheden kan således rette telefonisk henvendelse til arbejdspladsen og bede om at tale med den pågældende.

De nærmere regler om telefonforkyndelse vil blive fastsat i en bekendtgørelse, som vil blive udstedt af justitsministeren i medfør af retsplejelovens § 165, 1. pkt., hvorefter justitsministeren fastsætter nærmere regler om forkyndelse.

Forslaget til § 155, stk. 2, fastsætter, hvilke forkyndelsesformer der kan anvendes, når der skal ske forkyndelse for selskaber, foreninger, fonde og boer mv. (juridiske personer).

De forkyndelsesformer, der kan anvendes i forhold til juridiske personer, er forkyndelsesformerne i § 155, stk. 1, nr. 1-5, dvs. brevforkyndelse, digital forkyndelse, forenklet digital forkyndelse, postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse.

Ved ”selskaber, foreninger, fonde og boer mv. (juridiske personer)” forstås, medmindre andet er bestemt, enhver juridisk person, herunder aktie-, anparts- og andelsselskaber, interessentskaber, foreninger, fonde, boer, kommuner, regioner og statslige myndigheder. Opmærksomheden henledes på, at forkyndelse for enkeltmandsvirksomheder som hidtil reguleres af § 157, stk. 1, nr. 2, nyt litra c, sidste led.

Forslaget til § 155, stk. 2, skal ses i sammenhæng med forslaget til § 157 a, der fastsætter, over for hvem og hvor forkyndelse for juridiske personer kan ske.

Til nr. 5 (§ 156 a, stk. 1)

Den gældende bestemmelse i § 154, stk. 2, hvori det bl.a. er fastsat, at der ikke kræves samtykke til digital forkyndelse (jf. ordene ”jf. dog § 155, nr. 2”), antages alene at vedrøre digital kommunikation fra domstolene.

I lyset af denne antagelse er det nødvendigt at indsætte en generel regel i retsplejeloven om, at der ikke kræves samtykke til digital forkyndelse, således at også andre myndigheder end domstolene, f.eks. anklagemyndigheden og restanceinddrivelsesmyndigheden, kan foretage digital forkyndelse uden samtykke.

I forslaget til § 156 a, stk. 1, fastsættes det således generelt, at der ikke kræves samtykke til digital forkyndelse. Samtidig foreslås det, at der i § 153, stk. 2, indsættes en henvisning til § 156 a, nyt stk. 1, som erstatter ordene ”jf. dog § 155, nr. 2” i den gældende § 154, stk. 2.

Til nr. 6 (§§ 156 b og 156 c)

Forslaget til § 156 b skal ses i sammenhæng med forslaget til § 155, nr. 3 (forenklet digital forkyndelse).

Ved forenklet digital forkyndelse anses meddelelsen efter forslagets § 156 b, 1. pkt., for forkyndt, hvis meddelelsen åbnes af den pågældende. Tidspunktet for forkyndelse fastslås i den foreslåede bestemmelses 2. pkt., hvorefter forkyndelsen anses for sket den dag, den pågældende åbner

meddelelsen. Som nævnt i bemærkningerne til forslaget § 155, nr. 3, om forenklet digital forkyndelse, sendes en besked om, at meddelelsen er blevet åbnet, automatisk retur til myndigheden. Af denne besked vil tidspunktet for den pågældendes åbning af meddelelsen fremgå.

Forslaget til § 156 c skal ses i sammenhæng med forslaget til § 155, nr. 6 (telefonforkyndelse).

Telefonforkyndelse kan alene foretages for den pågældende selv. Myndigheden skal således sikre sig, at den person, som myndigheden har rettet telefonisk henvendelse til, vedkender sig at være den person, der skal ske forkyndelse for, jf. forslaget § 156 c, 1. pkt. Myndigheden bør derfor foretage kontrol af den pågældendes fødselsdato. Det forekommer, at en person er registreret som ejer af flere af husstandens telefoner. F.eks. vil forældre ofte være registreret som ejere af deres børns mobiltelefoner. I disse tilfælde bør myndigheden være særligt opmærksom i forbindelse med identifikationen af den pågældende. Det samme gør sig gældende, når myndigheden foretager telefonforkyndelse på arbejdspladsen. Hvis den pågældende ikke vil oplyse sin identitet, eller hvis der i øvrigt er tvivl om den pågældendes identitet, må der således anvendes en anden forkyndelsesform.

Det påhviler endvidere den person, der foretager telefonforkyndelsen, at vurdere, om den person, der skal forkyndes for, må antages at have forstået telefonsamtalen, jf. forslaget § 156 c, 1. pkt. Man kunne f.eks. forestille sig, at den person, der skal forkyndes for, ikke taler dansk eller et andet sprog, som tales af den, der skal foretage telefonforkyndelsen (f.eks. engelsk), eller at den person, der skal forkyndes for, forekommer ude af stand til at forstå en besked af den omhandlede karakter på grund af sygdom eller handicap eller på grund af påvirkning af alkohol eller lignende. I sådanne tilfælde kan forkyndelse ikke anses for sket, og en anden forkyndelsesform må derfor anvendes i stedet.

Forkyndelsen anses efter forslaget § 156 c, 2. pkt., for sket den dag, meddelelsen telefonisk gives den pågældende. Dette skal ses i sammenhæng med, at den pågældendes modtagelse af dokumentet ikke er en betingelse for at anse forkyndelse for sket, jf. bemærkningerne til forslaget til § 155, nr. 6.

Til nr. 7 (§ 157, stk. 1, nr. 2, litra a og b)

§ 157, stk. 1, nr. 2, litra a, svarer til den gældende bestemmelse.

Det fastslås i forslaget til § 157, stk. 1, nr. 2, litra b, at der, hvis den pågældende er bosat eller midlertidigt opholder sig på en institution eller et hospital, men ikke selv træffes, kan ske forkyndelse for ledelsen eller personalet på institutionen eller hospitalet, medmindre ledelsen eller personalet oplyser, at den pågældende ikke længere opholder sig på stedet.

Bestemmelsen er til dels en kodifikation af praksis, hvorefter forkyndelse, hvis den pågældende er bosat på en institution, kan foretages for en ansat på institutionen, jf. Østre Landsrets kendelse af 29. juni 1995, optrykt i UfR 1995.815/2 Ø.

Den foreslåede bestemmelse vedrører forkyndelser på institutioner og hospitaler. Ved ”institutioner” forstås f.eks. behandlingssteder, herberg, krisecentre og asylcentre.

Kravet om, at den pågældende er bosat eller midlertidigt opholder sig på stedet, indebærer, at den pågældende også skal overnatte på stedet. Det er således ikke tilstrækkeligt, at den pågældende modtager ambulante behandling eller lignende på stedet.

Forkyndelsen kan – hvis den pågældende ikke selv træffes – foretages for ledelsen eller personalet på institutionen eller hospitalet, dog så vidt muligt for ledelsen. Det forudsættes i den forbindelse, at der vil være tale om personale, der beskæftiger sig med sagsbehandling mv. og pleje på stedet i modsætning til f.eks. personale, der beskæftiger sig med vedligeholdelse mv. af de fysiske rammer.

Efter forslaget til § 157, stk. 1, nr. 2, litra b, kan forkyndelse for ledelsen eller personalet ikke ske, hvis ledelsen eller personalet oplyser, at den pågældende ikke længere opholder sig på stedet. Det vil f.eks. være relevant, hvis den pågældende i en periode har opholdt sig på et herberg, men nu ikke længere kommer der.

§ 157, stk. 2-4, finder tilsvarende anvendelse i de tilfælde, hvor der foretages forkyndelse efter forslagets stk. 1, nr. 2, litra b. Det følger af stk. 4, at hvis en person, for hvem forkyndelse kan ske efter stk. 1, nr. 2, uden rimelig grund nægter at modtage en forkyndelse, kan han ved kendelse tilpligtes at erstatte omkostninger, der er en følge af hans nægtelse. Som nævnt kan forkyndelse for ledelsen eller personalet ikke ske, hvis ledelsen eller personalet oplyser, at den pågældende ikke længere opholder sig på stedet, jf. forslagets stk. 1, nr. 2, litra b. Dette må anses for at være en sådan rimelig grund til at nægte modtagelse som nævnt i stk. 4. Ledelsen eller personalet vil således i sådanne tilfælde ikke kunne blive tilpligtet at erstatte omkostninger, der er en følge af nægtelsen.

Til nr. 8 (§ 157 a)

Forslaget til § 157 a indeholder regler om, over for hvem og hvor forkyndelse for selskaber, foreninger, fonde og boer mv. (juridiske personer) kan ske.

Forslaget til § 157 a, stk. 1, vedrører brevforkyndelse, digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse for selskaber, foreninger, fonde og boer mv. (juridiske personer).

I forslaget til *stk. 1, 1. pkt.*, fastsættes det, at brevforlyndelse, digital forlyndelse og forenklet digital forlyndelse for selskaber, foreninger, fonde og boer mv. (juridiske personer) kan ske for et direktionmedlem, et bestyrelsesmedlem eller en anden, som har ansvar for den juridiske persons anliggender, på den juridiske persons postadresse eller digitale adresse. Ved brevforlyndelse bekræfter således f.eks. direktionmedlemmet modtagelsen af meddelelsen med eventuelle bilag på en genpart af dokumentet, som returneres.

Som det fremgår af bemærkningerne til forslaget til § 155, stk. 2, forstås ved ”selskaber, foreninger, fonde og boer mv. (juridiske personer)”, medmindre andet er bestemt, enhver juridisk person, herunder aktie-, anparts- og andelsselskaber, interessentskaber, foreninger, fonde, boer, kommuner, regioner og statslige myndigheder. Forlyndelse for enkeltmandsvirksomheder reguleres som hidtil af § 157, stk. 1, nr. 2, nyt litra c, sidste led.

”En anden, som har ansvar for den juridiske persons anliggender” omfatter f.eks. en prokurist, en interessent, en komplementar, et medlem af et tilsynsråd efter selskabslovens § 111 i de tilfælde, hvor tilsynsrådet kan repræsentere selskabet efter lovens § 135, stk. 4, og ved dødsboer, der skiftes privat, den person, til hvem henvendelser vedrørende boet kan finde sted, jf. dødsboskiftelovens § 25, stk. 6.

Forlyndelse for interessentskaber kan således, hvis betingelserne er opfyldt, ske for et direktionmedlem, et bestyrelsesmedlem, en interessent eller en ansat. Sagen vil som regel (også) være anlagt mod (alle) interessenterne personligt. Hvis dette er tilfældet, skal forlyndelse ske efter § 157 for hver enkelt af de interessenter, der er stævnet. Det samme gør sig gældende for så vidt angår komplementarer. Det bemærkes dog, at en interessent og en komplementar også kan være en juridisk person.

For så vidt angår dødsboer, der skiftes privat, kan forlyndelse ske for den i dødsboskiftelovens § 25, stk. 6, angivne person eller for alle arvingerne efter § 157. Der henvises i øvrigt til dødsboskiftelovens § 99, stk. 2, om forlyndelse i forbindelse med skifterettens behandling af tvister.

Efter forslaget til *stk. 1, 1. pkt.*, kan forlyndelse alene ske på den juridiske persons postadresse eller digitale adresse. Dette indebærer, at forlyndelsen skal ske på den postadresse eller digitale adresse, som f.eks. er angivet på den juridiske persons brevpapir. Der kan således f.eks. ikke ske brevforlyndelse på et direktionmedlems bopælsadresse eller digital forlyndelse eller forenklet digital forlyndelse på direktionmedlemmets arbejdsrelaterede eller private digitale adresse eller i den pågældendes digitale postkasse, der anvendes til sikker digital kommunikation med det offentlige.

Efter forslaget til § 157 a, stk. 1, 2. pkt., kan brevforkyndelse, digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse endvidere ske for den juridiske persons ansatte på den juridiske persons postadresse eller digitale adresse. Der kan således ikke ske forkyndelse på en ansats bopælsadresse eller arbejdsrelaterede eller private digitale adresse eller i den pågældendes digitale postkasse, der anvendes til sikker digital kommunikation med det offentlige.

Adgangen til at foretage forkyndelse for den juridiske persons ansatte er ikke subsidiær. Dette indebærer f.eks., at en ansat ved brevforkyndelse kan bekræfte modtagelsen af meddelelsen med eventuelle bilag, selv om direktøren selv er til stede i virksomheden.

Som det fremgår, indeholder forslaget til *stk. 1, 2. pkt.*, ikke et krav om, at de ansatte skal være over 18 år. Baggrunden for dette er, at der ved brevforkyndelse, digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse ikke – som ved postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse, hvor der er en umiddelbar kontakt – er mulighed for at kontrollere, om den, over for hvem der foretages forkyndelse, er over 18 år. Det er således den juridiske persons ansvar at indrette sig på en måde, som sikrer, at almindelig og digital post åbnes af kvalificerede medarbejdere.

Forslaget til § 157 a, *stk. 2*, tilsigter – bortset fra *stk. 2, nr. 2* – at kodificere gældende praksis om postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse for selskaber, foreninger, fonde og boer mv. (juridiske personer).

I forslaget til *stk. 2, nr. 1*, fastsættes det, at postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse for selskaber, foreninger, fonde og boer mv. (juridiske personer) kan ske for et direktionsmedlem, et bestyrelsesmedlem eller en anden, som har ansvar for den juridiske persons anliggender på det sted, hvorfra den juridiske person drives, eller på den pågældendes bopæl, midlertidige opholdssted eller arbejdssted, idet forkyndelse dog er gyldig, uanset hvor den sker.

Om forståelsen af ”selskaber, foreninger, fonde og boer mv. (juridiske personer)” og ”en anden, som har ansvar for den juridiske persons anliggender” mv. henvises til det ovenfor anførte. Det bemærkes dog, at *stk. 2, nr. 4 og 5*, indeholder særlige bestemmelser om forkyndelse for kurator, bobestyrer mv. og for offentlige myndigheder, se nedenfor. *Stk. 2, nr. 4 og 5* indeholder således også en undtagelse til *stk. 2, nr. 1*.

”På det sted, hvorfra den juridiske person drives” skal forstås bredt. Forkyndelse på bopælen er ikke subsidiær i forhold til forkyndelse på det sted, hvorfra den juridiske person drives, men forkyndelse bør så vidt muligt forsøges foretaget på det sted, hvorfra den juridiske person drives, inden forkyndelsen forsøges foretaget på bopælen. Der kan være tilfælde, hvor forkyndelse på bopælen kan forsøges allerede fra begyndelsen, f.eks. hvis stævningsmanden i forbindelse med en tidligere

forkyndelsessag har konstateret, at der ikke træffes nogen på det sted, hvorfra den juridiske person drives.

Træffes et direktionsmedlem, et bestyrelsesmedlem eller en anden, som har ansvar for den juridiske persons anliggender, ikke på sin bopæl, kan postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse endvidere ske dér for personer over 18 år, der hører til husstanden, jf. forslaget *stk. 2, nr. 2*.

Det følger i dag af retspraksis, at hvis forkyndelsen søges foretaget på direktørens eller bestyrelsesformandens bopæl, kan forkyndelsen ikke ske for andre personer tilhørende husstanden eller for personer, som i øvrigt opholder sig på bopælen, jf. ØLT 1932.178 (forkyndelse for hustruen til bestyrelsesformanden for et aktieselskab ikke anset for lovlig) og UfR 1929.826 Ø (forkyndelse for husassistenten hos direktøren for et aktieselskab ikke anset for lovlig). Denne retstilstand bevirker imidlertid, at der ganske ofte ikke kan ske forkyndelse på direktørens eller bestyrelsesformandens bopæl. For effektivt at kunne gennemføre forkyndelse for juridiske personer foreslås det, at det fremover bør være muligt – hvis et direktionsmedlem, et bestyrelsesmedlem eller en anden, som har ansvar for den juridiske persons anliggender, ikke selv træffes på sin bopæl – at foretage forkyndelse dér for personer over 18 år, der hører til husstanden, f.eks. ægtefællen eller samleveren.

Som nævnt ovenfor er forkyndelse på bopælen ikke subsidiær i forhold til forkyndelse på det sted, hvorfra den juridiske person drives, men forkyndelse for personer over 18 år, der hører til husstanden, er subsidiær i forhold til forkyndelse for direktionsmedlemmet, bestyrelsesmedlemmet eller den person, som har ansvar for den juridiske persons anliggender.

Det bemærkes i øvrigt, at forslaget til *stk. 2, nr. 4 og 5*, om forkyndelse for kurator, bobestyrer mv. og offentlige myndigheder indeholder undtagelser til forslaget til *stk. 2, nr. 2*.

Efter forslaget til *stk. 2, nr. 3*, kan postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse endvidere ske for ansatte på det sted, hvorfra den juridiske person drives. Der kan således ikke ske forkyndelse for en ansat på den pågældendes bopæl, medmindre den ansatte også er omfattet af *stk. 2, nr. 1*.

Adgangen til at foretage forkyndelse for den juridiske persons ansatte er ikke subsidiær. Der kan således f.eks. ske stævningsmandsforkyndelse for en ansat, selv om direktøren selv er til stede i virksomheden, når forkyndelsen foretages. Det forudsættes i den forbindelse, at der er tale om ansatte, der beskæftiger sig med sagsbehandling mv. (typisk en receptionist) på stedet i modsætning til f.eks. personale, der beskæftiger sig med vedligeholdelse mv. af de fysiske rammer.

”På det sted, hvorfra den juridiske person drives” skal som nævnt forstås bredt, men forkyndelse bør dog så vidt muligt foretages på virksomhedens adresse og ikke over for ansatte, der f.eks. er ved at fragte varer til en kunde eller lignende.

Opmærksomheden henledes på særreglerne i *stk. 2, nr. 4 og 5*, som indeholder undtagelser til *stk. 2, nr. 3*.

Forslaget til *stk. 2, nr. 4*, fastsætter, at postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse for kurator, bobestyrer mv. alene kan ske for kurator, bobestyrer mv. selv eller for hans eller hendes ansatte over 18 år på det sted, hvorfra kurator, bobestyrer mv. driver sin virksomhed.

”Kurator, bobestyrer mv.” omfatter f.eks. også rekonstruktøren, hvis rekonstruktøren har overtaget ledelsen af virksomheden, eller likvidator. Hvis der er flere kuratorer for samme konkursbo eller flere bobestyrere for samme dødsbo under bobestyrerbehandling mv., er det tilstrækkeligt, at forkyndelse sker for en af dem.

I forslaget til *stk. 2* – bortset fra *stk. 2, nr. 2* – tilsigtes der som nævnt ikke ændringer i forhold til gældende praksis, og det forudsættes således, at forkyndelse over for kurator mv. som i dag alene kan ske i tilfælde, hvor sagens karakter tilsiger dette.

Bestemmelsen fastsætter, at der kan ske forkyndelse for ansatte over 18 år hos kurator, bobestyrer mv. Adgangen til at foretage forkyndelse for kurators, bestyrers mv. ansatte er ikke subsidiær. Der kan således f.eks. ske stævningsmandsforkyndelse for en ansat, selv om kurator, bobestyrer mv. selv er til stede i virksomheden, når forkyndelsen foretages.

Forkyndelse for kurator, bobestyrer mv. og hans eller hendes ansatte kan alene ske på det sted, hvorfra kurator, bobestyrer mv. driver sin virksomhed. Denne begrænsning indebærer, at der f.eks. ikke kan ske forkyndelse for kurator, bobestyrer mv. på hans eller hendes bopæl eller midlertidige opholdssted.

For så vidt angår offentlige myndigheder kan postforkyndelse og stævningsmandsforkyndelse alene ske for myndighedens ansatte over 18 år på myndighedens adresse, jf. forslaget til *stk. 2, nr. 5*. Omfattet af bestemmelsen er statslige, kommunale og regionale myndigheder. Forkyndelsen sker for ”myndighedens ansatte” (typisk en receptionist) ”på myndighedens adresse”.

Efter forslaget til § 157 a, *stk. 2, nr. 6*, finder § 157, stk. 3 og 4, tilsvarende anvendelse ved forkyndelse efter § 157 a, *stk. 2, nr. 2 og 4*. Dette indebærer f.eks., at ved forkyndelse efter *stk. 2, nr. 2*, på et bestyrelsesmedlems bopæl for den pågældendes ægtefælle kan ægtefællen ved kendelse tilpligtes at erstatte omkostninger, der er en følge af, at han eller hun – efter at forkyndelse er sket –

undlader at overlevere, hvad han eller hun har modtaget ved forkyndelsen, til bestyrelsesmedlemmet, jf. § 157, stk. 4.

Til nr. 9 (§ 158)

Forslaget til ændring af § 158 er en konsekvens af indførelsen af § 155, stk. 2, og § 157 a om forkyndelse for juridiske personer.

Til nr. 10 (§ 160)

Det følger af den gældende regel i § 160, 2. og 3. pkt., at en part i en borgerlig sag kan udpege en person, over for hvem forkyndelse kan ske efter reglerne i §§ 155-157, idet § 157, stk. 4, dog kun finder anvendelse, hvis den pågældende har erklæret sig villig til at modtage forkyndelse.

Det foreslås, at § 160 ændres, således at der også i straffesager vil være adgang til at udpege en person, over for hvem forkyndelse kan ske, jf. forslaget til *stk. 1*. Det foreslås desuden, at bestemmelsen ændres, således at også vidner vil kunne udpege en person, over for hvem forkyndelse kan ske, jf. forslaget til *stk. 1*. Udvidelserne indebærer, at en sigtet eller tiltalt i en straffesag og et vidne i en borgerlig sag eller en straffesag fremover vil kunne udpege f.eks. en pårørende, over for hvem forkyndelse kan ske.

Af bevismæssige grunde fastsættes det i forslagets *stk. 1*, at der – i såvel borgerlige sager som straffesager – fra personen skal foreligge en skriftlig fuldmagt, ifølge hvilken der kan ske forkyndelse for den udpegede person af meddelelsen med eventuelle bilag eller i sagen som sådan. Det fastsættes endvidere, at den udpegede person skal være myndig.

Juridiske personer vil som hidtil ligeledes være omfattet af bestemmelsen. Som konsekvens af forslaget til § 155, stk. 2, og § 157 a foreslås det derfor også, at ”§§ 155-157” i forslaget til § 160, *stk. 1*, ændres til ”§§ 155-157 a”.

Som konsekvens af de foreslåede ændringer foreslås den gældende § 160, 1. pkt., som videreføres i sin nuværende form, flyttet til et nyt *stk. 2*.

Til nr. 11 (§ 163, stk. 2)

Forslaget til ændring af § 163, *stk. 2*, er en konsekvens af indførelsen af § 155, stk. 2, og § 157 a om forkyndelse for juridiske personer.

Til nr. 12 (§ 165, stk. 1, 2. pkt.)

Efter den gældende bestemmelse i § 165, stk. 1, 2. pkt., fastsætter Domstolsstyrelsen regler om vederlag for forkyndelse. Stævningsmænd modtager vederlag og befordringsgodtgørelse for forkyndelse, jf. den gældende bekendtgørelse nr. 508 af 1. juli 1998 med senere ændringer om vederlag til stævningsmænd og til vidner i fogedforretninger. Personer, der foretager forkyndelser som led i deres almindelige tjeneste, modtager derimod ikke vederlag herfor. Det foreslås præciseret, at Domstolsstyrelsen fastsætter regler om vederlag og befordringsgodtgørelse til stævningsmænd, jf. forslaget til *stk. 1, 2. pkt.* Det bemærkes i den forbindelse, at bestemmelsen også giver adgang til, at Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om vederlag for telefonforkyndelse til stævningsmændene.

Som konsekvens af den foreslåede præcisering i *stk. 1, 2. pkt.*, foreslås den gældende bestemmelse i § 165, stk. 3, hvorefter polititjenestemænd ikke har krav på vederlag for forkyndelse i straffesager, ophævet.

Til nr. 13 (§ 203, stk. 1)

Efter den gældende bestemmelse skal der uden ophold ske forkyndelse af udmeldelsesdekretet for de udmeldte i overensstemmelse med de for vidner givne regler. I praksis modtager de udmeldte alene en meddelelse om dekretet, og der sker således ikke forkyndelse af dette. Det fastsættes derfor i forslaget til *stk. 1*, at udmeldelsesdekretet bliver at meddele de udmeldte uden ophold.

Til nr. 14 (§ 835)

Forslaget til § 835, *stk. 1*, viderefører den gældende § 835, stk. 1, 1. og 2. pkt.

Efter den gældende § 835, stk. 2, forkynder anklagemyndigheden en kopi af anklageskriftet for tiltalte, eventuelt i forbindelse med forkyndelse af indkaldelse, jf. § 844, stk. 2. Sker forkyndelse af anklageskriftet for tiltalte ikke straks efter indledning af sagen, skal anklagemyndigheden sende en kopi af anklageskriftet til tiltalte i et anbefalet brev.

I nævningesager sker der som regel forkyndelse af anklageskriftet straks efter indledning af sagen. Dette hænger sammen med, at der ofte er en betydelig presseinteresse omkring nævningesager, og når anklageskriftet forkyndes, kan det i anonymiseret stand, således at forurettedes eller vidners identitet ikke fremgår, udleveres til pressen allerede en uge efter forkyndelsen, jf. § 6, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 546 af 18. juni 2004 om retslistes og om massemediernes aktindsigt i og opbevaring af kopier af anklageskrifter og retsmødebegæringer mv. som ændret ved bekendtgørelse nr. 1005 af 6. oktober 2006 og bekendtgørelse nr. 770 af 23. juni 2010. I domsmandssager sender anklagemyndigheden som regel en kopi af anklageskriftet med almindeligt brev, og senere

forkynder anklagemyndigheden anklageskriftet og indkaldelsen for tiltalte. Det foreslås derfor, at § 835 ændres i overensstemmelse med praksis. I forslaget til § 835, *stk. 2*, fastsættes det således, at anklagemyndigheden sender kopi af anklageskriftet til tiltalte eller forkynder det for den pågældende straks efter indledning af sagen, dog således at anklagemyndigheden senest samtidig med forkyndelse af indkaldelse, jf. § 844, *stk. 2*, skal forkynde kopi af anklageskriftet for den pågældende.

Forslaget til § 835, *stk. 3*, er en delvis videreførelse af den gældende § 835, *stk. 1, 3. pkt.*, idet det dog er præciseret, at anklagemyndighedens eller rettens fremsendelse af kopi af anklageskriftet til forsvareren skal ske straks efter indledning af sagen, eller – hvis der ikke er beskikket en forsvarer for tiltalte, når sagen indledes – så snart forsvareren er beskikket.

Til nr. 15 (§ 896, *stk. 4 og 5*)

Forslagets § 896, *stk. 5*, der er nyt, har til formål at præcisere, at tilsigelsen i bødesager, hvor der er fremsat erstatningskrav, skal forkyndes for tiltalte. Det gælder, uanset om kravet er opgjort. Derved sikres det, at forurettede kan få dom for sit erstatningskrav i forbindelse med bødesagen. Forslaget sikrer således forurettede en bedre retsstilling.

Til § 2 (straffeloven)

Til nr. 1 (§ 94, *stk. 5*)

Forslaget til ændring af § 94, *stk. 5*, er en konsekvens af indførelsen af retsplejelovens § 157 a, hvori det bl.a. fastsættes, hvem der kan modtage forkyndelser på den juridiske persons vegne.

Til § 3 (lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester)

Til nr. 1 (§ 31, *stk. 6*)

Forslaget til § 31, *stk. 6*, skal ses i sammenhæng med de foreslåede bestemmelser i § 155, nr. 6, og § 156 c om telefonforkyndelse.

Det vil lette mulighederne for at foretage telefonforkyndelse betydeligt, hvis den person, der skal foretage telefonforkyndelser, har adgang til oplysninger om telefonnumre, herunder hemmelige telefonnumre. I modsætning til politiet har retterne og restanceinddrivelsesmyndigheden på nuværende tidspunkt ikke adgang til de hemmelige telefonnumre i nummeroplysningsdatabasen ("118"). Det foreslås på den baggrund, at retterne og restanceinddrivelsesmyndigheden får adgang til de hemmelige telefonnumre.

Det forudsættes i den forbindelse, at kun de personer ved retterne og hos restanceinndrivelsesmyndigheden, der beskikkes til at foretage telefonforkyndelser, får adgang til oplysninger om de hemmelige telefonnumre. Det forudsættes endvidere, at adgangen til oplysningerne kun anvendes i forbindelse med telefonforkyndelser.

9 ADMINISTRATIVE FORSKRIFTER

9.1 Udkast til bekendtgørelse om forkyndelse

I medfør af § 58, stk. 6, og § 165, stk. 1, 1. pkt., i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. ... af ..., som senest ændret ved lov nr. ... af ..., fastsættes:

Fælles bestemmelser

§ 1. Retterne kan iværksætte forkyndelse på de måder, der er angivet i retsplejelovens § 155.

§ 2. Andre myndigheder end retterne kan iværksætte brevforkyndelse, digital forkyndelse, forenklet digital forkyndelse og postforkyndelse uden rettens medvirken.

Stk. 2. Hvis der hos myndighederne i stk. 1 er ansatte, der i medfør af retsplejelovens § 58, stk. 2-5, kan foretage eller er beskikkede til at foretage forkyndelse, kan myndighederne endvidere iværksætte stævningsmandsforkyndelse og telefonforkyndelse uden rettens medvirken.

Stk. 3. Myndighederne i stk. 1 kan endvidere sende anmodninger om stævningsmandsforkyndelse og telefonforkyndelse direkte til stævningsmænd, hvis de pågældende stævningsmænd er beskikkede til at foretage disse former for forkyndelse, jf. retsplejelovens § 57, stk. 1, 1. pkt.

§ 3. Private klage- eller ankenævn, der er godkendt af økonomi- og erhvervsministeren,²⁸ kan iværksætte brevforkyndelse, digital forkyndelse og postforkyndelse uden rettens medvirken.

Stk. 2. Andre private kan alene iværksætte brevforkyndelse og digital forkyndelse uden rettens medvirken.

§ 4. Ønskes rettens medvirken til foretagelse af forkyndelse, sendes anmodning herom til retten.

Stk. 2. Retten bestemmer, på hvilken måde forkyndelsen skal søges foretaget, jf. retsplejelovens § 155.

Stk. 3. Medmindre retten træffer anden bestemmelse, skal den, der ønsker rettens medvirken til foretagelse af forkyndelse, ud over den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag vedlægge to genparter og en kuvert for hver person, der skal ske forkyndelse for.

§ 5. Forkyndelse skal foretages hensynsfuldt og diskret. Det skal tilsikres, at uvedkommende ikke bliver bekendt med indholdet af den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag.

§ 6. Ved forkyndelse af en fældende straffedom skal der vedlægges en trykt ankevejledning.

²⁸ Nu erhvervs- og vækstministeren.

§ 7. Ved forkyndelse af en indkaldelse til et vidne til at møde i retten skal vidnet oplyses om, at den pågældende har krav på vidne- og rejsegodtgørelse forskudsvis, og om, hvortil den pågældende kan rette henvendelse herom.

§ 8. Når forkyndelse foretages efter reglerne i Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1393/2007 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager og om ophævelse af Rådets forordning nr. 1348/2000 (forkyndelsesforordningen), jf. retsplejelovens § 159 a, skal adressaten under anvendelse af formularen i bilag II til forordningen underrettes om, at den pågældende kan nægte at modtage det dokument, der skal forkyndes, i forbindelse med forkyndelsen eller ved at returnere dokumentet senest en uge efter, hvis det ikke er affattet på eller ledsaget af en oversættelse til et sprog, som den pågældende forstår, eller modtagerstatens officielle sprog eller, hvis der er flere officielle sprog i den pågældende medlemsstat, det officielle sprog eller et af de officielle sprog på det sted, hvor forkyndelsen skal finde sted.

Brevforkyndelse

§ 9. Ved brevforkyndelse vedlægges en frankeret svarkuvert, når fremsendelse af den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag sker pr. post.

Digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse

§ 10. Ved digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse skal den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag være forsynet med digital signatur, medmindre andet er bestemt ved lov. Hvis meddelelsen med eventuelle bilag indeholder fortrolige oplysninger, skal den krypteres eller sikres på anden forsvarlig måde.

Postforkyndelse

§ 11. Ved postforkyndelse skal den kuvert, i hvilken genparten af den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag overgives til postafsendelse, tydelig være påtegnet ordet »postforkyndelse«. Der skal desuden vedlægges en blanket om postforkyndelse i udfyldt stand.

Stævningsmandsforkyndelse

§ 12. Anmodninger om stævningsmandsforkyndelse skal efterkommes snarest muligt efter, at stævningsmanden har modtaget anmodningen.

§ 13. Stævningsmanden er forpligtet til at foretage forkyndelse i det område, hvor den pågældende er beskikket. Når stævningsmanden anmodes derom af en ret, politiet eller af en anden offentlig myndighed, skal den pågældende dog også foretage forkyndelse uden for dette område.

§ 14. Forkyndelse, som sker på den pågældendes bopæl eller sædvanlige opholdssted, skal så vidt muligt foregå mellem kl. 7 og kl. 22.

§ 15. Over for patienter på hospitaler bør forkyndelse kun ske efter indhentet samtykke fra hospitalet.

Stk. 2. Når forkyndelse i medfør af retsplejelovens § 157, stk. 1, nr. 2, eller § 157 a, stk. 2, nr. 2 og 4, sker for andre end den pågældende selv, gør stævningsmanden den, der sker forkyndelse for, opmærksom på, at uberettiget nægtelse af at modtage forkyndelsen eller undladelse af at overlevere det modtagne til rette vedkommende i tilfælde, hvor dette kan ske uden væsentlig udgift eller besvær, kan bevirke, at den, der sker forkyndelse for, pådrager sig erstatningsansvar for omkostninger, der er en følge af nægtelsen eller undladelsen.

Stk. 3. Hvis det ikke er muligt at foretage forkyndelse efter reglerne i §§ 157 og 157 a, skal stævningsmanden ved at forhøre sig på stedet, ved henvendelse til den, der har anmodet om foretagelse af forkyndelse, eller den, der har anmodet om rettens medvirken til foretagelse af forkyndelse, eller på anden måde søge at indhente sådanne oplysninger, at forkyndelse kan foretages.

Stk. 4. Viser de fremkomne oplysninger, jf. stk. 3, at den pågældende er flyttet til et sted, hvor stævningsmanden ikke skal foretage forkyndelse, tilbagesender stævningsmanden sagen med oplysninger herom til den myndighed, der har anmodet om foretagelse af forkyndelse.

§ 16. Sker forkyndelse ikke over for vedkommende personlig, overgives genpart af den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag i lukket kuvert, der tydeligt påføres navn og adresse på vedkommende samt oplysning om, hvornår og over for hvem forkyndelse er sket.

Stk. 2. Stævningsmanden tilbagesender snarest sagen til den, der har anmodet om foretagelse af forkyndelse, eller den, der har anmodet om rettens medvirken til foretagelse af forkyndelse.

§ 17. Hvis domfældte i forbindelse med forkyndelse af en fældende straffedom tilkendegiver, at den pågældende ønsker at anke dommen, skal stævningsmanden anføre dette i forkyndelsespåtegningen.

§ 18. Reglerne i §§ 14-17 finder tilsvarende anvendelse, når polititjenestemænd, sognefogeder og personer, der er beskikkede efter retsplejelovens § 58, stk. 1, 3 og 4, foretager stævningsmandsforkyndelse.

Telefonforkyndelse

§ 19. Ved telefonforkyndelse finder §§ 12-14 og 16, stk. 2, tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Telefonforkyndelse af fældende straffedomme bør kun ske under særlige omstændigheder. Den, der foretager forkyndelsen, læser den trykte ankevejledning, jf. § 6, i sin helhed op for domfældte. Hvis domfældte i forbindelse med forkyndelse af en fældende straffedom tilkendegiver, at den pågældende ønsker at anke dommen, skal den, der foretager forkyndelsen, anføre dette i forkyndelsespåtegningen.

§ 20. Den, der foretager forkyndelsen, kan rette telefonisk henvendelse til arbejdsstedet og anmode om at tale med den pågældende. Den, der foretager forkyndelsen, må dog ikke oplyse over for arbejdsstedet, hvad henvendelsen angår.

§ 21. Den pågældende kan kræve at få den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag i sin helhed læst op telefonisk. Den, der foretager forkyndelsen, skal vejlede den pågældende om adgangen hertil.

§ 22. I forbindelse med forkyndelsen udarbejder den, der foretager forkyndelsen, en forkyndelsespåtegning, hvoraf skal fremgå følgende:

- 1) Telefonnummeret, som den pågældende er truffet på,
- 2) om personen vedkendte sig at være den person, der skulle ske forkyndelse for,
- 3) på hvilken måde den, der foretager forkyndelsen, har foretaget kontrol af den pågældendes identitet, jf. nr. 2,
- 4) om den pågældende må antages at have forstået telefonsamtalen,
- 5) om den pågældende er vejledt om adgangen til at få den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag i sin helhed læst op, og om oplæsning er sket, jf. § 21,
- 6) om den, der foretager forkyndelsen, har meddelt den pågældende, at meddelelsen med eventuelle bilag er eller vil blive sendt til pågældende,
- 7) hvilken adresse, der er eller skal ske fremsendelse til,
- 8) om den, der foretager forkyndelsen, har oplyst den pågældende om, at den pågældendes modtagelse af meddelelsen med eventuelle bilag ikke er en betingelse for at anse forkyndelse for sket, og om hvortil henvendelse kan rettes, hvis dokumentet ikke kommer frem,
- 9) om den pågældende har meddelt, at meddelelsen med eventuelle bilag vil blive afhentet
- 10) om den, der foretager forkyndelsen, har oplyst den pågældende om eventuel udeblivelsesvirkning, og
- 11) om den pågældende – hvis der er tale om forkyndelse af en indkaldelse – ønsker at få tilsendt en sms-påmindelse, og hvilket telefonnummer påmindelsen skal sendes til.

Afsluttende bestemmelser

§ 23. Kan en forkyndelse ikke foretages på grundlag af de foreliggende oplysninger om den pågældendes adresse, opholdssted, arbejdssted eller telefonnummer, og kan nye oplysninger ikke tilvejebringes ved henvendelse til folkeregisteret, til forsyningspligtudbyderens landsdækkende nummeroplysningstjeneste eller på anden måde, skal politiet efter anmodning yde bistand til fremskaffelse af sådanne oplysninger. Anmodning herom rettes til den politikreds, hvor den pågældende efter det foreliggende må formodes at bo eller opholde sig, eller hvor den pågældende sidst har boet eller opholdt sig.

Stk. 2. Såfremt forkyndelse ikke har kunnet foretages, og det må antages, at fortsatte forkyndelsesbestræbelser vil være forgæves, kan sagen sendes til politikredsen med anmodning om bistand til forkyndelse. Oplysninger om, på hvilken måde forkyndelse er forsøgt foretaget, medsendes.

Stk. 3. Politiet tilbagesender sagen til den, der har anmodet om bistand til forkyndelse, snarest efter, at forkyndelsen er gennemført, tre måneder efter, at politiet har modtaget sagen, eller efter nærmere aftale.

§ 24. Bekendtgørelsen træder i kraft den ...